

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra speciální pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Analýza sluchové percepce dětí předškolního věku
Analysis of auditory perception of preschool aged children

Tereza Baxová

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Jiřina Klenková, Ph.D.
Studijní program: Speciální pedagogika
Studijní obor: Speciální pedagogika

2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Analýza sluchové percepce dětí předškolního věku vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 11. 4. 2017

.....

podpis

Mé poděkování patří doc. PaedDr. Jiřině Klenkové, Ph.D. za pomoc při zpracování této práce, odborné vedení, cenné rady a vstřícnost při konzultacích.

ABSTRAKT

Diplomová práce má speciálně pedagogické téma. Zabývá se sluchovou percepcí dětí v předškolním věku. Cílem práce je zjistit úroveň sluchové percepce dětí předškolního věku z běžné třídy mateřské školy. Pozornost je věnována naslouchání, sluchové diferenciaci, krátkodobé sluchové paměti, sluchové analýze a syntéze a vnímání a reprodukci rytmu. Výzkumný problém je řešen na základě analýzy dat získaných pomocí vlastního testu, který je sestaven v souladu s vývojovými tabulkami sluchové percepce. Výzkumem bylo zjištěno, že úspěšnost celého testu činí 82,8 %. Nejobtížnější částí testu je oblast naslouchání, s úspěšností 61,0 %. Naopak nejvyšší úspěšnost je v oblasti vnímání a reprodukce rytmu, kde dosahuje 89,2 %.

KLÍČOVÁ SLOVA

Dítě předškolního věku, komunikace, sluchová percepce, naslouchání, sluchová diferenciaci, krátkodobá sluchová paměť, sluchová analýza a syntéza, vnímání a reprodukce rytmu

ABSTRACT

Diploma thesis has special education theme. This thesis deals with the auditory perception in preschool children. The goal of the work is to evaluate the level of auditory perception of children in an ordinary preschool class. We focus on listening, auditory differentiation, short-term auditory memory, auditory analysis and synthesis, and perception and reproduction of rhythm. In order to answer the research questions, we created a test which is designed in accordance to the auditory perception development tables. The results show that on average the children score 82.8 percent in the test. The most difficult part of the test is listening with the average score of 61.0 percent. On the other hand, the most successful part is the perception and reproduction of rhythm with average score of 89.2 percent.

KEYWORDS

Preschool Child, Communication, Auditory Perception, Listening, Word Discrimination, Short-term Auditory Memory, Phonological Segmentation and Blending, Perception and Reproduction of Rhythm

Obsah

1	ÚVOD.....	7
2	CHARAKTERISTIKA VÝVOJE DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	8
2.1	Psychomotorický vývoj	9
2.2	Percepční a kognitivní vývoj	12
2.3	Socializace a hra	15
3	NÁZORY NA PROBLEMATIKU VÝVOJE ŘEČI	19
3.1	Ontogenetický vývoj řeči	19
3.2	Vývoj řeči z hlediska jednotlivých jazykových rovin	22
3.3	Psychologický pohled na vývoj řeči v předškolním období.....	25
4	SLUCHOVÁ PERCEPCE	28
4.1	Základní terminologické vymezení	28
4.2	Vývoj sluchové percepce.....	29
4.3	Oblasti sluchové percepce	31
5	VLASTNÍ ŠETŘENÍ	35
5.1	Cíl výzkumného šetření	35
5.2	Organizace výzkumného šetření.....	35
5.3	Metody výzkumného šetření a zpracování dat	38
5.3.1	Test sluchové percepce	38
5.3.2	Hodnocení testu.....	43
5.3.3	Hodnocení testových položek.....	44
5.4	Interpretace výsledků výzkumného šetření	45
5.4.1	Naslouchání	45
5.4.2	Sluchová diferenciacce	49
5.4.3	Krátkodobá sluchová paměť	52
5.4.4	Sluchová analýza a syntéza.....	59
5.4.5	Vnímání a reprodukce rytmu	71
5.5	Zhodnocení výzkumného šetření.....	74
5.5.1	Doporučení pro pedagogickou praxi	76
6	ZÁVĚR.....	77
7	SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	78
8	SEZNAM PŘÍLOH	82
9	SEZNAM TABULEK	83
10	SEZNAM GRAFŮ.....	84

1 Úvod

Předškolní věk je bezesporu ve vývoji jedince zásadním obdobím. Začíná se zde formovat osobnost dítěte a jeho hodnoty. V předškolním věku dítě prochází zásadními změnami fyzickými, psychickými i sociálními. Mezi tyto změny patří zejména ty, spojené s vývojem motoriky, myšlení, pozornosti a v neposlední řadě s rozvojem řeči.

Komunikační dovednosti patří mezi základní schopnosti a dovednosti člověka. Jsou nedílnou součástí každodenního života a právě v předškolním věku se tyto dovednosti výrazně rozvíjejí a postupně upevňují. Tento rozvoj je také spojen s nástupem do předškolního zařízení a tudíž s intenzivnějším kontaktem s vrstevníky.

Sluchová percepce je jedna ze základních komunikačních dovedností. Díky sluchovému vnímání je člověk schopen rozlišovat elementy řeči a tak vnímat obsah sdělení.

Cílem práce je analyzovat sluchovou percepci dětí v předškolním věku. Celá práce je rozdělena do čtyř kapitol, tří teoretických a jedné empirické. První kapitola se zabývá charakteristikou dítěte předškolního věku. Je zde popsáno, jak se dítě v tomto období vyvíjí a jakými prochází změnami. Konkrétně jde o charakteristiku oblasti psychomotorického vývoje, percepčního a kognitivních vývoje, sociálních dovedností a s tím související hry. Druhá kapitola je věnována vývoji dětské řeči, kde je popsán ontogenetický vývoj řeči, vývoj řeči z hlediska jazykových rovin a v závěru kapitoly je interpretován psychologický pohled na řeč dětí v předškolním věku. Poslední teoretická kapitola je zaměřena na sluchovou percepci. Jsou zde definovány základní pojmy, dále se kapitola věnuje popisu vývoje sluchové percepce a popisu jejích jednotlivých oblastí.

V praktické části práce je analyzována úroveň sluchové percepce dětí předškolního věku. Analýza je provedena na výzkumném vzorku sta dětí navštěvujících běžnou třídu mateřské školy. Dílčími cíli práce je zmapovat jednotlivé oblasti sluchové percepce (tj. naslouchání, sluchová diferenciacce, krátkodobá sluchová paměť, sluchová analýza a syntéza a vnímání a reprodukce rytmu) a zjistit, zda existuje rozdíl mezi výsledky sluchové percepce dívek a chlapců. K dosažení stanovených cílů je navržen vlastní test sluchové percepce založený na vývojových tabulkách mapujících sluchové vnímání. Získaná data jsou následně analyzována a komparována tak, aby bylo možné zodpovědět výzkumné otázky a bylo tak dosaženo cílů diplomové práce.

2 Charakteristika vývoje dítěte předškolního věku

Můžeme se setkat s různým vymezením předškolního věku. Vágnerová (2000, 2007), stejně jako Říčan (2006) nebo Langmeier a Krejčířová (2006), vymezuje toto období od tří do šesti let. Čačka (1994) posouvá spodní věkovou hranici na čtyři roky a mluví zde, stejně jako Šimíčková Čížková (2005), z hlediska vývojové periodizace o poslední fázi raného dětství. Konec tohoto období je určen více než fyzickým věkem sociálně, nástupem do školy. Proto se můžeme setkat s formálním ukončením tohoto období až v sedmi letech. Allan a Moritz (2002) uvádějí rozmezí předškolního věku tři až pět let. Konec tohoto období nevymezují v sociálním kontextu, ale spíše v kontextu dovedností dítěte a jeho zralosti, dítě ve věku šest až jedenáct, respektive dvanáct, let se dle nich nachází již v období mladšího školního věku. Matějček (2005) v souvislosti s předškolním obdobím hovoří o věku dítěte od čtyř do sedmi let a poukazuje na problematiku označení „předškolní věk“. Říká, že tento název naznačuje, že se jedná pouze o přípravné období před nástupem do školy. Z hlediska vývojové psychologie se nejedná o přechodné období, ale o velkou vývojovou epochu. Toto tvrzení dokládá výsledky mnohých výzkumů, které dokazují, že vývojové období právě od čtyř do sedmi let nabylo svou specifickou důležitostí díky milionům let vývoje lidstva a se školou, respektive s nástupem do školy nemá toto období nic společného. Stejným vývojovým obdobím procházejí i děti v částech světa, kde ještě formální vzdělávání nemá tradici.

V širokém smyslu slova označuje předškolní věk celé období od narození dítěte až po jeho vstup do školy. Tento přístup má své opodstatnění při plánování sociálních a výchovných opatření před vstupem do základní školy, nicméně pro humanistické obory není toto pojetí dostačující. Je zde nutné rozlišovat specifické potřeby jednotlivých období dětství (Langmeier, Krejčířová, 2006).

Dle Eriksonovy vývojové teorie (2002) se v tomto období, tedy od tří do šesti let jedná o stadium iniciativy proti vině. Dítě se začíná vnitřně osamostatňovat, začíná být více podnikavé a jde si za svým cílem. Je více průbojně a učí se riskovat a tak dobývat své cíle. Úkolem dítěte je v tomto období osvojit si základní postoj zodpovědnosti za své činy. Na druhé straně jsou tu pocity viny, kvůli jistě agresivní manipulaci a donucování během cesty za svými cíli. Také zde vzniká svědomí a vytváří se schopnost cítit vinu. Říčan (2009) k tvorbě svědomí dodává, že zde hrozí dvojí nezdár. Může se stát, že svědomí bude omezeno nebo se dokonce vůbec nevytvoří. Na druhou stranu se může stát, že svědomí

bude příliš citlivé a bude tak po celý život jedinci podlamovat iniciativu. Jedinec s takovým svědomím se bude obávat, zda neudělal něco špatně nebo zda neporušil normu. V tomto ohledu je předškolní období a působení dospělých na dítě velice význačné. Dětské vzory velmi napomáhají, či znesnadňují, tvorbě takového svědomí, které by umělo odpouštět a chválit (Metalová, ©2014).

Předškolní období je pro dítě charakteristické tělesnými i psychickými změnami. Během této fáze dítě přestává být baculaté a vznikají disproporce mezi růstem hlavy, trupu a končetin. Hovoří se zde o periodě růstu či období vytáhlosti. Tyto změny umožňují rozvoj hrubé ale i jemné motoriky (Plevová in Šimíčková Čížková a kol., 2005). S psychologickými změnami souvisí stabilizaci vlastní pozice ve světě, takzvaná diferenciacie vztahu ke světu, a to především díky postupnému uvolňování vázanosti na rodinu a vstupu do kolektivu vrstevníků. Mezi vrstevníky se dítě učí spolupracovat, ale i prosazovat sebe samo – své názory a přání. Významným úkolem tohoto období a nezbytným předpokladem pro nástup do školy je překonání egocentrického a prelogického myšlení, které je zde stále patrné (Vágnerová, 2000). Čačka (1994, s. 17) charakterizuje předškolní období jako „...fázi učení se dovednostem, vývoje svalové kontroly, tělového schematu i vytváření sexuální identity, rozšiřování pojmů o předmětech i sociálním světě, rozvoje interpersonálních dovedností prostřednictvím skupinových her, bezděčného přijímání kultivačních podnětů a utváření smyslu pro ‚správně‘ a ‚špatně‘. Nezaměřenost a bezcílnost zvolna ustupuje počínající zaměřenosti a cílevědomosti.“

Toto období ve vývoji dítěte je často nazýváno obdobím hry a fantazie. Šulová (2010) vyzdvihuje dětskou hru jako činnost, ve které se aktivita dítěte projevuje nejvíce. Špaňhelová (2008) dokonce hru považuje za hlavní činnost v životě předškolního dítěte. Allen a Marotz (2002) zmiňují, že fantazie se promítá do všeho, co dítě v tomto období dělá, ať je to hra, kresba či vyprávění. Fantazie zde znamená přemýšlení nad novými souvislostmi na základě minulé zkušenosti, dítě nově vyváří či kombinuje (Špaňhelová, 2008).

2.1 Psychomotorický vývoj

Motorický vývoj je nutným předpokladem pro zdravý vývoj dítěte, v prvních letech života jedince je základem pro vývoj psychických funkcí, ať se jedná o funkce sociálně emoční, motivačně volní nebo kognitivní. Rozvoj motoriky umožňuje jedinci vstupovat

do interakce s předměty i lidmi, a tím se dále rozvíjet a získávat další zkušenosti (Šulová, 2010).

Szabová (1999) poukazuje na to, že vývoj motoriky probíhá v časových etapách. Pro období předškolního věku je typický rozvoj senzomotoriky a psychomotoriky. Senzomotorika označuje součinnost pohybu a vnímání, psychomotorika se zabývá vztahy mezi pohybem, myšlením, cítěním a prožíváním – souhrnně označuje pohybové aktivity člověka, které jsou projevem jeho psychických funkcí a psychického stavu (Dvořák, 2007).

Hrubá motorika

V předškolním období dochází v hrubé motorice ke kvalitativním změnám v závislosti na nárůstu mozkové kůry (Plevová in Šimíčková Čížková a kol., 2005). Dítě již zvládá chodit a běhat i po nerovném terénu, do schodů i ze schodů chodí bez držení a střídá při tom nohy. Nyní bude docházet ke zkvalitnění pohybové koordinace, zdokonalování jednotlivých pohybů, dítě bude při pohybu hbitější a elegantnější. Tyto změny ovlivňují další samostatnost dítěte a jeho budoucí místo v kolektivu vrstevníků na základě jeho pohybové obratnosti ve hrách (Langmeier, Krejčířová, 2006). V průběhu tohoto období se pohyby dítěte zdokonalují a automatizují, i když jistá neobratnost stále přerývá. Právě díky zdokonalování pohybů a nárůstu pohybové koordinace zde často nastupují rekreační sporty jako jízda na kole, plavání či lyžování (Šulová, 2010).

Michalová (2007) uvádí seznam činností, které by dítě ve věku do šesti let mělo v rámci hrubé motoriky zvládat, následovně: při chůzi dítě pokládá jednu nohu před druhou systémem pata - špička, jde bez držení po schodech nahoru i dolů, vyhazuje míč do výšky, chytne velký míč do ohnutých paží, skočí snožmo 20 cm daleko, poskakuje po jedné noze, vydrží stát na jedné noze, vstane z lehu na zádech, aniž by se opíralo o ruce, pohybuje se podle hudby.

Jemná motorika

Vývoj jemné motoriky je determinován osifikací kostí ruky, zejména pak zápěstních kůstek, která je dokončena až okolo sedmi let (Šulová, 2010). Dítě se v jemné motorice často cvičí nevědomky v rámci hry. Jedná se především o hry na písku, s plastelínou, s kostkami nebo s korálky (Langmeier, Krejčířová, 2006). Díky jemné motorice se rozvíjí manuální zručnost dítěte, která mu umožňuje manipulaci s přístrojem, nůžkami nebo s tužkou (Plevová in Šimíčková Čížková a kol., 2005). Velký význam pro celkový psychický vývoj dítěte má manipulace s předměty v konkrétních praktických činnostech,

jako je například samostatné oblékání či hygiena, což napomáhá k rozvoji sebevědomí dítěte (Kuric a kol., 2001).

V tomto období se také vyhraňuje lateralita horních končetin, dítě okolo čtvrtého roku již upřednostňuje jednu ruku při držení psacích potřeb či příboru. K plnému ustálení laterality, na základě dokončení lateralizace mozku, dochází okolo sedmého roku. Vedoucí ruku však dítě stabilně užívá již ve třech letech (Zoche, 2006).

Kresba

S rozvojem jemné motoriky úzce souvisí i rozvoj kresby, který v předškolním období prochází prudkým vývojem. Kresba řadu let dítěte slouží jako nejadekvátnější vyjadřovací prostředek a její vývoj je podobný vývoji řeči. Vývoj kresby však vývoji řeči předchází, je více bezprostřední a dlouho je i širším nositelem sdělení, proto je především v dětství diagnosticky významnější než rozhovor (Čačka, 1994). Matějček (2005) dodává, že dětská kresba je svědectvím o psychickém vyspívání a vypovídá o světě dítěte více, než by bylo dítě schopno vyjádřit slovy.

Vágnerová (2007) dětské kresbě přisuzuje neverbální symbolickou funkci, ve které se projevuje tendence zobrazit svět tak, jak ho dítě chápe. Tento fenomén lze demonstrovat na faktu, že děti předškolního věku kreslí lidskou postavu s malým tělem a dlouhýma nohama. To Vágnerová (2000) vysvětluje tím, že předškolák vidí lidskou postavu dospělého zkresleně, dívá se na ni z podhledu, a proto vidí nohy dospělého relativně delší.

Plevová a Petrová (in Šimíčková Čížková a kol., 2005) uvádějí pět stadií vývoje dětské kresby. *Stadium črtací experimentace*, které začíná již před druhým rokem a jde tu o jen málo koordinovanou bezplánovitou motorickou aktivitu. Pohyby nejdříve vycházejí z ramenního kloubu a postupem času přecházejí do zápěstí. Zprvu jde o obloukové či kyvadlové čáry, které časem přecházejí do tahů kruhových, respektive elipsových nebo spirálových. *Stadium prvotního obrazu* je patrné po třetím roce života a projevuje se tím, že dítě se svou kresbou pojí určitý význam. Vzniká tedy analogie mezi motorickým tahem a pozorovanou realitou. Spojení kresby s významem nejdříve vzniká až v průběhu kreslení, později význam samotné kresbě předchází, jedná se však stále o kombinaci čar a křivek. Třetím stadiem je *stadium lineárního náčrtu*. Toto stadium nastupuje okolo čtvrtého roku. Dítě během kresby již vytváří základní podobu zvoleného objektu, jeho hlavní znaky jsou však naznačeny jen schematicky. Nejčastějším motivem kreseb v tomto období je lidská postava. Stále se tu do kresby promítá splývání fantazie s realitou a prvky, které dítě

v kresbě zvýrazní, jsou čistě subjektivního charakteru – uplatňuje se zde kognitivní egocentrismus. Dále je patrná transparence, kdy je na kresbě vidět i to, co za normálních okolností viditelné není, například tělo pod oblečením nebo obě oči na obličejí z profilu. Další je *stadium realistické kresby*, jeho nástup je pozorovatelný mezi pátým a šestým rokem. V kresbě začínají být rozlišovány objektivní znaky předmětu a typické, věrnější detaily. Dítě ještě stále kreslí podle své představy, nikoli dle předlohy. Dochází však k oddělení dětského zážitku – fantazie, od reality. Posledním stadiem ve vývoji kresby je *stadium naturalistické kresby*, které nastupuje po desátém roce, nespadá tedy již do období předškolního věku. Dochází zde k dalšímu zdokonalení kresby, jako je perspektiva, realistické proporce nebo stínování.

Vágnerová (2007, 2012) popisuje vývoj kresby obdobně, soustředí se však více na vývoj kresby lidské postavy. Uvádí zde tři stadia: stadium hlavonožce, subjektivně fantazijního zpracování a realistického zobrazení. Kresba lidské postavy se začíná objevovat po třetím roce života a vychází ze zkušeností dítěte s vlastním tělem a z pozorování ostatních. Nejdůležitější se dítěti jeví obličej, je nezbytný pro navozování sociálního kontaktu. Dále si dítě uvědomuje důležitost končetin, které jsou nezbytné pro jakoukoli aktivitu. Vzhledem k tomu, že dítě nejdříve na kresbě zobrazuje to, co mu subjektivně přijde nejdůležitější, je nasnadě, že první stadiem kresby lidské postavy je právě *hlavonožec*. Jako další nastupuje *stadium subjektivně fantazijního zpracování* lidské postavy, kde se uplatňuje prelogický přístup a je typické pro čtyř až pětileté děti. Toto stadium koreluje se stadiem lineárního črtu. Také se zde objevuje více detailů, které jsou dítětem chápány jako důležité a nekorespondují s realitou. Také je pro toto stadium charakteristická transparentnost, dítě nejdříve nakreslí schematickou postavu, kterou následně „obléká“. Třetím stadiem je *stadium realistického zobrazení*, jde o přechod k realismu a někdy je také nazýváno jako fáze reprezentativní kresby. Je zde patrný rozvoj kognitivní decentrace, kdy dítě již spíše kreslí to, co vidí a prvky subjektivního přístupu k realitě ustupují.

2.2 Percepční a kognitivní vývoj

V této oblasti je sledováno vnímání, paměť a myšlení.

Vnímání

Rozvoj vnímání je ovlivněn především myšlením a vlastní zkušeností dítěte, ale také stavem analyzátorů, jejichž citlivost výrazně vzrůstá. Ve vnímání dítěte předškolního věku

dominuje synkretismus, tedy neschopnost detailně analyzovat vnímaný předmět. Takové vnímání je globální a neanalytické, dítě vnímá povrchně a obrysově. Vjemy jsou stále ovládnuty egocentričností a jsou subjektivně zbarvené. Vnímání je převážně aktivní, spojeno s aktivní činností dítěte nebo s jeho experimentací. Převládá vnímání předmětů, které dítě zaujaly nebo které mají bezprostřední vztah k jeho činnostem. Z počátku tohoto období dítě věnuje pozornost zejména částem objektů, se kterými lze manipulovat – správnost vnímání si dítě ověřuje praktickou činností. Ke konci předškolního období jsou vjemy dítěte přesnější a úplnější. Nicméně předměty, které jsou dítěti méně známy, vnímá stále mechanicky a schematicky, kdy vyčleňuje jejich vlastnosti (Čačka, 1994; Kuric a kol., 2001; Plevová in Šimíčková Čížková a kol., 2005).

Čačka (1994) popisuje tři stadia vnímání u dětí: stadium předmětů, činností a vztahů. *Stadium předmětů* spočívá v jejich prostém výčtu. *Stadium činností* již postihuje prostorové relace s popisem dílčích činností jednotlivých osob. K celkovému pochopení výjevu včetně pointy a logického smyslu událostí nastává až ve *stadiu vztahů*.

Během předškolního období ve zrakovém vnímání dominuje tvar a barva předmětů. Ve vnímání vzdálenějších předmětů se vyskytují nepřesnosti ve vnímání velikosti a proporcí. Dítě začne rozlišovat kromě základních barev (červená, modrá, zelená a žlutá) i barvy doplňkové (fialová, oranžová nebo růžová). Sluchově je dítě schopno rozlišit zvuky různých zdrojů, zdokonaluje se vnímání intenzity a lokalizace zvuku a také jeho výšky. Zpřesňuje se také chuťové a čichové vnímání, které se také začíná pojít se vzpomínkami (Čačka, 1994; Plevová in Šimíčková Čížková a kol., 2005).

Paměť

Vývoj paměťových schopností je závislý na zrání mozkových struktur, na úrovni kognitivních schopností a na zkušenostech dítěte (Vágnerová, 2012).

Paměť je v předškolním věku zprvu bezděčná, záměrná paměť se začíná vyvíjet až okolo pátého roku života. Převažuje paměť mechanická, která se opírá o vnější znaky, a je spíše konkrétní. Dítě si lépe zapamatuje konkrétní událost, než slovní popis, zvláště je-li pro něj citově zbarvená. Během předškolního období převažuje krátkodobá paměť, dlouhodobá nastupuje až mezi pátým a šestým rokem. Kromě mechanické paměti se zde začíná rozvíjet i paměť slovně logická, která postihuje vnitřní vztahy. Známé nebo často se opakující události dítě dokáže reprodukovat i s logickými souvislostmi (Plevová in Šimíčková Čížková a kol., 2005; Šulová, 2010).

Piaget a Inhelder (2014) zmiňují dva druhy paměti – rozpoznávání a paměť vybavující. *Rozpoznávání*, projevující se za přítomnosti předmětu, se kterým se dotyčný již setkal, se projevuje záhy po narození dítěte na základě elementárních senzomotorických schémat. *Vybavující paměť*, která vyvolává vzpomínky na nepřítomné předměty, se objevuje až po vzniku obrazné řečové představy, tedy s vývojem řeči.

Vágnerová (2007) se zaměřuje na popis vývoje explicitní epizodické paměti, která zpracovává a uchovává prožité události. Říká, že první osobní vzpomínky vznikají ještě před čtvrtým rokem života, ale přibližně do šesti let bývají jen útržkovité a je jich velmi málo. Navíc jsou často tyto vzpomínky kombinací zapamatovaného a odvozeného, nereflektují přesně to, co se stalo. Dítě si vytváří vlastní pojetí události, kde se ve značné míře uplatňuje jeho současná preference – zapamatuje si to, co ho nejvíce zaujme.

Myšlení

Poznávací procesy v předškolním věku se dostávají z předpojmové, symbolické úrovně na úroveň názorného, intuitivního myšlení. Na této úrovni již dítě uvažuje v celostních pojmech, i když je jeho usuzování stále vázáno na vnímané či představované – dítě se zaměřuje na to, co vidí nebo vidělo, na jeho nejbližší svět a jeho pravidla (Vágnerová, 2000; Langmeier, Krejčířová, 2006).

Dítě již umí vyvozovat závěry, ty jsou však stále závislé na jeho vlastním názoru, zpravidla plynoucím z vizuální informace, převažují optické znaky předmětů. Díky tomu je myšlení v tomto věku označováno jako prelogické či předoperační – myšlení dítěte nepostupuje dle logických operací a jeho mentální pochody jsou ireverzibilní, nezvratné. Prelogické myšlení je nepřesné a málo flexibilní (Šulová, 2010).

Vágnerová (2000, 2007, 2012) uvádí typické znaky uvažování dítěte v předškolním věku. Konkrétně uvádí čtyři znaky pro způsob, jakým dítě nazírá na svět a čtyři znaky pro zpracování informace. Znaky pro způsob nazírání na svět jsou centrace, egocentrismus, fenomenismus a prezentismus. *Centrace* je „subjektivně podmíněná redukce informací“ (2007, s.78). Jedná se o přehlížení méně výrazných znaků, i když jsou mnohdy objektivně významnější. Dítě má tendenci ulpívat na jednom, více percepčně nápadném znaku. Dítě v předškolním věku neumí uvažovat komplexně a nebere v úvahu více než jeden aspekt dané situace. *Egocentrismus* znamená uplívání na subjektivním názoru, neakceptace jiných, odlišných názorů. Dítěti chybí představa o četnosti názorů a tím mu schází podnět pro hledání objektivní pravdy. Jde tu o tendenci zkreslovat úsudky na základě

subjektivního postoje či preferencí. Egocentrismus by se dal demonstrovat na tom, že když dítě hraje hru na schovávanou, zakryje si oči a předpokládá, že když nevidí ono samo, nevidí ho ani ostatní. *Fenomenismus* je důraz na určitou podobu světa, dítě vnímá situace nebo svět okolo něj takový, jak se mu jeví – jak vypadá. Dítě ulpívá na obrazu reality, který není schopno ve svých úvahách opustit. S fenomenismem úzce souvisí poslední znak dětského nazírání na svět – prezentismus. *Prezentismus* znamená, že je dítě fixováno na přítomnost, tedy na aktuální podobu světa. Přítomný obraz světa, který dítě vnímá je pro něj zdrojem subjektivní jistoty – je to opravdu tak, protože to tak samo vidí. Jako znaky způsobu zpracování informace dítětem v předškolním věku uvádí Vágnerová (in ibid.) magičnost, animismus a antropomorfismus, artificialismus a absolutismus. *Magičnost* úzce souvisí s dětskou fantazií. Jde o to, že dítě při interpretaci reálného světa často využívá své fantazie a tím realitu zkresluje, nedělá velké rozdíly mezi skutečností a jeho vlastní fantazií. *Animismus*, respektive *antropomorfismus* znamená přisuzování lidských vlastností neživým objektům. Dítěti pomáhá svět lépe pochopit, když analogicky vysvětluje různé dění okolo něj s jeho vlastním prožíváním a chováním. Například jde o přesvědčení, že vše má nějaký cíl nebo je nějakým způsobem motivováno, jako třeba že řeka běží do moře. *Artificialismus* je způsob výkladu vzniku světa. Dítě je v předškolním věku přesvědčeno, že vše, co se okolo něj nachází, někdo udělal, stvořil – měsíc a hvězdy někdo na oblohu dal, rybník někdo napustil a v zimě na něm udělal led. *Absolutismus* je projevem dětské potřeby jistoty. Jde o mínění, že každé poznání má jednoznačnou a definitivní platnost. Pokud se změní jeden aspekt dané věci, v tomto věku především vizuální podstaty, znamená to pro dítě zánik původní a vznik zcela nové věci.

2.3 Socializace a hra

Socializaci Dvořák (2007, s. 185) definuje jako „*postupné začleňování jedince do společnosti prostřednictvím nápodoby a identifikace; proces, v němž dochází k postupné přeměně člověka jako biologické bytosti v bytost společenskou*“.

Socializace a osobnostní rozvoj jedince probíhá v kontaktu s jinými lidmi, v interakci. V předškolním období již socializace probíhá i mimo rámec rodiny nebo nejbližšího okolí, lze ji proto označit jako *fázi přesahu rodiny* – jde o přechodné období mezi rodinou a institucí (Vágnerová, 2007).

Dle Langmeiera a Krejčířové (2006) nebo Šulové (2010) probíhá vývoj socializace ve třech rovinách: sociální reaktivita, sociální kontroly a sociální role. Vývoj *sociální reaktivity* probíhá od narození a jde o vývoj diferencovaných emočních vztahů k lidem. V předškolním věku se dítě dostává do interakce s širším okolím než pouze s rodinou, vstupuje do mateřské školy a tím i do interakcí s vrstevníky a s cizími dospělými. Díky tomu lze vytvářet kvality vyšší úrovně – diferenciací mezi vztahy k jednotlivým účastníkům interakce. *Sociálních kontrol* neboli přijímání norem společensky žádoucího chování si jedinec postupně vytváří na základě příkazů a zákazů, především od rodičů, které následně přijímá za své. Takové normy chování pak usměrňují jeho chování. *Osvojování sociálních rolí* – takových vzorců chování, které jsou od jedince očekávány vzhledem k jeho věku, pohlaví či společenského postavení – se děje prvotně na úrovni rodiny, v tomto období se tak však začíná dít i vně rodiny. V rámci rodinného prostředí dítě přejímá určité vzorce chování náležející k určitým sociálním rolím, které následně uplatňuje, trénuje a modifikuje v interakci s vrstevníky, a to především díky hře. V tomto období je již dítě schopno jmenovat několik svých sociálních rolí, což je významným krokem k formování jeho osobnosti. Tyto konkrétní role, získané v předškolním věku v rámci sociální expanze, specifikuje Vágnerová (2012) jako horizontální role vrstevníka, role kamaráda a role žáka mateřské školy. Říčan (2006) ještě dodává, že dítě je schopno tyto role s naprostou samozřejmostí střídát, jinou roli hraje doma vůči rodičům, jinou v mateřské škole vůči učitelce, jinou k vrstevníkům.

V předškolním věku se dítě učí novým sociálním dovednostem, rozvíjí se komunikace a vyzrálejší způsoby interakce jako je sebeprosazení, sdílení a spolupráce. Dítě se dostává do takových interakcí i s jinými lidmi než jsou jeho rodiče. Děti v tomto období jsou schopny zařadit se do jiných sociálních skupin, jejichž součástí nejsou rodiče ani jiní příbuzní, a navazovat zde vztahy (Vágnerová, 2007).

Pro předškolní období jsou typické tři oblasti, s nimiž se dítě identifikuje. Jedná se o rodinu, vrstevníky a mateřskou školu. *Rodina* zajišťuje primární socializaci dítěte, je základní sociální skupinou, která je pro dítě zdrojem jistoty a bezpečí. *Vrstevníci* jsou pro dítě skupinou rovnocenných jedinců. Dochází zde k diferenciaci vztahů a k osamostatňování. V této skupině se dítě učí prosazení se i spolupráci, je zde uspokojována potřeba seberealizace a sebepotvrzení. Vrstevnická skupina je proto pro socializaci dítěte mimořádně důležitá. *Mateřská škola*, jako první instituce, do níž dítě

vstupuje, umožňuje dítěti být poprvé samo za sebe a tak si potvrzovat své kompetence. Dítě se musí požadavkům mateřské školy přizpůsobit a tak získává nové sociální zkušenosti a učí se nové sociální dovednosti (Hoskovicová, 2006; Vágnerová, 2007, 2012).

Hlavní činností v životě předškolního dítěte je **hra**. Hra je pro dítě významným socializačním a motivačním činitelem, je jeho základní psychickou potřebou, odráží vztah dítěte a jako životního prostředí a je ukazatelem vývojové úrovně dítěte. V tomto období se dítě již nehraje s druhým paralelně, nýbrž kooperativně, je schopno spolupráce, rozdělit si úkoly a role (Plevová in Šimíčková Čížková a kol., 2005; Špaňhelová, 2008).

Kuric (a kol., 2001) uvádí tři základní charakteristické rysy herní činnosti v předškolním věku. Jako první zmiňuje *spontánnost* – hra vyplývá z vnitřních potřeb dítěte, nechce být při hře nijak omezováno a chce mít pocit volnosti. Dítě si hraje dobrovolně a jak chce samo. Pokud se jedná o vnucenou činnost, přestává se jednat o hru, není zde prvek radosti a citového zaujetí. Dalším důležitým rysem dětské hry je *samoučelnost*. Motivem hry je její samotný proces, nikoli její výsledek. Při hře dítě nesleduje užitečný cíl, jde o činnost, která má pouze osobní význam, zejména pro citový a intelektuální vývoj a pro socializaci. Posledním charakteristickým rysem předškolní hry je *symboličnost*, typický herní prvek „jakoby“. Dítě si často hraje na různé profese nebo postavy z pohádek, hračkám přisuzuje určitý význam. Ve hře provádí takové úkony, které vyabstrahovalo ze skutečných činností dospělých, proto symboličnost podporuje rozumový vývoj.

Funkce předškolní hry a s nimi související obsah činnosti vymezila Servusová (1986, cit. podle Horká a Syslová, 2011) jako hry s předmětným obsahem, s motivačním obsahem a s formativním obsahem činnosti. Pro *hry s předmětným obsahem* je typická manipulace s různými věcmi či s lidmi. Nejvýraznějším *motivačním obsahem* *her* je potřeba učení a vývoje, může jít ale i o motiv společenský nebo uspokojování základních potřeb. *Hry s formativním obsahem* se podílejí na utváření různých struktur osobnosti. Hra rozvíjí osobnost dítěte, pokud její obsah odpovídá vlohám a dispozicím dítěte.

Existují různé formy dětské hry. *Funkční* či *činnosti* hry procvičují ve složitějších formách tělesné funkce. *Konstruktivní* či *realistické* hry jsou zaměřeny na konstrukci nových věcí, například stavění z kostek. U *iluzivní* formy hry dítě užívá předměty v přeneseném významu. Při *úkolové* formě hry si dítě hraje na konkrétní osoby, jako na prodavače,

doktora či na maminku. Získává tak zkušenosti se sociálními rolemi, které ovšem nemůže samo zastávat (Langmeier, Krejčířová, 2006).

Kromě forem hry se rozlišují také její druhy, kterých velmi mnoho. Šulová (2010) rozděluje druhy dětské hry do čtyř nadřazených skupin, přičemž každá obsahuje další dílčí hry. První skupinu tvoří hry *nepodmíněně reflexní*, kam patří hry experimentační, lokomoční, lovecké, agresivní, sexuální či sběratelské. Ve druhé skupině jsou hry *senzomotorické* – dotykové a haptické, motorické, sluchové a zrakové. Třetí skupina, hry *intelektuální*, zahrnuje hry funkční, námětové, napodobivé, fantastické, konstruktivní, kombinační, hlavolamové a skládací. Poslední skupinou jsou hry kolektivní, kam patří hry soutěživé, pospolité, rodinné a stolní.

3 Názory na problematiku vývoje řeči

V předškolním období dochází k rychlému rozvoji řeči. Pokud nebyla řeč v batolecím věku odpovídající, nicméně nebyl diagnostikován žádný druh narušené komunikační schopnosti, v předškolním období se řeč zpravidla rychle zdokonaluje (Špaňhelová, 2008).

Kutálková (2009) uvádí, že v předškolním věku se v rámci vývoje dětské řeči zakládají jazyková schémata, základní slovní zásoba, přesnější artikulace a pohotová, spontánní komunikace.

Nezbytné podmínky pro správný vývoj řeči, tak jak je uvádí Jedlička (in Škodová, Jedlička a kol., 2003) jsou: nepoškozená centrální nervová soustava, normální sluch a intelekt, vrozená míra nadání pro jazyk a adekvátní sociální prostředí, tedy stimulace k řeči. Bytešníková (2012) k aspektům optimálního vývoje řeči ještě dodává úroveň motorických schopností a zrakové percepce.

3.1 Ontogenetický vývoj řeči

Můžeme se setkat s různým dělením ontogeneze řeči dle různých autorů. Nejčastěji je ovšem interpretován ontogenetický vývoj řeči dle Sováka z roku 1971, dále také dle Lechty z roku 1995 (Klenková, 2006).

Lechta rozdělil ontogenetický vývoj řeči na základě nejtypičtějších procesů, které v dané vývojové etapě probíhají. Vymezil pět stádií: do jednoho roku se jedná o *pragmatizaci*, mezi prvním a druhým rokem o *sémantizaci*, následuje *lexemizace* mezi druhým a třetím rokem věku, *gramatizace* probíhá v období mezi třetím a čtvrtým rokem, podlésní fází je *intelektualizace*, která probíhá po pátém roce života. Jednotlivá stádia se však prolínají a jistý vývoj jednotlivých procesů probíhá v každé etapě (Klenková, Bočková, Bytešníková, 2012).

Sovák rozdělil vývoj řeči na dvě hlavní stádia a to na předřečové stadium a stadium vlastního vývoje řeči. Předřečové stadium dále dělí na období křiku, broukání, žvatlání a rozumění řeči. Stadium vlastního vývoje řeči pak dělí na stadium emocionálně-volní, asociačně-reprodukční, stadium logických pojmů, poslední stadium ve vývoji řeči označuje shodně jako Lechta jako intelektualizaci řeči (Klenková, 2006).

Dítě ve věku tří let má již za sebou, dle Sovákova dělení, přípravné předřečové období a několik stadií vlastního vývoje řeči. Nyní se nachází ve stadiu logických pojmů.

Předřečová stadia vývoje řeči

Do jednoho roku věku dítě prochází jednotlivými stadii předřečového období, během nichž si osvojuje dovednosti a návyky, díky kterým později vzniká skutečná řeč (Klenková, 2006).

Prvním produkovaným zvukem novorozence je *křik* a v podstatě se jedná o hlasový reflex. Okolo šestého týdne začíná být křik diferencovaný. Tvrdý hlasový začátek signalizuje bolest, odpor, nespokojenost či nelibost. Oproti tomu měkký hlasový začátek je signálem spokojenosti. V průběhu tohoto období dítě začíná objevovat možnosti pohybu rtů a jazyka. Spolu s opakováním sacích pohybů a měkkým hlasovým začátkem začíná dítě produkovat zvuky, začíná broukat (Kutálková, 2009).

O období *broukání* hovoříme mezi druhým a čtvrtým měsícem života. Jedná se především o hrdelní zvuky – vleže na zádech klesá jazyk vlastní vahou – které tak připomínají hlásky G a CH. (Smolík in Smolík, Seidlová Málková, 2014).

S tímto obdobím se začíná prolínat i období *pudového žvatlání* (přibližně čtvrtý až šestý měsíc). Dítě si již záměrně hraje s mluvidly, což doprovází hlasové projevy. Jedná se o jednoduché mlaskavé, bublavé a chrčivé zvuky, nazývané též prahlásky, prefonémy či dětské zvučky, nejedná se ještě o hlásky mateřského jazyka (Klenková, 2006). Dále se do žvatlání promítá širší repertoár hlásek a spojování hlásek do slabik, následuje takzvané *kanonické žvatlání*, kdy dítě tyto slabiky začíná opakovat (Smolík in Smolík, Seidlová Málková, 2014). V poslední fázi žvatlání (mezi šestým a osmým měsícem) se jedná o *napodobivé žvatlání*, kdy je hlas již modulován sluchovou kontrolou a začíná díky této modulaci připomínat mateřský jazyk (Kejklíčková, 2011). Bytešníková (2012) s tímto obdobím spojuje pojem *fyzilogická echolalie*. Jedná se o opakování hláskových skupin ve snaze napodobit hlásky mateřského jazyka.

Poslední fází předřečového vývoje je *období rozumění řeči*, které nastává přibližně v deseti měsících věku. Dítě ještě nechápe přesný obsah slov, ale slyšené si asociuje s vjemem či konkrétní představou situace. Jedná se spíše o reakci na melodickou modulaci mluveného projevu, kdy má významnou roli i mimika a gestikulace mluvícího (Klenková, Bočková, Bytešníková, 2012). Dítě v tomto stadiu dokáže již reagovat,

odpovědět, zatím však pouze motoricky – gestem. Dítě udělá paci, paci nebo ukáže, kde má očka či ouška (Kutálková, 2009).

Vlastní vývoj řeči

Vlastní vývoj řeči v pravém slova smyslu nastává okolo prvního roku věku dítěte. Během tohoto vývoje dítě musí projít několika stadii.

Prvním stadiem ve vývoji řeči je *emocionálně-volní stadium*, pro které je typický počátek užívání prvních slov, jednoslovných vět. Tato slova vznikají zpravidla opakováním slabik a jsou nesklonná. Vyjadřují přání, emoce, pocity nebo výraz vůle dítěte – odtud název stadia. Dítě již v tomto stadiu chápe význam užití prozodických faktorů, zejména intonace. Právě na základ intonace lze rozdělit jednoslovné věty na věty oznamovací, tázací a rozkazovací, které vyjadřují žádost dítěte (Bytešníková, 2012). Klenková (2006, s. 36) uvádí, že „*užívání prvních slov však neznamena zánik žvatláni..., ...ještě poměrně dlouho dítě využívá dorozumívání na předverbálně-neverbální úrovni (gesta, mimika, pláč apod.)*“.

Následuje *egocentrické stadium*, které je patrné v roce a půl až ve dvou letech. Dítě v tomto období objevuje řeč jako činnost, slova samo opakuje a napodobuje dospělé. V této době také nastává první věk otázek, kdy se dítě ptá na to „Co to je?“ nebo „Kdo to je?“. Ustupuje dětský žargon a dítě začíná užívat dvouslovné věty, které však ještě nemají správnou gramatickou strukturu – dítě vedle sebe staví dvě podstatná jména, zřídka i slovesa nebo jména přídavná (Klenková, Bočková, Bytešníková, 2012).

Mezi druhým a třetím rokem nastupuje *stadium asociačně-reprodukční*, kdy dochází k prudkému rozvoji komunikační řeči. V tomto období získávají dítětem užívaná slova nominativní – pojmenovávací funkci. Výrazy spojované nejdříve s určitými osobami či jevy dítě postupně přenáší na jevy analogické, dochází k takzvanému transferu. Dítě v obdobných situacích reprodukuje své asociace, proto označení stadia jako asociačně-reprodukční. Pro toto stadium je charakteristické, že se dítě učí díky řeči dosahovat drobných cílů a usměrňovat své okolí, především nejbližší osoby (Bytešníková, 2012; Klenková, Bočková, Bytešníková, 2012).

Dále nastupuje *stadium logických pojmů*, a to okolo třetího roku. Pojmy, do této doby úzce spojené s konkrétními jevy, se díky abstrakci postupně stávají všeobecnými, nesou již tedy určitý obsah (Klenková, 2006). V této etapě vývoje řeči dochází k osvojování náročných myšlenkových operací, které mohou mít za následek dysfluence v řečovém projevu dítěte,

v tomto kontextu ovšem hovoříme o fyziologické dysfluenci (Bytešníková, 2012). Po třetím roce věku také nastává druhý věk otázek, tedy otázky „Proč?“, „Kdy“ a „Jak?“ (Thorová, 2015).

Posledním stadiem vývoje řeči je takzvaná intelektualizace řeči. Tato etapa nastupuje na přelomu třetího a čtvrtého roku života a trvá až do dospělosti (Klenková, 2006). Jedná se především o zdokonalování kvalitativní stránky řeči. Bytešníková (2012, s. 20) uvádí, že v tomto stadiu dochází k „...rozvoji schopnosti chápání obsahu, rozlišování pojmů konkrétních a abstraktních, zpřesňování gramatických forem, zkvalitnění celkového řečového projevu a rozšiřování slovní zásoby.“

3.2 Vývoj řeči z hlediska jednotlivých jazykových rovin

Dvořák (2007, s. 173) definuje jazykovou rovinu jako „*dílčí systém jazyka charakterizovaný specifickými základními jednotkami*“. V řeči rozlišujeme čtyři jazykové roviny. Foneticko-fonologická, která zahrnuje artikulaci a fonemický sluch; morfologicko-syntaktická, která řeší uplatňování gramatických pravidel, slovosled, správnost užití rodu, čísla nebo pádu; lexikálně-sémantická, která se zabývá aktivní i pasivní slovní zásobou a pragmatická, což je sociální aplikace řeči.

Jazykové roviny tedy zohledňují zvukovou stránku jazyka – foneticko-fonologická rovina, významovou stránku jazyka (morfologicko-syntaktická rovina a lexikálně sémantická rovina), poslední jazyková rovina, pragmatická, je zaměřena na praktické využití získaných vědomostí v předcházejících rovinách (Klenková, Bočková, Bytešníková, 2012).

Ve vývoji jazykových rovin dochází k prolínání, jejich vývoj probíhá v jednotlivých časových úsecích současně (Klenková, 2006).

Foneticko-fonologická jazyková rovina

Tuto jazykovou rovinu můžeme zkoumat ze všech nejdříve, její vývoj lze pozorovat již v předřečovém období. Za klíčový moment je zde považován přechod od počátečního pudového žvatlání ke žvatlání napodobivému (v šestém až devátém měsíci života) – od tohoto momentu lze hovořit o vývoji výslovnosti v pravém slova smyslu. Žvatlání, které u dítěte probíhalo do této doby ještě nelze považovat za segmenty mateřského jazyka, protože bylo produkováno bez vědomé sluchové či zrakové kontroly, tedy pudově (Atkinson, 2003).

Ve vývoji výslovnosti se uplatňuje takzvaná fonetická ontogeneze, tedy postupné učení se výslovnosti jednotlivých hlásek. Dále se zde uplatňuje také pravidlo nejmenší námahy, dítě se nejdříve učí vokály, dále bilabiální konsonanty a poté některé prealveolární konsonanty, konkrétně T, D, N. Následně přichází první duplikace slabik složená právě z výše uvedených hlásek. Obtížnější hlásky jsou pro dítě sibilanty, měkčené hlásky a také hlásky L, R, Ř, proto výslovnost těchto hlásek nastupuje později (Thorová, 2015).

Klenková (2006) zmiňuje posloupnost fixace hlásek z hlediska způsobu tvoření. Po vokálech se fixují konsonanty závěrové čili okluzivy, jednoduché konstriktivy, semiokluzivy a nakonec konstriktivy se zvláštním způsobem tvoření.

Přibližně do pěti (šesti) let má dítě jakýsi nárok na nesprávnou výslovnost některých hlásek, například sibilanty se fixují až na hranici pátého roku. Do té doby se jedná o fyziologickou dyslali. Je ovšem nezbytné zvážit, zda nevznikají patologické vzorce tvoření hlásek (např. velární rotacismus či interdentalní sigmatismus) a zda není přidružený další patologický jev, tím může být porucha sluchu nebo orgánová odchylka v oblasti mluvidel (Mlčáková, 2011).

Kvalitu výslovnosti lze ovlivnit rozvojem jemné motoriky a sluchových schopností, zejména fonemického sluchu (Kutálková, 2010). Dvořák (2007) definuje fonemický sluch jako schopnost rozlišovat sluchem hlásky s distinktivní, tedy rozlišovací, funkcí. Thorová (2015) uvádí, že fonemická diferenciací je základním předpokladem pro řečový vývoj. Schopnost diferencovat samohlásky mateřského jazyka se poprvé objevuje v šestém měsíci života, diferenciací souhlásek pak nastává mezi devátým a dvanáctým měsícem. Dozrávání fonemické diferenciací je ukončeno mezi pátým a sedmým rokem a je předpokladem pro dílčí školní dovednosti jako je psaní a čtení.

Morfologicko-syntaktická jazyková rovina

O vývoji v této jazykové rovině lze hovořit až od jednoho roku věku, kdy začíná vlastní vývoj řeči. První dětská slova plní funkci vět, jedná se o takzvané jednoslovné věty. Tyto slova vznikají opakováním slabik a jsou neohebná, nečasují se ani neskloňují, jde o slova onomatopoická. Dále dítě začíná užívat podstatná jména v prvním pádě a slovesa v infinitivu, v rozkazovacím způsobu nebo ve třetí osobě. Období jednoslovných vět trvá přibližně do jednoho a půl až do dvou let, kdy nastupují věty dvouslovné – jde o prostou sumaci dvou jednoslovných vět (Klenková, 2006; Klenková, Bočková, Bytešníková, 2012).

Mezi druhým a třetím rokem dítě začíná užívat skloňování, po třetím roce množné číslo a časování sloves. Pro osvojení gramatických struktur dítě využívá transfer, podobná slova analogicky mění podle jednoho vzoru. Protože je skloňování a časování dle tohoto pravidla důkladné a nebere v úvahu gramatické výjimky, hovoří se v souvislosti s přirozenými chybami v morfologii o fyziologických dysgramatismech. Tyto dysgramatismy by ovšem měly vymizet do čtyř až pěti let (Kutálková, 2009; Thorová, 2015).

Mezi druhým a třetím rokem dítě kromě podstatných jmen a sloves začíná používat i přídavná jména a osobní zájmena. Postupně přidává i číslovky, předložky a spojky. Všechny slovní druhy dítě užívá po čtvrtém roce života. Díky tomu také dítě po čtvrtém roce začíná užívat jednoduchá souvětí slučovací, odporovací a důsledková, která ale mohou být stále eliptická, tedy neúplná (Thorová, 2015).

Lexikálně-sémantická jazyková rovina

Nejdříve se u dítěte rozvíjí pasivní slovní zásoba, a to okolo deseti měsíců věku. V tomto věku již dítě začíná rozumět. Aktivní slovní zásoba se rozvíjí po prvním roce, kdy dítě začíná používat první slova nesoucí význam. Hlavním dorozumívacím kanálem je pro dítě ovšem stále neverbální komunikace, tedy mimika, pohyb, pláč či pohled (Klenková, 2006).

S rozvojem aktivní slovní zásoby souvisejí pojmy hypergeneralizace a hyperdiferenciace. Jako první nastupuje *hypergeneralizace*, která značí, že dítě první slova chápe všeobecně. Například slovo „*haf*“ neznačí pouze psa, ale každé zvíře, které je chlupaté a má čtyři nohy. S rozšiřující se aktivní slovní zásobou se začíná uplatňovat proces *hyperdiferenciace*, opak hypergeneralizace. V tomto případě je dané slovo v podstatě název určité věci či osoby – slovo „*táta*“ je označení jen pro jeho otce (Bytešníková, 2012).

Ve vývoji řeči dítě prochází takzvaným prvním a druhým věkem otázek. První věk otázek je založený na otázkách „*Kdo je to?*“ a „*Co je to?*“ a nastává přibližně v jednom a půl až ve dvou letech. Pro druhý věk otázek je typická otázka „*Proč?*“ nebo „*Kdy?*“ a nastupuje po třetím roce. Těmito otázkami si dítě zajišťuje přísun informací a tím i rozvoj slovní zásoby (Thorová, 2015). Kutálková (2010) k druhému věku otázek ještě dodává, že dítě se již nechce jen dozvědět nové poznatky, ale chce si především popovídat.

Holmanová (in Škodová, Jedlička a kol, 2003) uvádí vývoj pasivní a aktivní slovní zásoby od jednoho do čtyř let. Ve věku jednoho až dvou let dítě aktivně používá 3 – 20 slov. Ve dvou letech dítě rozumí přibližně 300 slovům a aktivně používá asi 50 srozumitelných

slov. Mezi druhým a třetím rokem vzroste pasivní slovní zásoba na 500 slov a aktivní na 200 slov. Tento prudký nárůst aktivní slovní zásoby se nazývá slovní spurt. Po třetím roce dítě rozumí asi 900 slovům a používá přibližně 500 slov. Pasivní slovní zásoba mezi třetím a čtvrtým rokem je 1200 slov a aktivní okolo 800 slov. Koncem čtvrtého roku dítě rozumí 1500 – 2000 slovům a používá mezi 800 – 1500 slov.

Pragmatická jazyková rovina

Bytešnicková (2012) uvádí tři základní oblasti ve vývoji pragmatiky: rozvoj komunikativní funkce, odpověď na sdělení a podílení se na interakci a konverzaci. V rámci *rozvoje komunikativní funkce* dítě zpočátku používá neverbální signály v kombinaci s dalšími hlasovými projevy jako je například křik. Dále nastupují gesta v kombinaci s vokalizací a nakonec i slovní vyjádření. Komunikativní funkci řeči si dítě začíná uvědomovat okolo roku a půl věku, kdy poprvé projevuje snahu používat řeč za účelem předání informace. Verbální formu komunikace však dítě začíná preferovat až po druhém roce života. Druhým aspektem je *odpověď na sdělení*, tedy jak dítě reaguje a chápe komunikaci ostatních. Vývoj v této oblasti začíná pohledem a úsměvem. Okolo roku a půl dítě začíná chápat gesta dospělých a reagovat na jednoduché pokyny a začíná reagovat řečí. Dále dítě již samo vyžaduje vysvětlení, pokud něčemu nerozumí. V předškolním věku dítě již bere v potaz pokyny od svých vrstevníků a odpovídá jim na otázky. Třetí oblastí je *podílení se na interakci*. Mezi devátým a osmnáctým měsícem dítě užívá neverbální interakci spojenou s vokalizací, například při ukazování na předmět, o který má zájem. Mezi rokem a půl a třemi roky dítě začíná iniciovat interakci oslovením. Po třetím roce věku se dítě začíná snažit o obousměrnou komunikaci a začíná spontánně navozovat konverzaci se snahou udržet ji.

Důležitým mezníkem ve vývoji pragmatické jazykové roviny je věk mezi druhým a třetím rokem. V tomto období již dítě dokáže pochopit svou roli komunikačního partnera a reagovat v ní dle dané situace (Klenková, 2006).

3.3 Psychologický pohled na vývoj řeči v předškolním období

Vývojová psychologie chápe řeč jako zdroj poznání, proto dítě v předškolním věku používá a chápe jazyk na úrovni, která odpovídá jeho dosaženému stupni poznávacích procesů. Typickým rysem poznávacích procesů dítěte v předškolním věku je *egocentrismus*, který se také promítá do jeho komunikace. Je zcela běžné, že dítě

v tomto věku opomene zmínit podstatné aspekty popisované věci či události. Domnívá se, že posluchač ví totéž co on, proto může být jeho sdělení nesrozumitelné – situaci charakterizuje v dimenzích své vlastní zkušenosti. Nebo má naopak dítě obtíže se zpracováním sdělené informace, protože ji interpretují na úrovni svého myšlení a nerespektují jiný přístup (Vágnerová, 2000, 2012).

Vývoj řeči dítěti dovoluje růst jeho poznatků o okolním světě i o sobě samém. Kromě rozšiřování slovní zásoby a zdokonalování užívání gramatických pravidel, začíná také dítě v tomto věku řeč účinně užívat k regulaci svého chování. Od tří let je dítě schopno řídit vlastní chování dle slovní instrukce – nejdříve instrukci opakuje nahlas, přibližně od čtyř let již své chování řídí dle své vlastní „vnitřní řeči“, tedy bez hlasitého opakování (Langmeier, Krejčířová, 2006).

Šulová (2010) uvádí čtyři složky řečových dovedností, které se v předškolním věku výrazně rozvíjejí a přispívají tak k dalšímu rozvoji osobnosti dítěte. Přebývá zde *komunikativní složka řeči*, řeč je pro dítě v první řadě dorozumivacím prostředkem. Řeč tak sehrává nezastupitelnou roli v procesu sociální integrace jedince do skupiny i v procesu rozšiřování integrace s personálním a předmětovým prostředím. Výrazně se rozvíjí i *kognitivní složka řeči*, tak jak je uvedeno výše, řeč přispívá k rozvoji poznatků a zkušeností dítěte. Tyto poznatky již nemusejí být vázány na bezprostřední vlastní zkušenost, ale může jít o čtený text (dospělou osobou) nebo popis obrázků, jsou tedy vázány na představivost, která se v tomto období díky tomu velmi prudce rozvíjí. Další složka řeči, která se v předškolním věku prohlubuje a zkvalitňuje je *expresivní složka řeči*. Dítě již dokáže vyjádřit své pocity, potřeby a prožitky jednoduchým verbálním projevem. Rozvíjí se také *regulační funkce řeči*, tak jak je popsáno výše, řeč je užívána k regulaci chování.

Přibližně okolo čtyř let dítě dokáže odlišit způsob komunikace na základě svého komunikačního partnera – jeho sociální role, citového vztahu nebo vývojové úrovně (Vágnerová, 2000). Při komunikaci s mladšími dětmi se předškolní dítě snaží, alespoň částečně, přizpůsobit formu sdělení a větší pozornost věnuje vysvětlení situace. V interakci s vrstevníky často používá specifické oslovení či výrazy. Konverzace ovšem často přechází v monolog, a to zejména v případě, kdy je dítě více zaujato činností, například při hře. V komunikaci s dospělým dítě používá zdvořilejší způsob vyjadřování a vyhýbá se nežádoucím výrazům. Očekává ovšem automaticky porozumění jeho sdělení,

které když nenastane ani po přeformulování, může ze strany dítěte nastat frustrace. Průcha (2011) ke komunikaci mezi dítětem a dospělým dodává, že velmi záleží na těchto faktorech: komunikační prostředí a situace, charakteristiky dospělých, zainteresovanost dítěte, osobnostní charakteristiky dítěte a výchovný styl.

Vágnerová (2000) uvádí, že ačkoliv předškolní dítě zvládá dílčí komunikační dovednosti, nedokáže je mnohdy uspokojivě využít. Mezi tyto komunikační dovednosti patří věnování pozornosti sdělení druhé osoby, braní v úvahu odlišný pohled na věc nebo přizpůsobení vlastního sdělení dané situaci. Z obtíží v koordinaci dílčích komunikačních dovedností plynou obtíže v konverzaci.

4 Sluchová percepce

Zelinková (2007, s. 76) definuje sluchové vnímání, percepce jako „...*schopnost přijímat, rozlišovat a interpretovat zvuky různé kvality (řečové i neřečové)*.“ Sluch je po zraku druhým nejdůležitějším smyslem, protože umožňuje dorozumívání mluvenou řečí a je tedy významným prvkem komunikačního procesu (Kejklíčková, 2011). V souvislosti s řečí a především s jejím utvářením a rozvojem je sluch nejdůležitějším smyslem, bez sluchu se řeč nemůže přirozeně vyvíjet (Klenková, Kolbábková, 2005).

V rámci speciálně pedagogické diagnostiky, tedy i logopedické diagnostiky, se v hodnocení úrovně sluchového vnímání neposuzují fyziologické kvality sluchové ostrosti, které jsou zjišťovány na foniatrických odděleních audiometrickým vyšetřením (Zelinková, 2007). Jedná se o diagnostiku dílčích oblastí sluchové percepce, jako je kvalita naslouchání, sluchového rozlišování (diferenciace), sluchové paměti, analýzy a syntézy, vnímání a reprodukce rytmu (Bednářová, Šmardová, 2007).

4.1 Základní terminologické vymezení

Terminologické vymezení základních pojmů vztahujících se ke sluchové percepce, respektive k fonematickému sluchu by mělo zahrnovat pojmy jako je fonetika a fonologie a s nimi související foném, dále samotný fonematický sluch jako nadřazený pojem k pojmům fonematické a fonologické uvědomění.

Fonetika je dle Kavky (1994, s. 8) „...*věda, která se zabývá zvukovou stránkou řeči a její funkcí při mluvení*“. Krčmová (2009) dodává, že se fonetika zabývá materiální stránkou zvukových výrazových prostředků jazyka, tedy mechanismem vzniku řeči, její akustickou stavbou a percepcí zvukového signálu sluchem. Na základě zkoumaných dílčích výrazových prostředků lze fonetiku dále dělit na tři subdisciplíny: fonetiku artikulační, akustickou a auditivní (Dvořák, 2007). *Artikulační fonetika* se zabývá tvořením hlásek, *akustická fonetika* se zaměřuje na zvukovou podobu hlásek v souvislé řeči, *auditivní fonetika* pak zkoumá percepční povahu zvukových prvků řeči.

Fonologie se zabývá funkcí hlásek ve vztahu k vyšším složkám jazyka. Na rozdíl od fonetiky tedy nezkoumá tvorbu hlásek, ale jejich funkci. Zabývá se takzvanými *fonémy*, což jsou nejmenší jazykové jednotky rozlišující význam (Kavka, 1994; Dvořák, 2007). Krčmová (2009) v souvislosti s fonologií užívá pojem *významotvornost*. Říká, že

pozornost je soustředěna na zvukové prvky, jejichž změna ve zvukové jednotce vede k vytvoření nové jednotky – záměnou fonému je vytvořeno nové slovo (pes – pas).

Se sluchovou percepcí úzce souvisejí také pojmy fonemický sluch, fonemické či fonemické a fonologické uvědomění.

Pojem **fonemický sluch** je v tomto případě nadřazený pojem k pojmům fonemické a fonologické uvědomění. S jeho pomocí člověk analyzuje řeč na slova, slabiky a hlásky, provádí syntézu hlásek a slabik ve slova a rozlišuje slova lišící se jednou hláskou, fonémem. Jde o tu část sluchového vnímání, která participuje na určování hláskové stavby slov (Zelinková, 2012).

Fonemické uvědomění znamená vědomou schopnost členit slova na jednotlivé fonémy a následně s nimi manipulovat (Bytešníková, 2012). Jedinec si uvědomuje, že slovo je složeno z jednotlivých hlásek, také si uvědomuje jejich vzájemné postavení a rozlišení. Dále tento pojem vyjadřuje pochopení jedince, že slova a slabiky jsou tvořeny zvuky řeči, které jsou dále reprezentovány jednotlivými písmeny. Proto je fonemické uvědomění základním předpokladem pro osvojení si čtení a psaní (Zelinková, 2007, 2012).

Fonologické uvědomění, tak se označuje vědomá dovednost manipulovat a diferencovat větší fonologické jednotky než jsou fonémy, tedy slabiky a rýmy (Bytešníková, 2012). Zelinková (2012, s. 57) definuje fonologické uvědomění jako „*dovednost hrát si s jazykovými prostředky*“. Jedná se o schopnost rýmovat, izolovat první nebo poslední hlásku ve slově, tvorbu nových slov vynecháním části slova původního nebo přidáním části (hlásky nebo slabiky) ke slovu původnímu nebo dělení slov na slabiky.

4.2 Vývoj sluchové percepcce

Vývoj sluchového vnímání je zásadní pro rozvoj rozumění řeči.

Dítě se rodí s určitým předpokladem či predispozicemi, vnímání je ovšem do jisté míry naučení dovednost. Dítě se učí vnímat spontánně díky přirozeným podnětům z okolí, je však nutné sluchovou percepci dále systematicky rozvíjet pomocí cílených aktivit a her (Říčan, 2009; Pekárková, [b.r.]).

Od čtvrtého do sedmnáctého týdne intrauterinního vývoje probíhá konečná diferenciacce smyslových buněk. Od dvacátého týdne se pak formují nervová propojení a můžeme

hovořit o rudimentárním funkčním slyšení. Finální vývoj sluchového orgánu je ukončen ve třicátém čtvrtém týdnu intrauterinního vývoje plodu (Dlouhá in Dlouhá, Černý, 2012).

Vývoj sluchového vnímání tedy začíná již v prenatálním období. Již od pátého měsíce je plod schopný vnímat zvukové podněty jako je například tlukot matčina srdce. Od šestého měsíce dokonce motoricky reaguje na známé hlasy či hudbu (Zelinková, 2007). V průběhu intrauterinního vývoje se dítě také naladí na melodii mateřského hlasu (Dlouhá in Dlouhá, Černý, 2012).

Novorozenec má jisté zkušenosti se sluchovým vnímáním již z prenatálního období, tudíž umí diferencovat některé zvukové podněty a má značný rozsah slyšení. Po narození dává dítě přednost vyšším tónům, například preferuje vysoký ženský hlas před hlasem mužským. Zdá se také, že dítě pozná a preferuje hlas své matky. Schopnost lépe diferencovat vysoké tóny se postupně vytrácí (Langmeier, Krejčířová, 2006; Vágnerová, 2007).

V prvních šesti měsících narůstá sluchová ostrost a schopnost lokalizovat zvuk. Dítě naslouchá při rozhovorech, otáčí hlavu za zvukem, při tichém hovoru se ztiší. Sluchový vývoj směřuje ke stále větší ostrosti a diferenciaci (Michalová, 2007; Zelinková, 1994).

Dříve, než je dítě schopno analyzovat komplexní řečové zvuky, je nutné, aby došlo k rozvoji vnímání okolních, neřečových zvuků (Lynch, Kidd, 2010). Již od narození ale dítě preferuje zvuk lidského hlasu. V průběhu kojeneckého období začíná u dítěte i vývoj sluchového vnímání řeči (Vágnerová, 2007). Vágnerová (in *ibid.*) upozorňuje na to, že vzhledem k tomu, že má dítě s lidským hlasem zkušenosti z prenatálního vývoje, je již měsíc staré dítě schopné odlišit lidskou řeč od jiných zvuků a dokonce rozlišovat mezi řečovými zvuky (fonémy). Sluchové vnímání se stává diferencovanější a dítě je schopno poznat lidský hlas, i když mluvčího nevidí (Zelinková, 2007).

Na konci prvního roku života dítěte, mezi osmým a dvanáctým měsícem, dochází k poklesu obecné fonematické citlivosti, která ovšem vede ke zvýšení citlivosti k mateřskému jazyku. Před šestým měsícem věku dítě rozlišuje všechny fonémy bez ohledu na to, jestli jsou to fonémy jeho mateřského jazyka nebo ne. Od šestého do dvanáctého měsíce dochází k postupnému poklesu této dovednosti až na pouhých 25 %. Citlivost k cizím fonémům ubývá přímo úměrně osvojování řeči (Vágnerová, 2012).

V batolecím věku se zdokonaluje především naslouchání. Dítě rozumí krátkým jednoduchým příběhům, básničkám a rýmům, také je schopné pochopit a uposlechnout dva příkazy v jedné větě (Michalová, 2007; Zelinková, 2007). Naslouchání se musí systematicky rozvíjet, k čemuž napomáhá pravidelná četba nebo vyprávění. Pokud dítě příběh zaujme a bude ho zajímat, bude mu naslouchat aktivně a se zájmem (Bacus, 2009).

V předškolním věku dochází k výraznému rozvoji sluchového vnímání, zejména sluchové analýzy, syntézy a diferenciaci. V tomto věku je dítě schopno dělit slova na slabiky spolu s vytleskáváním. Na konci tohoto období dokáže určit první hlásku ve slově a umí rozlišit, zda jsou dvě slova stejná nebo se liší (Zelinková, 2007). V předškolním věku se také začíná rozvíjet smysl pro rytmus. Ve věku čtyř let dítě umí určit, zda jsou dvě krátké rytmické struktury shodné. Napodobit rytmus dítě zvládne okolo pěti let (Bednářová, Šmardová, 2007).

Po nástupu do základní školy je sluchová percepce systematicky rozvíjena, protože je základním předpokladem pro úspěšný nácvik čtení a psaní (Zelinková, 2007). Mezi šestým a sedmým rokem jsou již téměř všechny dílčí oblasti sluchové percepce rozvinuty, další vývoj ovšem probíhá v oblasti sluchové analýzy a syntézy. Až po šestém roce věku je dítě schopné určit poslední hlásku ve slově, zda dané slova obsahuje určitou hlásku, složí uzavřené jednoslabičné slovo z hlásek a naopak také jednoslabičné slovo na hlásky rozloží. Tytéž úkony s víceslabičnými slovy dítě zvládne až okolo sedmi let (Bednářová, Šmardová, 2007).

4.3 Oblasti sluchové percepce

Sluchová percepce obsahuje dílčí oblasti, mezi které patří kvalita naslouchání, sluchového rozlišování (diferenciaci), sluchové paměti, analýzy a syntézy, vnímání a reprodukce rytmu.

Naslouchání v úzkém slova smyslu znamená „*aktivně vnímat to, co nám druhý sděluje*“ (Kejklíčková, 2011, s. 102). Tomu, aby bylo dítě schopné naslouchat sdělení druhého, ale předchází naslouchání okolním zvukům, uvědomování si jich a jejich následné identifikování. Této dovednosti se dítě učí v útlém dětství, ještě před tím, než začne vnímat a rozumět komplexním řečovým zvukům. A to především díky manipulaci s předměty vydávajícími zvuky (Lynch, Kidd, 2010). Vnímání neřečových zvuků je pro dítě snazší, protože je jak ontogeneticky, tak i fylogeneticky starší a díky tomu i pevněji zakotveno

než vnímání řeči (Zelinková, 2007). Aktivní naslouchání řečovému projevu by mělo dle Bednářové a Šmardové (2007) nastat okolo čtyř let, kdy je dítě schopné naslouchání krátkému příběhu, pohádce.

S nasloucháním úzce souvisí dovednost *rozlišovat figuru a pozadí*. Jedná se o schopnosti vnímat jednotlivé zvuky na komplexním zvukovém pozadí, zaměřit se na daný zvuk a ostatní vnímat jen periferně (Zelinková, 2007, 2012).

Sluchová paměť je další, velmi významnou, oblastí sluchové percepce. Umožňuje ukládat a vybavovat si slyšené informace, jejich obsah (Klenková, Kolbábková, 2005). Její narušení či nedostatečné rozvinutí vede k dalším obtížím ve sluchové analýze, syntéze a diferenciaci. Obtíže se také mohou vyskytovat v každodenním životě a školní úspěšnosti. A v neposlední řadě je sluchová paměť klíčová pro osvojování jazyka. Dítě s narušenou sluchovou pamětí může mít problém zapamatovat si pokyn nebo důležitou informaci. Ve škole může mít obtíže při diktátu jak v českém jazyce, tak v matematice nebo při výkladu učiva pouze mluvenou formou (Žáčková, Jucovičová, 2007; Lynch, Kidd, 2010).

Sluchová paměť je velmi složitá funkce, která je podmíněna součinností hned několika oblastí mozkové kůry. Obtíže se sluchovou pamětí mohou být tedy i na neurologickém podkladě. Příčinou může být porucha funkcí korové oblasti na rozhraní spánkového a temenního laloku obou hemisfér nebo určité oblasti levého čelního laloku (Svoboda, Krejčířová, Vágnerová, 2001).

Bednářová a Šmardová (2007) uvádějí vývoj sluchové paměti od tří do šesti let. Ve třech letech by mělo být dítě schopné zopakovat tříslovnou větu. Ve čtyřech letech čtyřslovnou větu nebo tři nesouvisející slova. Počty jednotlivých slov nebo slov ve větě se přímo úměrně zvyšují s věkem dítěte. V šesti letech by tedy mělo dítě zopakovat pět nesouvisejících slov a větu o šesti a více slovech.

Sluchová diferenciace neboli rozlišování je schopnost sluchem rozeznat a odlišit rozdíly mezi zvuky a hláskami. U zvuků jde o výšku, intenzitu, délku nebo počet. V souvislosti s hláskami se jedná o rozlišování krátkých a dlouhých samohlásek, ostrých a tupých sykavek, ale i sykavek v rámci jedné skupiny, měkkých a tvrdých slabik i zvukově podobných hlásek, například znělých a neznělých (Bytešníková, 2012).

Sluchová diferenciacie je nezbytná pro porozumění mluvené řeči, protože nesprávně vnímané hlásky mohou zapříčinit změnu ve významu slova. Potíže v této oblasti mohou také způsobit větší chybovost v písemném projevu a obtíže v osvojování gramatických pravidel, zejména vzorů podstatných jmen a následným určením jejich koncovek. (Zelinková, 1994, 2007).

Při velkých nedostacích v této oblasti se hovoří o takzvaném *syndromu koktejlové party*. Jedinec má rozlišování zvuků mluvené řeči narušeno do takové míry, že splývají v nediferencovaný šum. Tento syndrom je zpravidla způsoben neurologickým narušením mozkové kůry temenního laloku pravé hemisféry (Svoboda, Krejčířová, Vágnerová, 2001).

Sluchová analýza a syntéza zahrnuje schopnost rozkládání a skládání vět, určení počtu slov ve větě, rozklad slov na slabiky a naopak, rozklad slov na jednotlivé hlásky a skládání slov z hlásek, nebo určování hlásky na začátku a na konci slova (Žáčková, Jucovičová, 2007). Bednářová a Šmardová (2007) v souvislosti se sluchovou analýzou a syntézou navíc zmiňují i rýmování.

Tato oblast je zásadní nejen pro správné osvojování řeči, kdy je dítě na jedné straně schopné vnímat mluvenou řeč jako celek, ale zároveň si uvědomuje, že se skládá z jednotlivých částí, slov. Je také nezbytná pro nácvik čtení a psaní. Obtíže v této oblasti se v souvislosti se psaním projevují vynecháváním, přidáváním nebo zaměňováním písmen (Zelinková, 2007).

Svoboda, Krejčířová a Vágnerová (2001) v souvislosti se sluchovou analýzou a syntézou zmiňují i *narušení časové posloupnosti sluchové percepce*. Pro mluvenou, ale i psanou řeč je typické, že jednotlivé podněty přicházejí v určitém pořadí a je nutné je v tomto pořadí i vnímat, protože z daného pořadí vyplývá smysl významového celku. Toto narušení může být na úrovni slov ve větě nebo i hlásek ve slově.

Vnímání a reprodukce rytmu jakožto oblast sluchové percepce úzce souvisí i s pohybovým projevem, s řečí a následně i s osvojováním čtení a psaní (Bytešníková, 2012).

Rytmus je pro člověka vrozený a provází nás v každodenním životě a to již od narození. I sání novorozence je utvářeno rytmickými strukturami, i když pohybovými. Provází v podstatě každou lidskou aktivitu a usnadňuje provádění periodicky se opakujících činností (Zelinková, 2007).

Rytmus řeči je důležitý pro orientaci ve výpovědi, pomáhá odlišovat dílčí celky. Dítě s narušeným smyslem pro rytmus bude špatně rozlišovat například délku slabik, což se odrazí i v jeho vlastním verbálnímu projevu. Rytmus jeho řeči pak bude nekoordinovaný a nepřesný. Tyto obtíže se promítají i do oblasti čtení (Svoboda, Krejčířová, Vágnerová, 2001).

Špatné vnímání a reprodukce rytmu může být způsobeno třemi příčinami. Dítě rytmus neslyší, nebo ho slyší správně a nedostatky jsou v následném pohybovém vyjádření, a nebo dítě není schopné daný rytmus udržet, zrychluje či zpomaluje. Cvičení na rozvoj této oblasti sluchové percepce by mělo být tedy zaměřeno na tu dovednost, jejíž absence nedostatky pravděpodobně způsobuje (Zelinková, 1994).

5 Vlastní šetření

5.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření je zjistit úroveň sluchové percepce dětí předškolního věku z běžné třídy mateřské školy.

K dosažení cíle výzkumu byly stanoveny následné **dílčí cíle**:

Dílčí cíl 1: Zmapovat jednotlivé oblasti sluchové percepce u dětí předškolního věku, tj. naslouchání, sluchové diferenciacce, sluchová paměť, sluchová analýza a syntéza, vnímání a reprodukce rytmu.

Dílčí cíl 2: Zjistit, zda existuje významný rozdíl mezi výsledky testu sluchové percepce dívek a chlapců v předškolním věku.

Byl stanoven deskriptivní **výzkumný problém**: Jaká je úroveň sluchové percepce u dětí předškolního věku?

Na základě cílů výzkumu byly stanoveny následující **výzkumné otázky a hypotézy**:

Výzkumná otázka 1: Jaká je úroveň sluchové percepce v jednotlivých testovaných oblastech u dětí předškolního věku?

- **H1:** V rámci sluchové diferenciacce bude dětem činit větší obtíže měkčení hlásek než délka samohlásek.
- **H2:** Děti, které jsou úspěšné v oblasti naslouchání, budou dosahovat vyšších výsledků i v oblasti sluchové paměti.

Výzkumná otázka 2: Jaký je rozdíl mezi výsledky testu sluchové percepce dívek a chlapců předškolního věku?

- **H3:** Dívky budou dosahovat v celém testu vyšších výsledků než chlapci.

5.2 Organizace výzkumného šetření

Výzkumnému šetření předcházel informovaný souhlas k provedení testu (příloha č. 1). Se záměrem výzkumného šetření bylo nejdříve seznámeno vedení mateřských škol, následně zákonní zástupci respondentů. Podmínkou pro konání testu bylo vyjádření

souhlasu stvrzené podpisem zákonného zástupce. Informovaným souhlasem byla také zajištěna anonymita výzkumu a tím dodržování etického kodexu pedagogického výzkumu tak, jak jej uvádí Česká asociace pedagogického výzkumu (ČAPV, 2012). Vzhledem k charakteru testu byli osloveni převážně zákonní zástupci dětí navštěvujících druhou třídu mateřské školy.

Výzkum byl proveden v pěti mateřských školách v Praze, a to na jaře v letech 2016 a 2017.

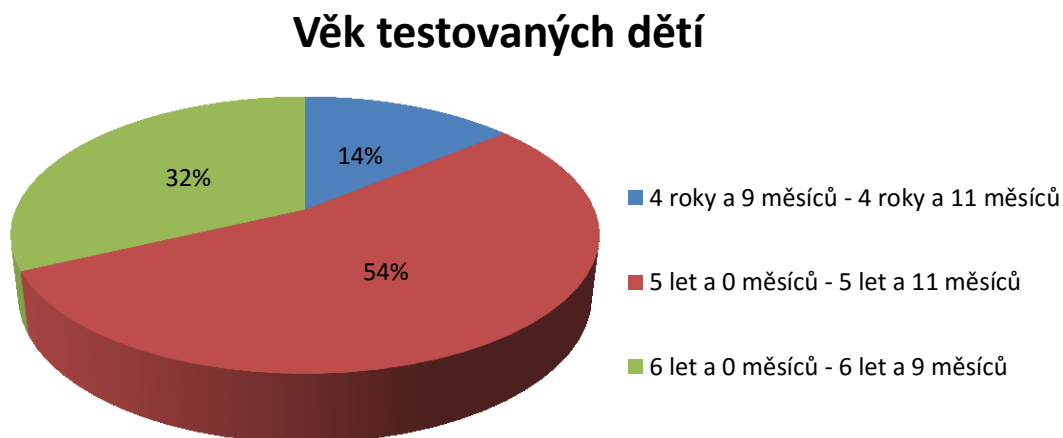
Testování jednotlivých respondentů probíhalo individuálně přímo v mateřských školách, které navštěvovali, vždy v samostatné a klidné místnosti. Možnost testovat v takové místnosti bylo podmínkou konání testu, protože ke zjištění kvalitních dat respondenti potřebovali klid a tiché prostředí. Čas jednoho testování se pohyboval mezi patnácti a dvaceti minutami, v závislosti na dovednostech daného dítěte.

Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumným vzorkem byly děti předškolního věku navštěvující běžnou mateřskou školu. Celkový počet respondentů činil 100 dětí, z toho 50 dívek a 50 chlapců. Žádný z respondentů neměl diagnostikovanou narušenou komunikační schopnost.

Věkový průměr respondentů činí 5,63 let, při tom nejmladšímu respondentovi byly v době testování 4 roky a 9 měsíců, nejstaršímu pak 6 let a 9 měsíců.

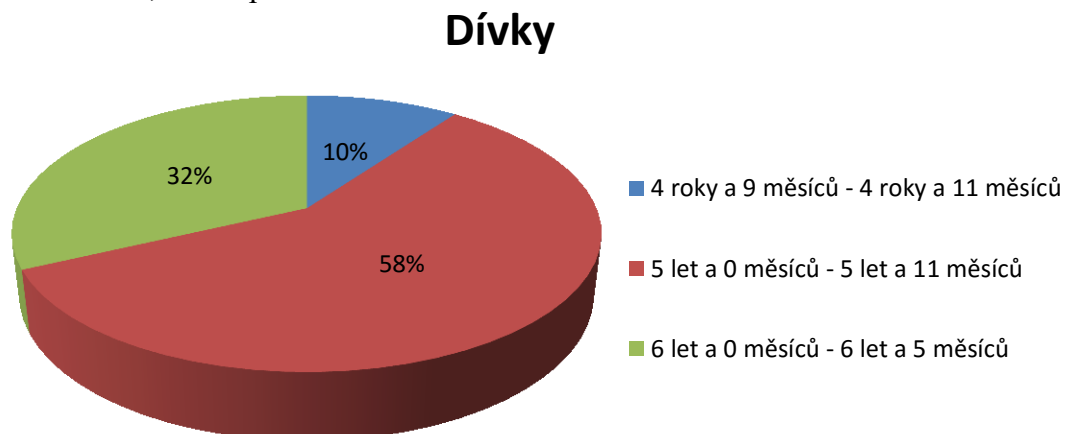
Z celkového počtu 100 vyšetřovaných dětí bylo 14 ve věku od 4 let a 9 měsíců do věku 4 let a 11 měsíců, tedy 14 %. Ve věku od 5 let a 0 měsíců do 5 let a 11 měsíců bylo 54 dětí, tj. 54 %. Věku nad šest let, respektive od 6 let a 0 měsíců do 6 let a 9 měsíců dosáhlo v době testování 32 dětí, 32 %.

Graf č. 1 Věkový přehled testovaných dětí

Věkový průměr dívek účastnicích se testování je 5,68 let. Nejmladší dívky byly v době, kdy test probíhal 4 roky a 9 měsíců, nejstarší dívka dosáhla věku 6 let a 5 měsíců.

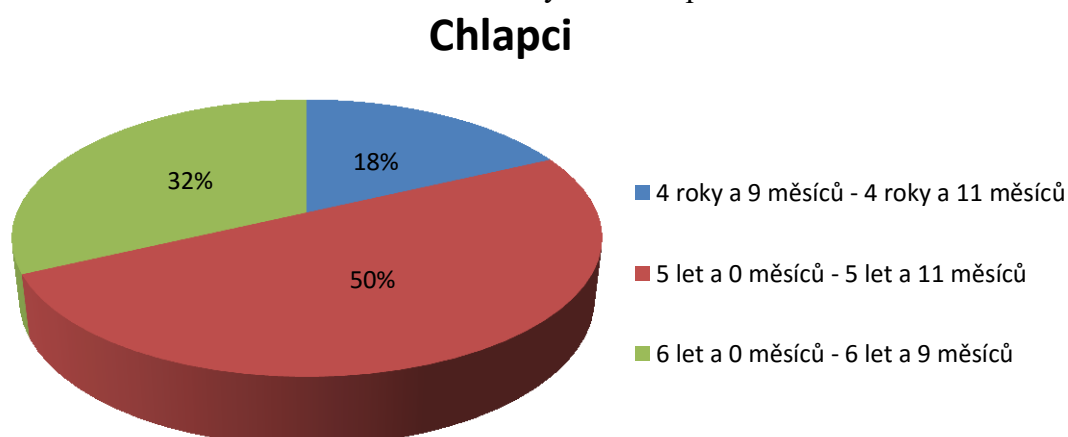
Z celkového počtu padesáti vyšetřovaných dívek bylo 5 ve věku od 4 let a 9 měsíců do věku 4 let a 11 měsíců, tedy 10 %. Ve věku od 5 let a 0 měsíců do 5 let a 11 měsíců bylo 29 dívek, tj. 58 %. Ve věku od 6 let a 0 měsíců do 6 let a 9 měsíců bylo v době testování 16 dívek, což odpovídá 32 %.

Graf č. 2 Věkový přehled testovaných dívek

Věkový průměr chlapců, účastnicích se testování, je nižší než u dívek a činí 5,59 let. Nejmladšímu chlapci byly v době testování shodně jako nejmladší dívce 4 roky a 9 měsíců, nejstaršímu chlapci bylo 6 let a 9 měsíců. Nižší věkový průměr chlapců je způsoben vyšším počtem chlapců pod 5 let.

Z celkového počtu padesáti vyšetřovaných chlapců bylo ve věku od 4 let a 9 měsíců do věku 4 let a 11 měsíců 9 chlapců, tj. 18 %. Polovina chlapců, tedy 25, byla v době testování ve věku od 5 let a 0 měsíců do 5 let a 11 měsíců bylo 29 chlapců, tedy 50 %. Ve věku od 6 let a 0 měsíců do 6 let a 9 měsíců bylo 16 chlapců – 32 %.

Graf č. 3 Věkový přehled testovaných chlapců

5.3 Metody výzkumného šetření a zpracování dat

Výzkum je zpracován kvantitativní metodou. K realizaci výzkumu byla použita technika testu. Byl vytvořen vlastní test sluchové percepce, vycházející z vývojových tabulek sluchové percepce autorek Bednářové a Šmardové (2007).

Získaná data byla statisticky zpracována a následně graficky znázorněna. Pozornost je věnována počtu získaných bodů a chybovosti dílčích oblastí či subtestů a celého testu a hodnotě obtížnosti jednotlivých položek, subtestů a oblastí testu.

5.3.1 Test sluchové percepce

Test sluchové percepce obsahuje cvičení z pěti dílčích oblastí sluchové percepce. Jedná se o naslouchání, sluchovou diferenciaci, krátkodobou sluchovou paměť, sluchovou analýzu a syntézu a vnímání a reprodukci rytmu.

Naslouchání

Testování úrovně naslouchání bylo zařazeno na začátek testu, protože vyžaduje plnou pozornost dítěte.

Jedná se o krátký příběh, který je dítěti přečten. Následně mu jsou položeny čtyři kontrolní otázky. Před samotným čtením je dítě upozorněno, aby pozorně poslouchalo.

Každý rok chodil Lukáš se svými rodiči do ZOO. Tentokrát se jeho maminka Olinka a tatínek Honza rozhodli, že s sebou vezmou i Lukášova nejlepšího kamaráda Tomáše. Oba kluci byli moc rádi, protože společně v ZOO ještě nebyli. Tomáš se nejvíce těšil na lachtany a Lukáš zase na lední medvědy. Po nějakém čase stráveném prohlídkou všichni dostali hlad, takže poté, co navštívili Lukášovy lední medvědy i Tomášovy lachtany, se rozhodli, že půjdou na oběd. Po tom, co se všichni najedli, byl čas jít domů. Kluci začali Lukášovy rodiče přemlouvát, aby u nich mohl Tomáš spát. A protože byla sobota, tak nakonec Lukášovi rodiče souhlasili, zavolali těm Tomášovým a vše domluvili.

Kontrolní otázky	Odpověď
Kam každý rok Lukáš chodil?	
Jak se jmenoval Lukášův kamarád?	
Na jaké zvíře se Lukáš nejvíc těšil?	
Jaký den návštěva ZOO proběhla?	

V testovacím textu jsou důležité informace zmíněny několikrát, zpravidla dvakrát. Odpověď na poslední otázku, *jaký den návštěva ZOO proběhla*, je v textu ovšem jen jednou. Oproti tomu jsou do textu záměrně zahrnuty i informace, které kontrolní otázky neobsahují – jména Lukášových rodičů.

Sluchová diferenciac

Testování sluchové diferenciac je dále rozděleno do šesti subtestů podle distinktivního rysu. Jedná se konkrétně o slova lišící se hláskou, samohláskou, znělostí hlásky, délkou samohlásky, sykavkou a měkčením.

Ke každé oblasti je v testu šest dvojic slov. Jednotlivé dvojice jsou dítěti předcítány a na něm je poznat, zda se daná dvojice liší nebo jestli se jedná o shodná slova. Každá skupina slov obsahuje dvě dvojice shodných slov a čtyři dvojice slov odlišných.

Před testováním sluchové diferenciac je nutné zjistit, zda dítě rozumí výrazům *stejný* a *jiny*. Ověřit to lze sluchovou cestou na dvou zcela odlišných slovech. Pokud přetrvávají pochybnosti, lze to ještě ověřit zrakovou cestou, kdy dítěti předložíme dva odlišné a dva stejné obrázky.

Hláška	Odpověď
most - kost	
hrady - brady	
kniha - kniha	
udice - ulice	
vločka - vločka	
konec - kopec	

Samohláska	Odpověď
plot - plat	
sud - sad	
drak - drak	
slavit - slevit	
kus - kos	
les - les	

Znělost	Odpověď
hrad - hrad	
pere - bere	
tělo - dělo	
houba - houba	
duha - tuha	
buben – pupen	

Délka	Odpověď
drahá - dráha	
mává - mává	
lak - lák	
síla - síla	
pára - párá	
víla - vila	

Sykavky	Odpověď
vosy - vozy	
myš - myš	
sem - sem	
ples - pleš	
koza - kosa	
noc - nos	

Měkčení	Odpověď
psaní - psaní	
čistí - čistý	
tyká - tika	
dýky - díky	
lety - letí	
mladý - mladý	

Krátkodobá sluchová paměť

Test obsahuje dva subtesty na zjišťování krátkodobé sluchové paměti. První testuje reprodukci celých vět, druhý reprodukci jednotlivých slov.

Subtest na reprodukci vět obsahuje šest pětislovných vět, právě pětislovné věty by mělo být schopné zopakovat pětileté dítě. Dítěti je vždy přečtena jedna věta, na dítěti je ji bezprostředně po přečtení zopakovat.

Věty	Odpověď
Na zahradě běhá bílý pes.	
Tomáš byl včera u babičky.	
K večeři bude bramborová polévka.	
Co bude Petr zítra dělat?	
Raději bych měl(a) žlutý míč.	
Hraje si s Lukášovým autíčkem.	

Druhý subtest, reprodukce jednotlivých slov, obsahuje šest čtveřic slov, u kterých se postupně zvyšuje náročnost. Slova v prvních třech čtveřicích spolu obsahově souvisejí, jedná se o zvířata, části oděvu a o ovoce a zeleninu. Čtvrtá čtveřice slov obsahuje věci. Poslední dvě čtveřice obsahují slova, která spolu obsahově nesouvisejí. Dítěti je přednesena celá čtveřice slov, kterou má dítě následně zopakovat.

Slova	Odpověď
pes - morče - králík - kočka	
triko - boty - bunda - kalhoty	
jahoda - jablko - okurka - paprika	
auto - hodiny - stůl - talíř	
kniha - voda - princezna - dveře	
květina - polštář - ovce - televize	

Sluchová analýza a syntéza

Na zjištění sluchové analýzy a syntézy byly sestaveny čtyři subtesty. Vymýšlení slov začínajících danou hláskou, vyhledávání rýmu, určení počtu slabik ve slově a určení počáteční hlásky slov.

U subtestu na vymýšlení slov začínajících danou hláskou je dítě vyzváno, aby myslelo slovo, které má na začátku *S*, *M*, atd. Je zbytečné dítěti říkat, aby myslelo slovo začínající například hláskou *S*, zadání by pak mohlo být pro dítě nesrozumitelné. Tento subtest obsahuje šest hlásek, které jsou dítěti předneseny. Dítě vymýšlí slova, která danou hláskou začínají.

Slova začínající danou hláskou	Odpověď
S	
M	
T	
A	
B	
Č	

Vyhledávání rýmu opět předchází zjištění, zda dítě chápe rým. Lze odkázat na básničky, které se jistě učí v mateřské škole, upozorní se na to, že v básničce se k sobě slova „hodí“. Lze také uvést příklad rýmujících se slov. Následně se dítěti ještě může uvést dvojice slov, které se rýmují a které ne, jedná se o takzvaný zácvik ke cvičení. Následně jsou dítěti čteny jednotlivé dvojice slov a na dítěti je určit, zda se rýmují či nikoli. Cvičení obsahuje šest dvojic slov, ze kterých se právě dvě dvojice rýmují.

Vyhledávání rýmu	Odpověď
hrnek - polštář	
židle - vidle	
ryba - rak	
motýl - slunce	
panenka - stůl	
mrak - drak	

Při subtestu na určení počtu slabik je odkázáno na vytleskávání slov, které se učí v každé mateřské škole. Vytleskání je také povolena kompenzace. Subtest obsahuje celkem šest slov, z toho dvě slova jednoslabičná, jedno slova dvojslabičné, dvě slova trojslabičná a jedno čtyřslabičné. Slova jsou dítěti předčítána jednotlivě a dítě bezprostředně na to slovo vytleská a řekne počet slabik. Slova jsou řazena náhodně, nikoliv v závislosti na počtu slabik.

Počet slabik	Odpověď
voda	
les	
kočárek	
stůl	
tulipán	
omeleta	

Posledním subtestem z oblasti sluchové analýzy a syntézy je určování počáteční hlásky. Jedná se v podstatě o opozitní úlohu k prvnímu cvičení – slova začínající danou hláskou. Cvičení obsahuje šest slov, u kterých má dítě určit počáteční hlásku. Stejně jako u prvního subtestu na sluchovou analýzu a syntézu nemá význam dítěti říkat, ať určí počáteční hlásku slova. Po přečtení slova je dítě vyzváno, aby řeklo, co na začátku daného slova slyší. Tři ze šesti slov začínají stejnou hláskou, na jakou mělo dítě v prvním cvičení vymyslet slovo, konkrétně se jedná o hlásky *A*, *T* a *Č*.

Počáteční hláska	Odpověď
auto	
táta	
pes	
čmelák	
kabát	
jablíčko	

Vnímání a reprodukce rytmu

Oblast na zjištění úrovně vnímání a reprodukce rytmu je zařazena na konec testu, protože od dítěte nevyžaduje slovní, ale motorickou odpověď a díky tomu ho děti vnímají spíše jako hru. Jedná se o celkem šest krátkých rytmických struktur, tři tříprvkové a tři čtyřprvkové. Testující i respondent může struktury vytleskávat, vyťukávat nebo využít například bzučák. Nejdříve strukturu předvede testující, dítě je poté vyzváno, aby danou strukturu zopakovalo.

Nápodoba rytmu	Odpověď
— • —	
— • •	
• — •	
— • • •	
— — • —	
• — — •	

5.3.2 Hodnocení testu

Test sluchové percepce byl hodnocen pomocí bodování, které bylo přizpůsobeno charakteru jednotlivých úloh v daných oblastech sluchové percepce.

Bodování bylo navrženo tak, aby celkový počet bodů byl roven stu. Celkový počet sto bodů byl stanoven pro snadnější administraci testu a následnou práci s daty.

Bodování úloh v jednotlivých oblastech sluchové percepce je následující:

Naslouchání

Celkový počet bodů, které lze získat v této oblasti, jsou čtyři body. Správná odpověď na každou kontrolní otázku je hodnocena jedním bodem. U první kontrolní otázky je akceptována odpověď „do ZOO“ i „ZOO“. U třetí kontrolní otázky je přípustná odpověď „lední medvěd“ nebo „na lední medvědy“ či „medvěd“ nebo „na medvědy“. U čtvrté kontrolní otázky je tolerována odpověď „v sobotu“ nebo „sobota“.

Sluchová diferenciac

V této oblasti lze získat celkem maximálně třicet šest bodů. Každá správně určená shoda slov, respektive rozdíl mezi slovy, je hodnocena jedním bodem.

Krátkodobá sluchová paměť

Za tuto oblast lze celkem získat třicet bodů.

Za subtest na opakování vět může testovaný získat celkově šest bodů, za každou správně zopakovanou větu jeden bod. Je tolerováno použití zdvořiliny či nespisovného tvaru. Pokud ale dojde k vynechání slova nebo k přesmyku slov, věta není ohodnocena žádným bodem.

V subtestu na opakování jednotlivých slov lze získat celkem dvacet čtyři bodů, za každé správně zopakované slovo jeden bod. V tomto cvičení nezáleží na pořadí slov v dané čtveřici, je důležité zopakovat všechna čtyři slova, a to bez ohledu na pořadí v předloze.

Sluchová analýza a syntéza

Tato oblast může být ohodnocena až dvaceti čtyřmi body. Za každý subtest lze tedy získat maximálně šest bodů. Ve všech čtyřech subtestech je správná odpověď hodnocena jedním bodem.

Vnímání a reprodukce rytmu

Tato oblast je hodnocena celkem šesti body, za každou správně zreprodukovanou rytmickou strukturu lze získat jeden bod.

5.3.3 Hodnocení testových položek

Pro komplexní náhled na sestavený a použitý test sluchové percepce je žádoucí i analýza jednotlivých testových položek. K hodnocení jednotlivých testových položek bude využit výpočet hodnoty obtížnosti, respektive indexu obtížnosti.

Obtížnost je základní vlastnost testové položky, kterou je třeba zjistit. Vychází z počtu těch, kteří na otázku odpověděli správně. K vyjádření obtížnosti testových položek slouží dvě vzájemně související hodnoty, a to index obtížnosti P a hodnota obtížnosti Q , kdy index obtížnosti udává procento testovaných, kteří na zadanou položku odpověděli správně. Hodnota obtížnosti naopak udává procento testovaných, kteří odpověděli špatně, případně položku vynechali. Obě hodnoty spolu vzájemně souvisejí a tento vztah lze vyjádřit vzorcem $Q = 100 - P$ (Chráska, 1999)

Hodnota obtížnosti vyšší než 80 % signalizuje velmi obtížné úlohy, naopak hodnota obtížnosti nižší než 20 % úlohy velmi snadné. Úlohy blízké se svou hodnotou obtížnosti 0 %, případně 100 % se označují jako extrémně snadné, respektive extrémně obtížné. Extrémně obtížné testové položky se doporučuje z testu zcela vyřadit. Extrémně snadné položky lze použít jako motivační úloha na začátku testu (Chráska, in ibid.).

5.4 Interpretace výsledků výzkumného šetření

Výsledky šetření jsou zpracovány na základě stanovených dílčích cílů výzkumu. V práci byly stanoveny tyto dílčí cíle:

Dílčí cíl 1: Zmapovat jednotlivé oblasti sluchové percepce u dětí předškolního věku, tj. naslouchání, sluchové diferenciacce, sluchová paměť, sluchová analýza a syntéza, vnímání a reprodukce rytmu.

Dílčí cíl 2: Zjistit, zda existuje významný rozdíl mezi výsledky testu sluchové percepce dívek a chlapců v předškolním věku.

5.4.1 Naslouchání

V testu naslouchání bylo možné získat celkem 4 body. Průměrný počet získaných bodů činí 2,44 bodů.

Plný počet bodů získalo 16 dětí, tedy 16 % účastníků testu, z toho 7 dívek a 9 chlapců. Věkový průměr dětí, které odpověděly na všechny čtyři kontrolní otázky správně je 5,90 let. Věkový průměr takových dívek je 5,77 let a chlapců 6,01 let. Nejmladší dítě, které odpovídalo v celé oblasti správně, je dívka ve věku 4 let a 10 měsíců.

S jednou chybou odpovědělo celkem 34 dětí, 16 dívek a 18 chlapců, získaly tudíž 3 body.

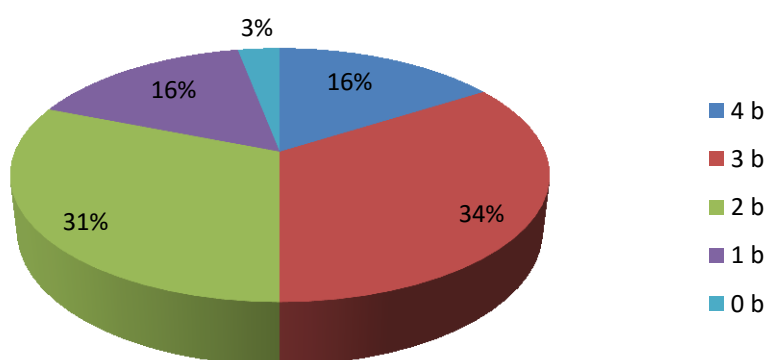
Dvě chyby udělalo 19 dívek a 12 chlapců, celkem je tedy 31 dětí, které tak získaly 2 body.

Jeden bod získalo 16 dětí, z toho 6 dívek a 10 chlapců.

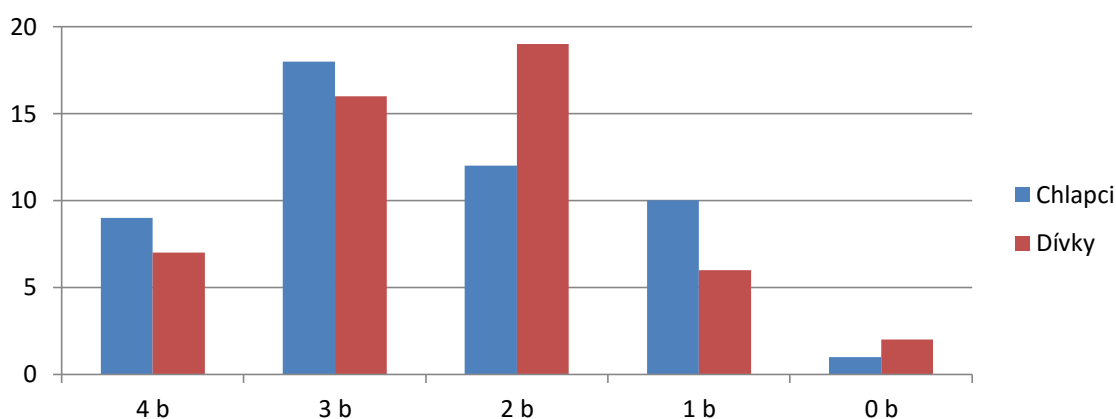
S nulovou úspěšností odpovídaly 3 děti, 2 dívky a jeden chlapec. Jejich věkový průměr je 5, 83 let. Dívkám bylo v době testování 6 let a 5 měsíců a 5 let a 9 měsíců, chlapci bylo 5 let a 4 měsíce.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	2	6	19	16	7	50
	4 %	12 %	38 %	32 %	14 %	Σ100 %
Chlapci	1	10	12	18	9	50
	2 %	20 %	24 %	36 %	18 %	Σ100 %
Absolutní četnost	3	16	31	34	16	Σ100
Relativní četnost	3 %	16 %	31 %	34 %	16 %	Σ100 %

Tabulka č. 1 Počet získaných bodů v oblasti *Naslouchání*

Graf č. 4 Přehled získaných bodů v oblasti *Naslouchání*

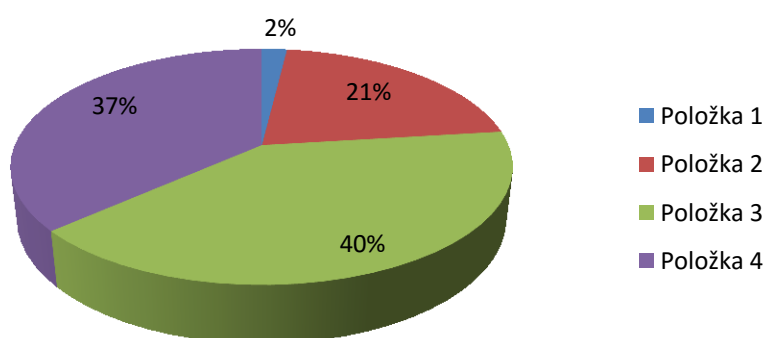
Graf č. 5 Srovnání získaných bodů v oblasti *Naslouchání* dle pohlaví

Celkový počet chyb v této oblasti je 156 z celkem 400 odpovědí – chybovost v této oblasti je tedy 39 %.

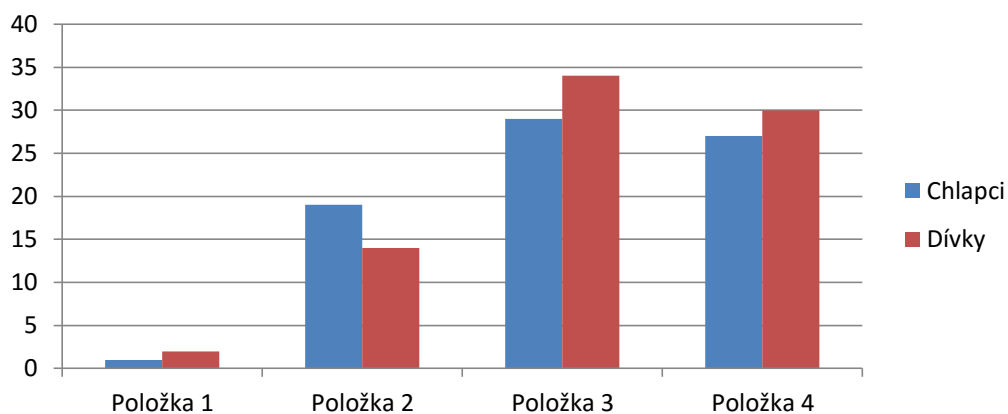
Dívky udělaly dohromady 80 chyb, chlapci 76. Chybovost dívek činí 40 %, chlapců 38 %. Chlapci tedy dopadli v této oblasti lépe, udělali o 4 chyby méně a jejich chybovost je o 2 % nižší.

Položka / Pohlaví	1	2	3	4	Absolutní a relativní četnost
Dívky	2	14	34	30	80
	2 %	17 %	43 %	38 %	Σ100 %
Chlapci	1	19	29	27	76
	1 %	25 %	38 %	36 %	Σ100 %
Absolutní četnost chyb	3	33	63	57	Σ156
Relativní četnost chyb	2 %	21 %	40 %	37 %	Σ100 %

Tabulka č. 2 Počet chyb u jednotlivých položek v oblasti *Naslouchání*

Graf č. 6 Přehled chyb v jednotlivých položkách v oblasti *Naslouchání*

Graf č. 7 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v oblasti *Naslouchání* dle pohlaví

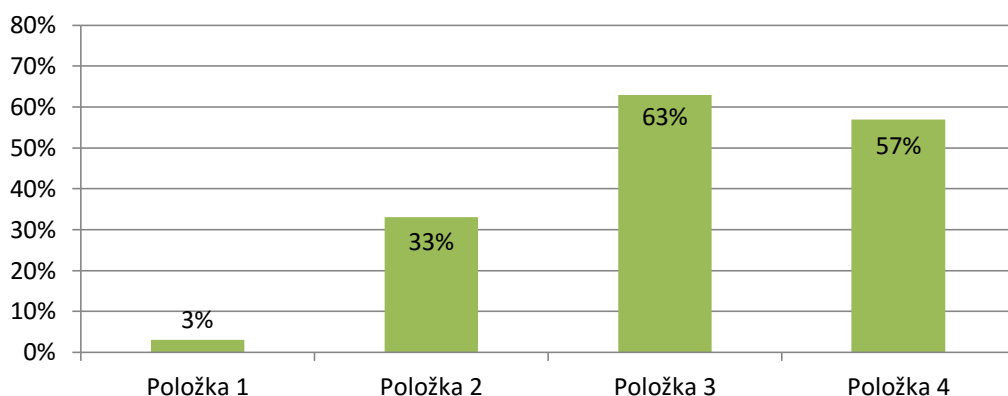
Pokud se zaměříme na chybovost, respektive hodnotu obtížnosti jednotlivých položek v této oblasti, zjistíme, že položka s nejvyšší hodnotou obtížnosti, $Q = 63\%$, je položka 3, tedy kontrolní otázka „*Na jaké zvíře se Lukáš nejvíce těšil*“.

Naopak položka s nejnižší hodnotou obtížnosti je položka 1, kontrolní otázka „*Kam každý rok Lukáš chodil*“, s hodnotou $Q = 3\%$. Špatně ji tedy zodpověděly 3 děti, všechny tyto děti v této oblasti nezískaly žádný bod.

Kontrolní otázka „*Jak se jmenoval Lukášův kamarád*“, položka 2, má hodnotu obtížnosti $Q = 33\%$.

Hodnota obtížnosti čtvrté položky, kontrolní otázky „*Jaký den návštěva ZOO proběhla*“, je $Q = 57\%$.

Hodnota obtížnosti

Graf č. 8 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v oblasti *Naslouchání*

Položka	1	2	3	4
Q	3 %	33 %	63 %	57 %
P	97 %	67 %	37 %	43 %

Tabulka č. 3 Obtížnost jednotlivých položek v oblasti *Naslouchání*

Žádná z položek nepřekračuje svou hodnotou obtížnosti 80 %, není tedy extrémně těžká.

Jako extrémně snadná vyšla položka 1 s indexem obtížnosti P = 97 %. Jakožto úplně první položka celého testu však svým umístěním odpovídá umístění extrémně jednoduchých položek.

5.4.2 Sluchová diference

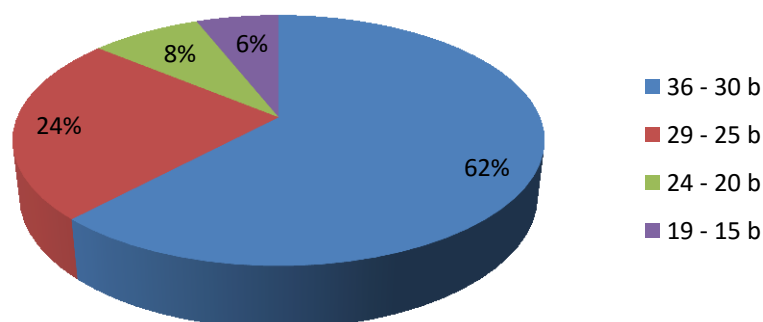
Zhodnocení jednotlivých subtestů v rámci oblasti sluchové diference, tedy rozlišování slov lišících se hláskou, samohláskou, znělostí, sykavkou, délkou samohlásky a měkčením, je obsahem přílohy č. 2.

V této oblasti bylo možné dosáhnout skóre 36 bodů. Průměr získaných bodů je zde 29,59 bodů. Plného počtu bodů dosáhla jedna dívka ve věku 6 let a 2 měsíce a jeden chlapec ve věku 5 let a 8 měsíců.

Výsledku mezi 36 a 30 bodů dosáhlo 62 dětí, 32 dívek a 30 chlapců. Dosažené skóre mezi 29 a 25 body má 24 dětí, z toho 14 dívek a 10 chlapců. Počet bodů mezi 24 a 20 body má 8 dětí, konkrétně 2 dívky a 6 chlapců. Mezi 19 a 15 body mají 2 dívky a 4 chlapci.

Nejmenší počet bodů, 15 bodů, zde získaly 2 děti, jedna dívka a jeden chlapec. Dívka ve věku 5 let a 4 měsíce, chlapci byly 4 roky a 11 měsíců.

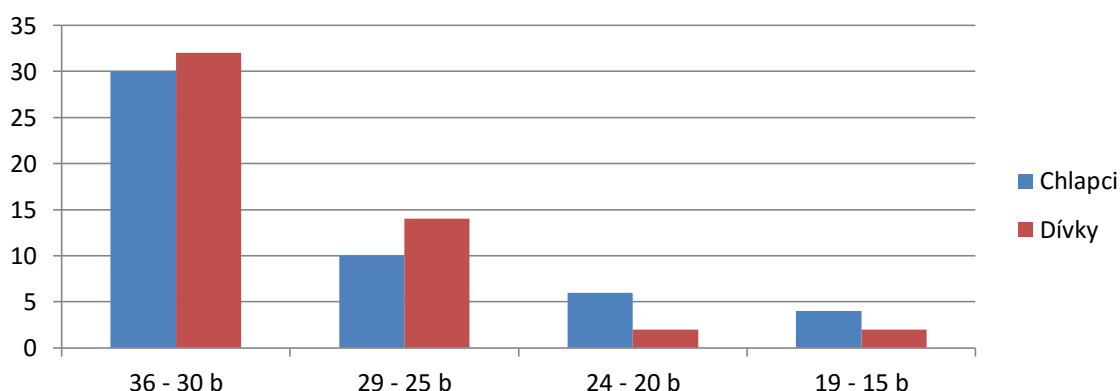
Nejčastěji dosažený počet bodů v této oblasti je 32 bodů, které získalo dohromady 14 dětí, 9 dívek a 5 chlapců.

Graf č. 9 Přehled získaných bodů v oblasti *Sluchová diference*

Počet bodů / Pohlaví	36 – 30 b	29 – 25 b	24 – 20 b	19 – 15 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	32	14	2	2	50
	64 %	28 %	4 %	4 %	Σ100 %
Chlapci	30	10	6	4	50
	60 %	20 %	12 %	8 %	Σ100 %
Absolutní četnost	62	24	8	6	Σ100
Relativní četnost	62 %	24 %	8 %	6 %	Σ100 %

Tabulka č. 4 Počet získaných bodů v oblasti *Sluchová diference*

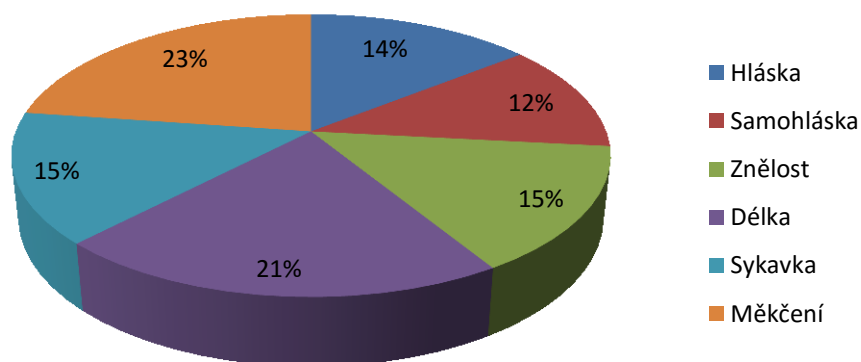

Graf č. 10 Srovnání získaných bodů v oblasti *Sluchová diference* dle pohlaví

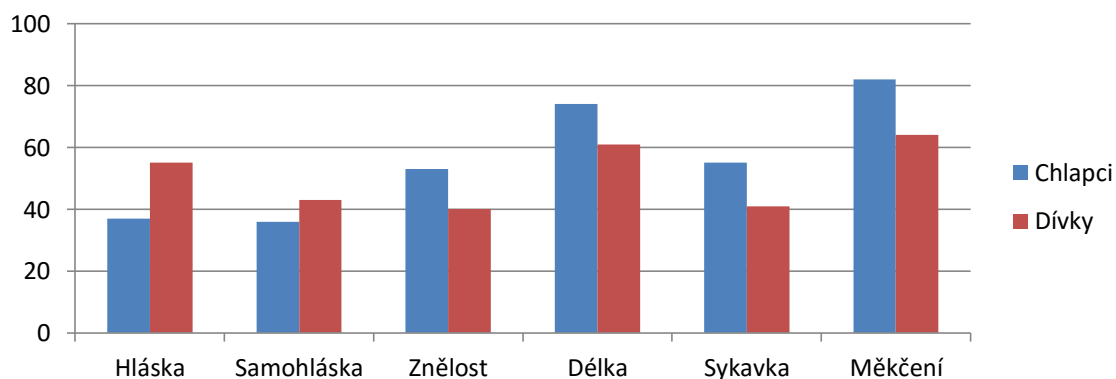
V celé oblasti došlo k 641 chybám z 3 600 odpovědí, chybovost oblasti je tedy 17,8 %. Dívky udělaly dohromady 304 chyb, odpovídali s chybovostí 16,8 %. Chlapci oproti tomu odpovídali s chybovostí 18,7 %, udělali totiž 337 chyb. Dívky v celé oblasti dopadly lépe, a to o 1,9 % a o 33 chyb.

Subtest / Pohlaví	Hlávka	Samohlávka	Znělost	Délka	Sykavka	Měkčení	Absolutní a relativní četnost
Dívky	55	43	40	61	41	64	304
							Σ100 %
Chlapci	37	36	53	74	55	82	337
							Σ100 %
Absolutní četnost chyb	92	79	93	135	96	146	Σ641
Relativní četnost chyb	14 %	12 %	15 %	21 %	15 %	23 %	Σ100 %

Tabulka č. 5 Počet chyb u jednotlivých subtestů v oblasti *Sluchová diference*

Graf č. 11 Přehled chyb v jednotlivých subtestech v oblasti *Sluchová diferenciacie*

Graf č. 12 Srovnání chyb v jednotlivých subtestech v oblasti *Sluchová diferenciacie* dle pohlaví

Nejvyšší hodnota obtížnosti vyšla v subtestu Měkčení, kde $Q = 24,3 \%$. Nad hranicí 20% se ještě nachází subtest Délka, který má hodnotu obtížnosti $Q = 22,5 \%$.

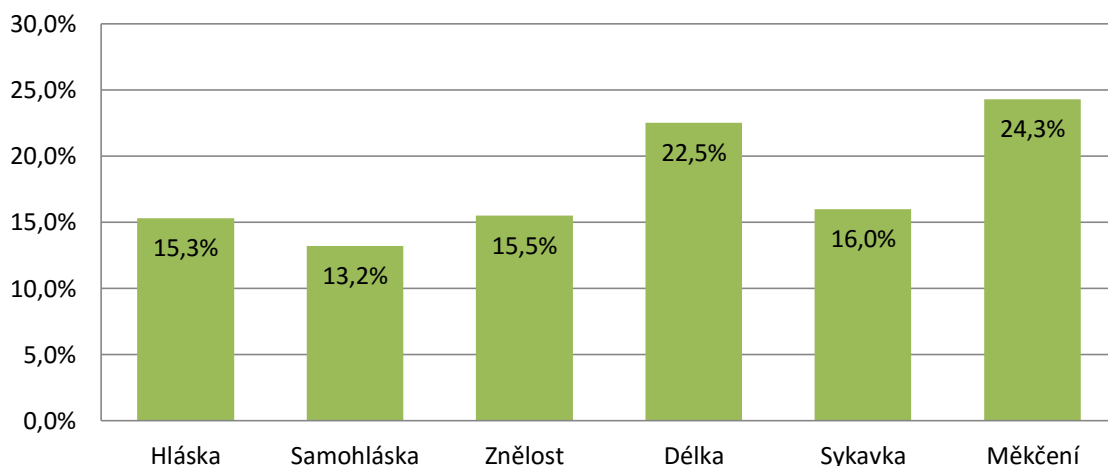
Subtest Sykavka má hodnotu obtížnosti $Q = 16 \%$. Velmi podobná hodnota obtížnosti vyšla u subtestů Hláška a Znělost, kde $Q = 15,3 \%$, respektive $Q = 15,5 \%$.

Nejnižší hodnotu obtížnosti má subtest Samohláska, kdy $Q = 13,2 \%$.

Položka	Hláška	Samohláska	Znělost	Délka	Sykavka	Měkčení
Q	15,3 %	13,2 %	15,5 %	22,5 %	16 %	24,3 %
P	84,7 %	86,8 %	84,5 %	77,5 %	84 %	75,7 %

Tabulka č. 6 Obtížnost jednotlivých subtestů v oblasti *Sluchová diferenciacie*

Hodnota obtížnosti

Graf č. 13 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých subtestů v oblasti *Sluchová diference*

Průměrně nejméně bodů – 4,54 – děti získaly v subtestu Měkčení. V tomto subtestu se nachází i nejobtížnější položka celé oblasti. Jedná se o položku *dýky – díky*, jejíž hodnota obtížnosti je $Q = 47\%$. Naopak jako nejlehčí vyšla položka *houba – houba* ze subtestu Znělost a položka *myš – myš* ze subtestu Sykavka. Hodnota obtížnosti obou položek vyšla $Q = 0\%$.

Pro chlapce byla nejobtížnější již zmiňovaná položka *dýky – díky* ze subtestu Měkčení, chybovalo v ní 26 chlapců. Pro dívky byla, s 21 chybami, tato položka také nejobtížnější, ovšem spolu s položkou *udice – ulice* ze subtestu Hláska, ve které chybovalo také 21 dívek.

Nejmenší problém dětem činily dvojice slov, které se nelišily. Kromě položek, které jsou jmenovány výše jako nejlehčí, mezi ně také patří položky *drak – drak*, *hrad – hrad*, *síla – síla*, *psaní – psaní*, *vločka – vločka* nebo *kniha – kniha*.

5.4.3 Krátkodobá sluchová paměť

V této kapitole budou zhodnoceny jednotlivé subtesty oblasti – opakování vět a opakování nesouvisejících slov.

Subtest Opakování vět

Průměrně bylo v tomto subtestu dosaženo 5,63 bodů. Plný počet 6 bodů získalo dohromady 75 dětí, 40 dívek a 35 chlapců. Nejmladší z dětí, které dosáhly plného počtu

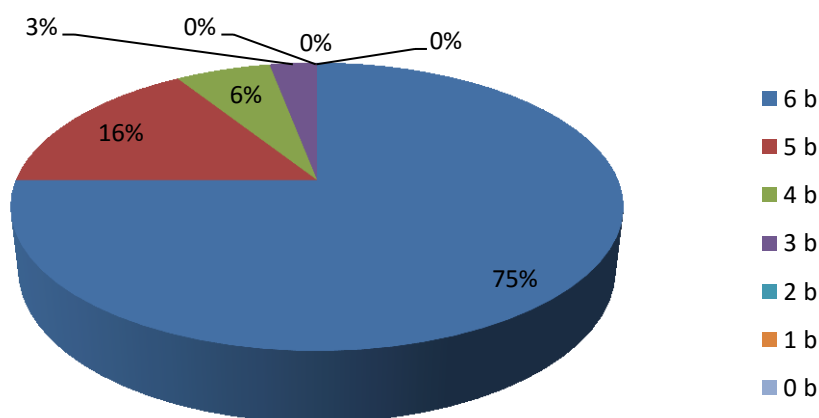
bodů, je dívka ve věku 4 let a 9 měsíců. Šest bodů byl také nejčastější výsledek tohoto subtestu.

Pět bodů získalo celkem 16 dětí, z toho 8 dívek a 8 chlapců. Po 4 bodech mělo 6 dětí, 2 dívky a 4 chlapci.

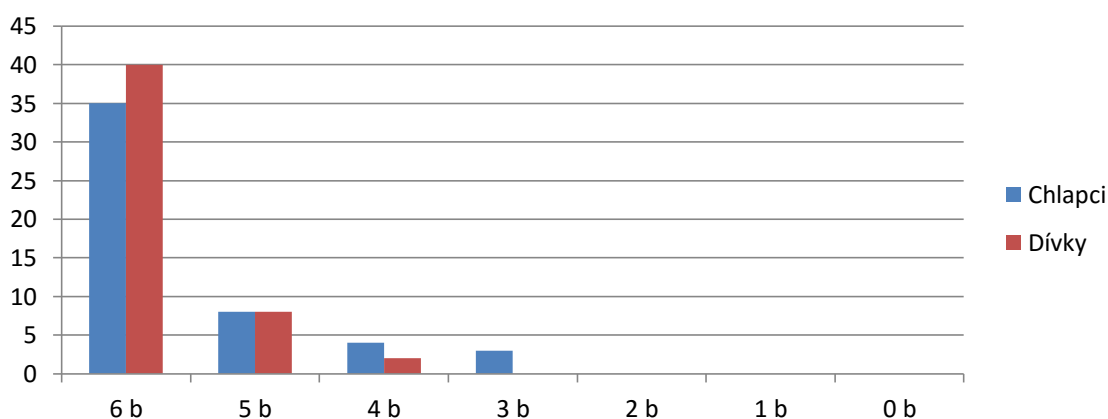
Nejnižším dosaženým výsledkem jsou zde 3 body, které získaly 3 chlapci s věkovým průměrem 5,14 roku.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0	0	0	0	2	8	40	50
	0 %	0 %	0 %	0 %	4 %	16 %	80 %	Σ100 %
Chlapci	0	0	0	3	4	8	35	50
	0 %	0 %	0 %	6 %	8 %	16 %	70 %	Σ100 %
Absolutní četnost	0	0	0	3	6	16	75	Σ100
Relativní četnost	0 %	0 %	0 %	3 %	6 %	16 %	75 %	Σ100 %

Tabulka č. 7 Počet získaných bodů v subtestu *Opakování vět*

Graf č. 14 Přehled získaných bodů v subtestu *Opakování vět*

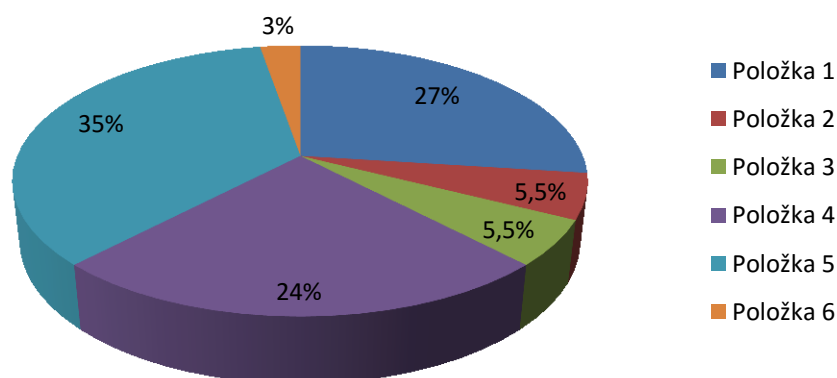

Graf č. 15 Srovnání získaných bodů v subtestu *Opakování vět* dle pohlaví

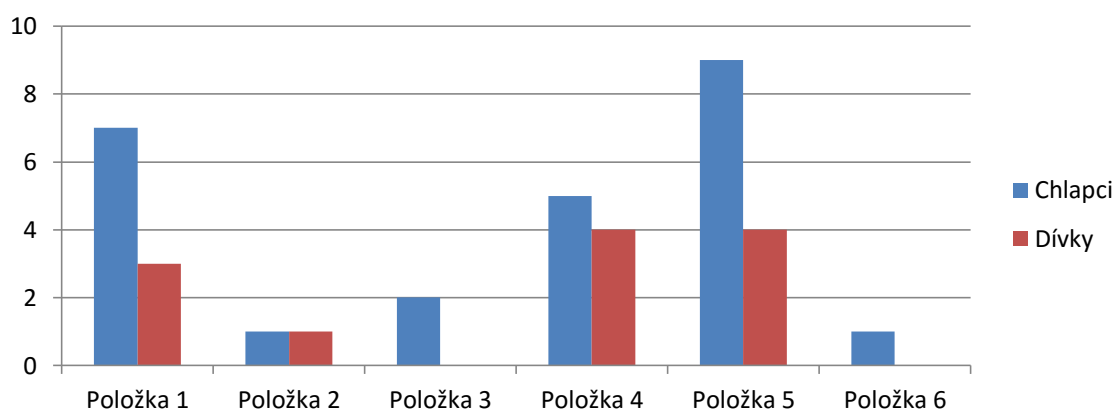
V tomto subtestu došlou pouze k 37 chybám, proto je jeho chybovost relativně nízká – 6,2 %. Dívky udělaly celkem 12 chyb, chlapci se dopustili 25 chyb. Chybovost dívek je 4%, chlapců 8,3 %. Dívky dopadly o 4,3 % a o 13 chyb lépe.

Položka / Pohlaví	1	2	3	4	5	6	Absolutní a relativní četnost
Dívky	3	1	0	4	4	0	12
	25 %	8 %	0 %	33,5 %	33,5 %	0 %	Σ100 %
Chlapci	7	1	2	5	9	1	25
	28 %	4 %	8 %	20 %	36 %	4 %	Σ100 %
Absolutní četnost chyb	10	2	2	9	13	1	Σ37
Relativní četnost chyb	27 %	5,5 %	5,5 %	24 %	35 %	3 %	Σ100 %

Graf č. 16 Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Opakování vět*

Graf č. 17 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Opakování vět*

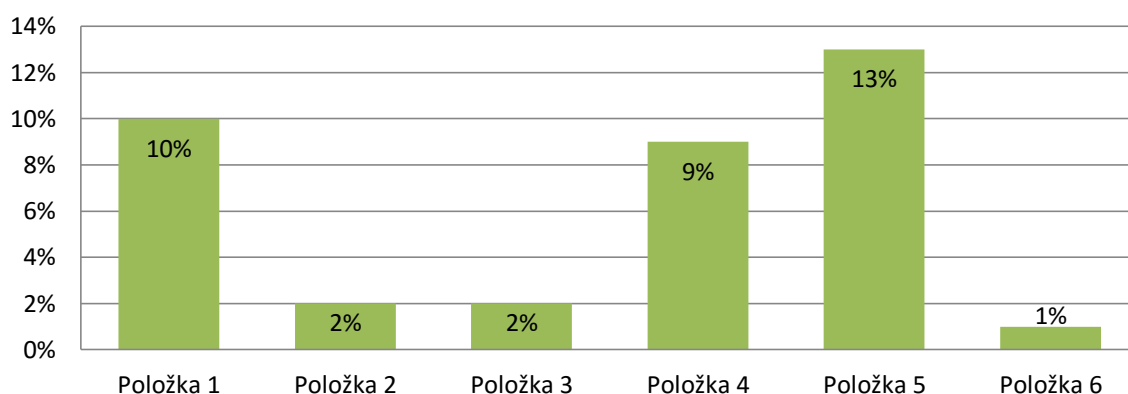
Graf č. 18 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Opakování vět*

Tento subtest byl pro děti velmi snadný, o čemž svědčí hodnoty obtížnosti jednotlivých položek.

Nejobtížnější položce vyšla hodnota obtížnosti $Q = 13\%$, jedná se o zopakování věty „*Raději bych měl(a) žlutý míč.*“. V této položce děti často vynechávaly slovo *žlutý*.

Velmi podobnou hodnotu obtížnosti měly položky „*Co bude Petr zítra dělat?*“, kde děti často přehazovaly slova *zítra* a *Petr* ($Q = 9\%$) a položka „*Na zahradě běhá bílý pes.*“, kde děti často vypouštěly slovo *bílý* ($Q = 10\%$).

Zbylé položky mají hodnotu obtížnosti $Q = 2\%$, respektive $Q = 1\%$.

Graf č. 19 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Opakování vět*

Položka	1	2	3	4	5	6
Q	10 %	2 %	2 %	9 %	13 %	1 %
P	90 %	98 %	98 %	91 %	87 %	99 %

Tabulka č. 8 Obtížnost jednotlivých položek v subtestu *Opakování vět*

Subtest Opakování slov

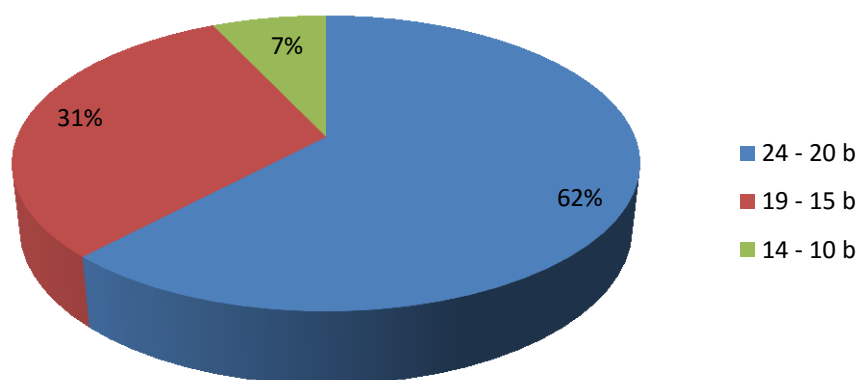
V tomto subtestu lze získat maximálně 24 bodů. Průměr získaných bodů zde činí 19,73 bodů. Plného počtu bodů dosáhlo 16 dětí s věkovým průměrem 5,9 let. Z toho je 9 dívek a 7 chlapců. Nejmladší dítě s 24 body je chlapec, kterému bylo v době testování 5 let a 3 měsíce. Plný počet bodů je také nejčastěji získané skóre v tomto subtestu.

Výsledku mezi 24 a 20 body dosáhlo 62 dětí, 32 dívek a 30 chlapců. Počet bodů mezi 19 a 15 body má 31 dětí, z toho 16 dívek a 15 chlapců. Dosažené skóre mezi 14 a 10 body má 7 dětí, konkrétně 2 dívky a 5 chlapců.

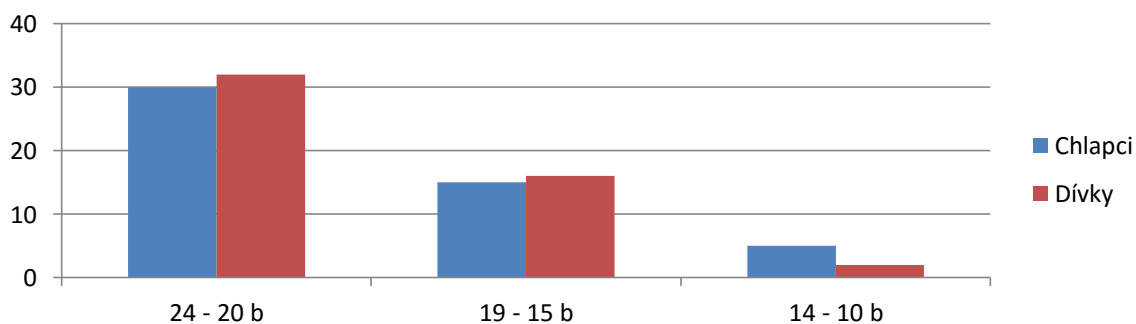
Nejnižší počet získaných bodů v tomto subtestu činí 10 bodů. Tento počet bodů získali 2 chlapci, a to ve věku 5 let a 6 měsíců, respektive 4 roky a 11 měsíců.

Počet bodů / Pohlaví	24 b – 20 b	19 b – 15 b	14 b – 10 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	32	16	2	50
	64 %	32 %	4 %	Σ100 %
Chlapci	30	15	5	50
	60 %	30 %	10 %	Σ100 %
Absolutní četnost	62	31	7	Σ100
Relativní četnost	62 %	31 %	7 %	Σ100 %

Tabulka č. 9 Počet získaných bodů v subtestu *Opakování slov*

Graf č. 20 přehled získaných bodů subtestu *Opakování slov*

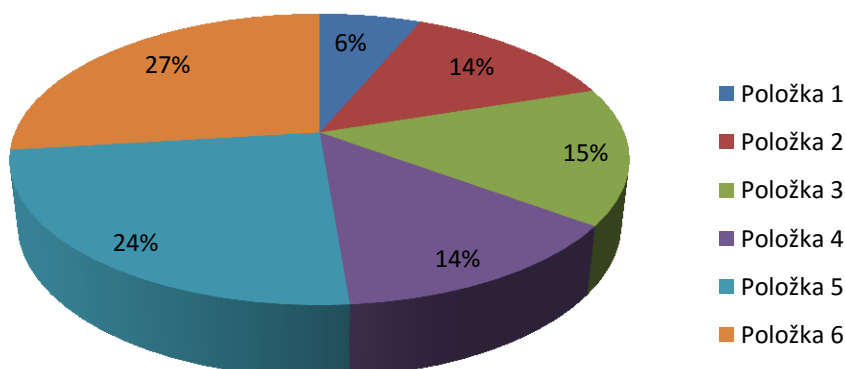
Graf č. 21 Srovnání získaných bodů v subtestu *Opakování slov* dle pohlaví

V tomto subtestu došlo ke 427 chybám z 2 400 odpovědí. Chybovost subtestu činí 17,8 %. Subtest *Opakování slov* tedy dětem činil větší potíže, než subtest *Opakování vět*, kde je chybovost o 11,6 % nižší.

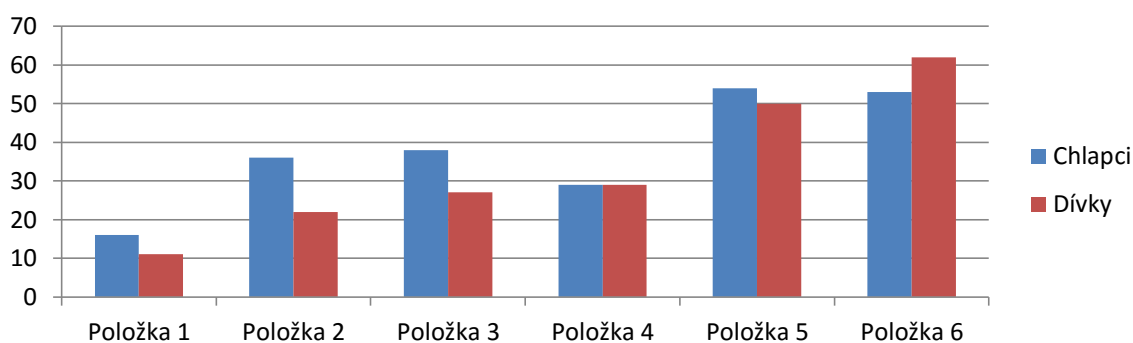
Chybovost dívek je tu 16,8 %, udělaly 201 chyb. Chybovost chlapců je s 226 chybami 18,8 %. Chlapci udělali o 25 chyb více a jejich chybovost je tak o 2 % vyšší.

Položka / Pohlaví	1	2	3	4	5	6	Absolutní a relativní četnost
Dívky	11	22	27	29	50	62	201
	6 %	11 %	13 %	14 %	25 %	31 %	Σ100 %
Chlapci	16	36	38	29	54	53	226
	7 %	16 %	17 %	13 %	24 %	23 %	Σ100 %
Absolutní četnost chyb	27	58	65	58	104	115	Σ427
Relativní četnost chyb	6 %	14 %	15 %	14 %	24 %	27 %	Σ100 %

Tabulka č. 10 Počet chyb jednotlivých položek v subtestu *Opakování slov*

Graf č. 22 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Opakování slov*

Tabulka č. 11 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Opakování slov*

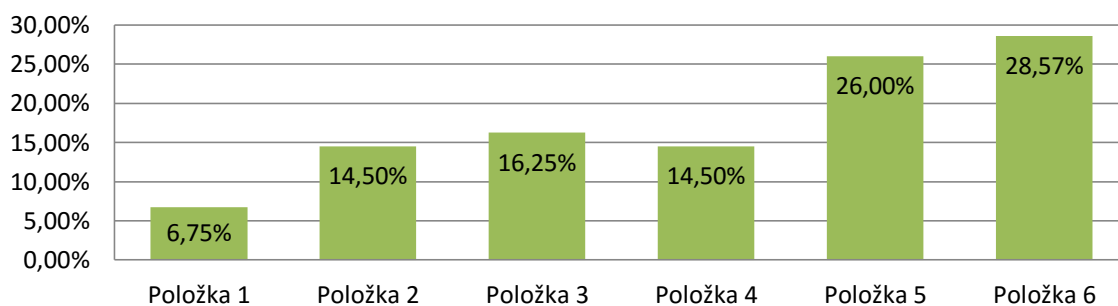
Obtížnost jednotlivých položek dopadla dle očekávání a zvyšuje se podle toho, do jaké míry spolu slova v dané položce souvisejí.

Nejnižší hodnotu obtížnosti má položka *pes – morče – králík – kočka*, kde $Q = 6,75\%$. Položka *triko – boty – bunda – kalhoty* má hodnotu obtížnosti $Q = 14,50\%$. Hodnota obtížnosti $Q = 16,25\%$ vyšla u položky *jahoda – jablko – okurka – paprika*. U položky *auto – hodiny – stůl – talíř* vyšla hodnota obtížnosti opět $Q = 14,50\%$.

Hodnotu obtížnosti nad 20 % mají položky *kniha – voda – princezna – dveře* a *květina – polštář – ovce – televize*, kde $Q = 26,00\%$, respektive $Q = 28,75\%$.

Nejčastěji vynechávaná slova byla *voda* z páté položky a *ovce* z poslední položky. Dívky nejčastěji vynechaly slovo *dveře* z páté položky, chlapci nejčastěji vynechávali již zmíněné slovo *ovce* z položky šest.

Hodnota obtížnosti

Graf č. 23 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Opakování slov*

Položka	1	2	3	4	5	6
Q	6,75 %	14,5 %	16,25 %	14,5 %	26 %	28,57 %
P	93,25 %	85,5 %	83,75 %	85,5 %	74 %	71,43 %

Tabulka č. 12 Obtížnost jednotlivých položek v subtestu *Opakování slov*

5.4.4 Sluchová analýza a syntéza

V této kapitole budou analyzovány jednotlivé subtesty oblasti sluchová analýza a syntéza – vymyšlení slov začínajících danou hláskou, vyhledávání rýmu, určení počtu slabik, určení počáteční hlásky slova.

Subtest Slova začínající danou hláskou

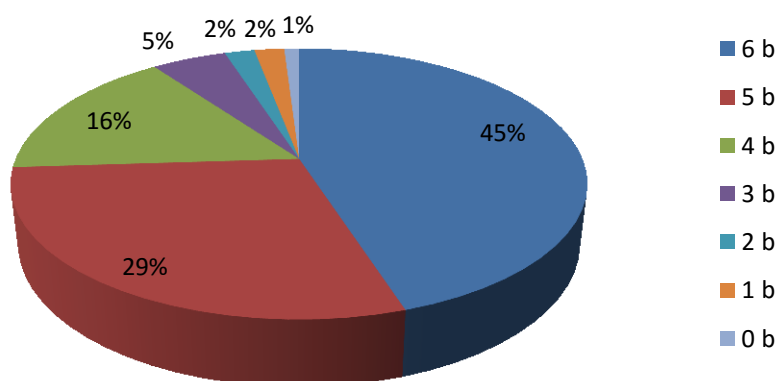
V tomto subtestu bylo možné získat maximálně 6 bodů. Průměr získaných bodů testovaných dětí činí 5 bodů. Plného počtu bodů dosáhlo 45 dětí, jejichž věkový průměr činí 5,81 let. Dívek s plným počtem bodů je 22, chlapců 23. Nejmladší dítě s plným počtem bodů je chlapec ve věku 4 let a 9 měsíců.

Pět bodů získalo 17 dívek a 12 chlapců. Po čtyřech bodech má 7 dívek a 9 chlapců. Tři bodů dosáhly 2 dívky a 3 chlapci. Jeden i dva body získala jedna dívka a jeden chlapec.

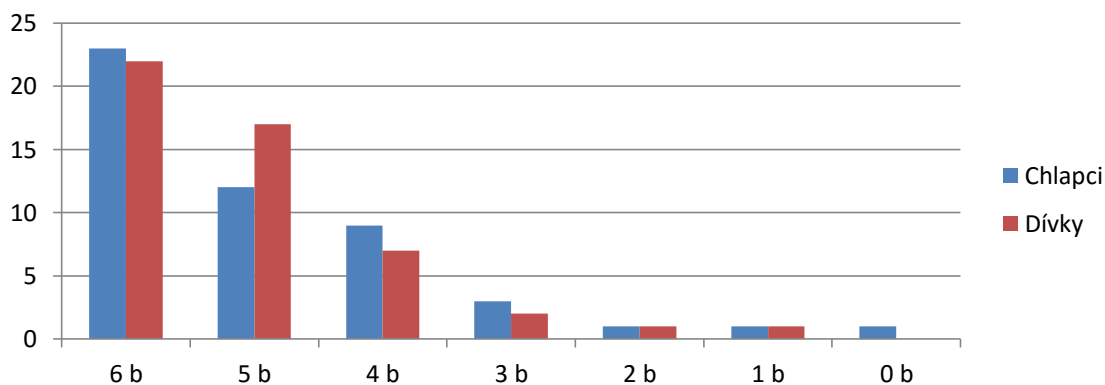
Žádné slovo nevymyslel jeden chlapec ve věku 5 let a 8 měsíců.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0	1	1	2	7	17	22	50
	0 %	2 %	2 %	4 %	14 %	34 %	44 %	Σ100 %
Chlapci	1	1	1	3	9	12	23	50
	2 %	2 %	2 %	6 %	18 %	24 %	46 %	Σ100 %
Absolutní četnost	1	2	2	5	16	29	45	Σ100
Relativní četnost	1 %	2 %	2 %	5 %	16 %	29 %	45 %	Σ100 %

Tabulka č. 13 Počet získaných bodů v subtestu *Slova začínající hláskou*

Graf č. 24 Přehled získaných bodů v subtestu *Slova začínající hláskou*

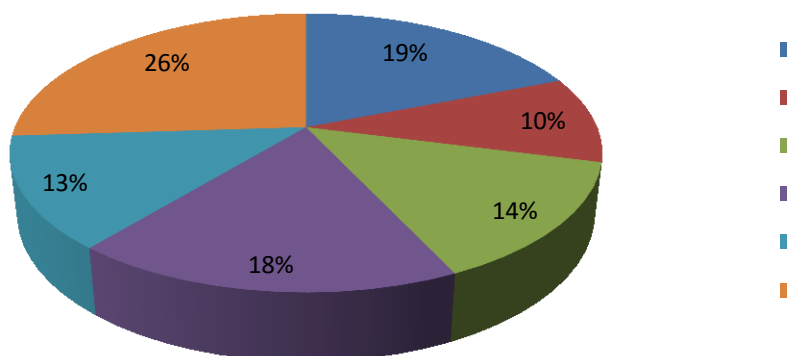

Graf č. 25 Srovnání získaných bodů v subtestu *Slova začínající hláskou* dle pohlaví

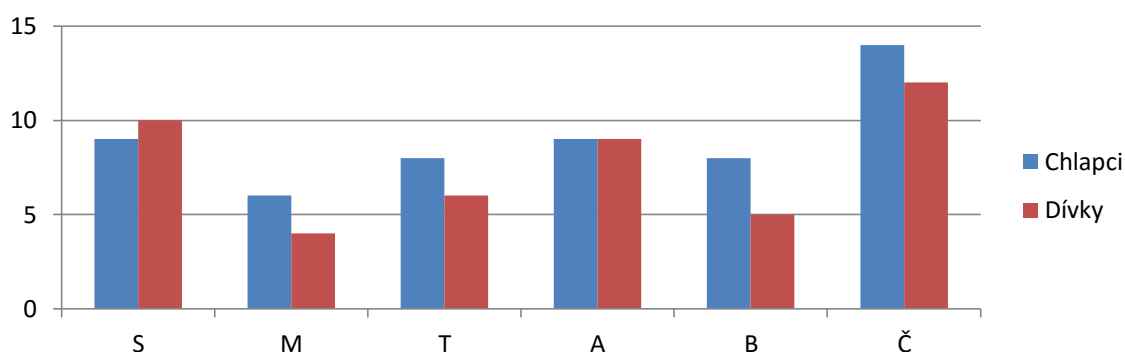
V celém subtestu došlo ke 100 chybám, chybovost je tu tudíž 16,7 %. Dívky se dopustily 46 chyb, chlapci 54 chyb. Chybovost dívek je 15,3 % a chlapců 18,0 %. Více chyb zde udělali chlapci, a to o 8, jejich chybovost je tak o 2,7 % vyšší.

Položka / Pohlaví	S	M	T	A	B	Č	Absolutní a relativní četnost
Dívky	10	4	6	9	5	12	46
	22 %	9 %	13 %	19 %	11 %	26 %	Σ100 %
Chlapci	9	6	8	9	8	14	54
	16,5 %	11 %	15 %	16,5 %	15 %	26 %	Σ100 %
Absolutní četnost chyb	19	10	14	18	13	26	Σ100
Relativní četnost chyb	19 %	10 %	14 %	18 %	13 %	26 %	Σ100 %

Tabulka č. 14 Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Slova začínající hláskou*

Graf č. 26 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Slova začínající hláskou*

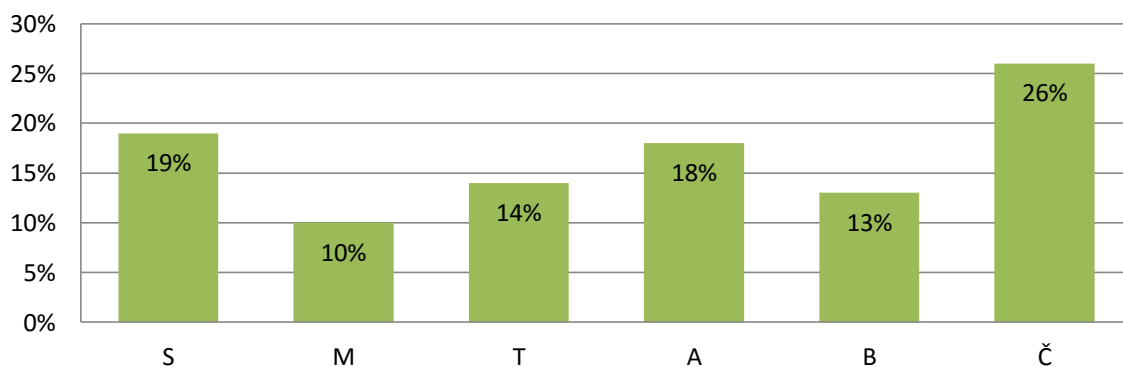
Graf č. 27 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Slova začínající hláskou*

Hodnota obtížnosti přesáhla hranici 20 % pouze u položky Č, kde $Q = 26\%$. Položka S má hodnotu obtížnosti těsně pod 20 %, $Q = 19\%$. Položka A má také ještě relativně vysokou hodnotu obtížnosti, $Q = 18\%$. Položka T má $Q = 14\%$, B má hodnotu obtížnosti 13 %.

Nejnižší hodnotu obtížnosti má položka M, kde $Q = 10\%$.

Nejčastěji odpovídané slovo u položky S bylo slovo *slon*, které odpovědělo 15 dívek. U položky M se jednalo o slovo *máma*, které řeklo 42 dětí. Nejčastější odpověď u položky T, a současně nejfrekventovanější slovo celého subtestu, bylo slovo *táta*, takto odpovědělo 45 dětí. U položky A odpovědělo 19 dětí slovo *auto*. Třicet šest dětí odpovědělo u položky B slovo *babička*. U položky Č stačilo k nejčastěji se opakujícímu slovu 11 odpovědí, jednalo se o slovo *čaj*.

Hodnota obtížnosti

Graf č. 28 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Slova začínající hláskou*

Položka	S	M	T	A	B	Č
Q	19 %	10 %	14 %	18 %	13 %	26 %
P	81 %	90 %	86 %	82 %	87 %	74 %

Tabulka č. 15 Obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Slova začínající hláskou*

Subtest Vyhledávání rýmu

Průměr získaných bodů je v tomto subtestu je nejvyšší z celé oblasti Sluchová analýza a syntéza, činí 5, 35 bodů.

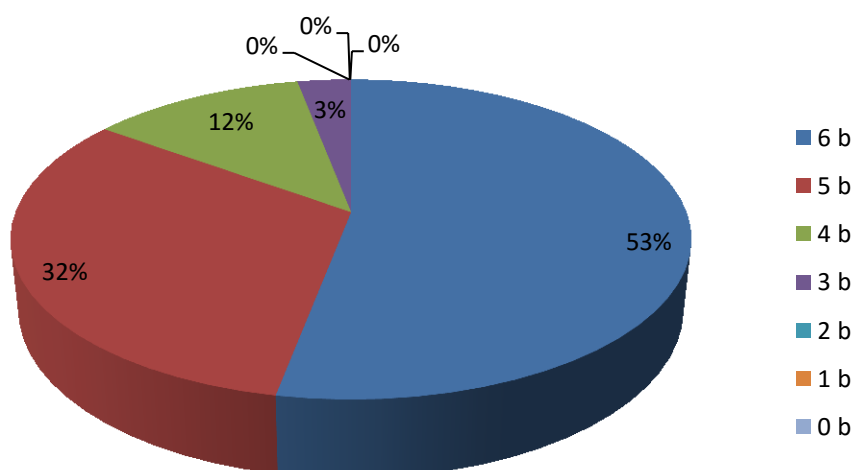
Šesti bodů zde dosáhlo 53 dětí s věkovým průměrem 5,81 let. Skóre 6 bodů má 26 dívek a 27 chlapců. Nejmladší, kdo získal plný počet bodů je chlapec ve věku 4 let a 10 měsíců.

Po 5 bodech zde má 32 dětí, 18 dívek a 14 chlapců. Čtyři body získalo 5 dívek a 7 chlapců.

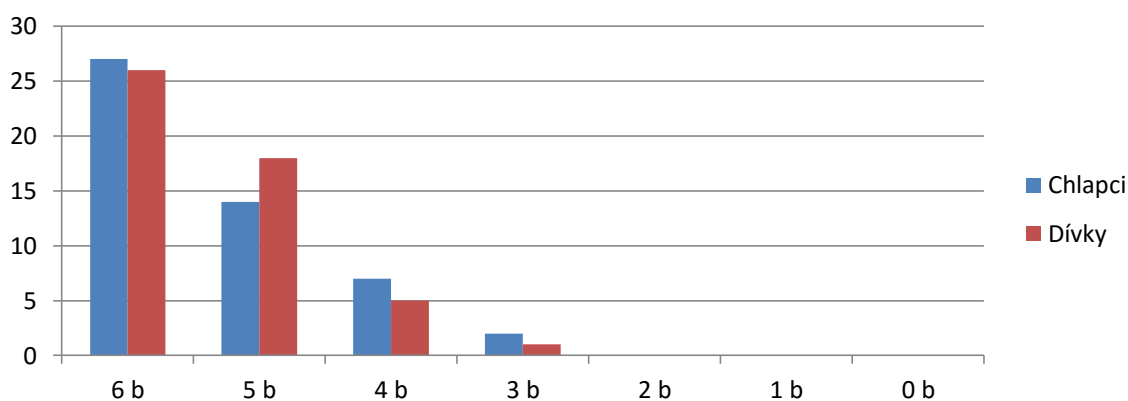
Nejnižší počet dosažených bodů jsou v tomto subtestu 3 body, které získaly celkem 3 děti, 1 dívka a 2 chlapci, všem bylo v době testování pod 5 let.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0	0	0	1	5	18	26	50
	0 %	0 %	0 %	2 %	10 %	36 %	52 %	Σ100 %
Chlapci	0	0	0	2	7	14	27	50
	0 %	0 %	0 %	4 %	14 %	28 %	54 %	Σ100 %
Absolutní četnost	0	0	0	3	12	32	53	Σ100
Relativní četnost	0 %	0 %	0 %	3 %	12 %	32 %	53 %	Σ100 %

Tabulka č. 16 Počet získaných bodů v subtestu *Vyhledávání rýmu*

Graf č. 29 Přehled získaných bodů v subtestu *Vyhledávání rýmu*

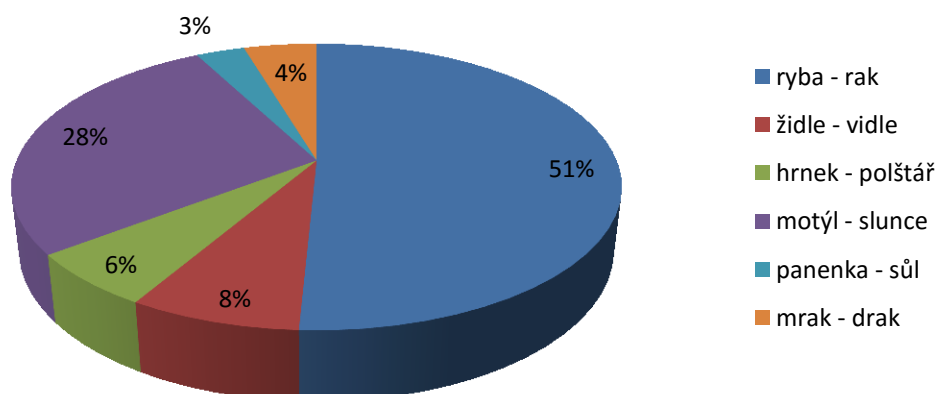

Graf č. 30 Srovnání získaných bodů v subtestu *vyhledávání rýmu* dle pohlaví

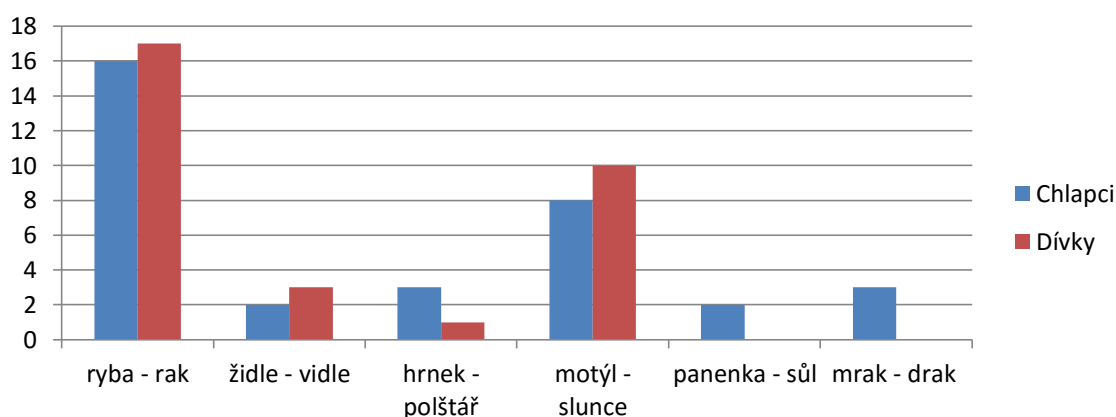
Chybovost tohoto subtestu je 10,8 %, děti se zde dopustily 65 chyb. Dívky udělaly 31 chyb, chlapci 34 chyb. O 1 % nižší chybovost zda mají dívky – 10,3 %, oproti chybovosti chlapců 11,3 %.

Položka / Pohlaví	ryba - rak	židle - vidle	hrnek - polštář	motýl - slunce	panenka - sůl	mrak - drak	Absolutní a relativní četnost
Dívky	17	3	1	10	0	0	31
	55 %	10 %	3 %	34 %	0 %	0 %	Σ100 %
Chlapci	16	2	3	8	2	3	34
	47 %	6 %	9 %	23 %	6 %	9 %	Σ100 %
Absolutní četnost chyb	33	5	4	18	2	3	Σ65
Relativní četnost chyb	51 %	8 %	6 %	28 %	3 %	4 %	Σ100 %

Tabulka č. 17 Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Vyhledávání rýmu*

Graf č. 31 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Vyhledávání rýmu*

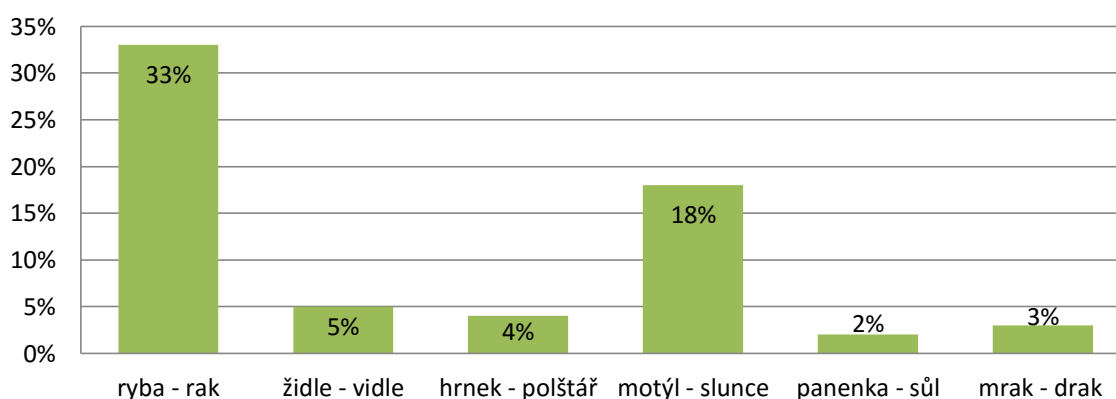
Graf č. 32 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Vyhledávání rýmu*

Nejobtížnější položka tohoto subtestu je, s hodnotou obtížnosti $Q = 33\%$, položka *ryba – rak*. Jedná se také o jedinou položku nad hranicí 20% . Nasnadě je otázka, zda děti tuto položku určovali na základě shody zvukové či obsahové.

Oproti zbylým položkám má vyšší hodnotu obtížnosti ještě položka *motýl – slunce*, kde $Q = 18\%$.

Velmi podobnou hodnotu obtížnosti, blížíci se 0% mají zbylé položky *židle – vidle* ($Q = 5\%$), *hrnek – polštář* ($Q = 4\%$), *panenka – sůl* ($Q = 2\%$) a *mrak – drak* ($Q = 3\%$).

Hodnota obtížnosti

Graf č. 33 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Vyhledávání rýmu*

Položka	ryba - rak	židle - vidle	hrnek - polštář	motýl - slunce	panenka - sůl	mrak - drak
Q	33 %	5 %	4 %	18 %	2 %	3 %
P	67 %	95 %	96 %	82 %	98 %	97 %

Tabulka č. 18 Obtížnost jednotlivých položek v subtestu *Vyhledávání rýmu*

Subtest Počet slabik

Průměr dosaženého skóre v tomto subtestu činí 5,15 bodů.

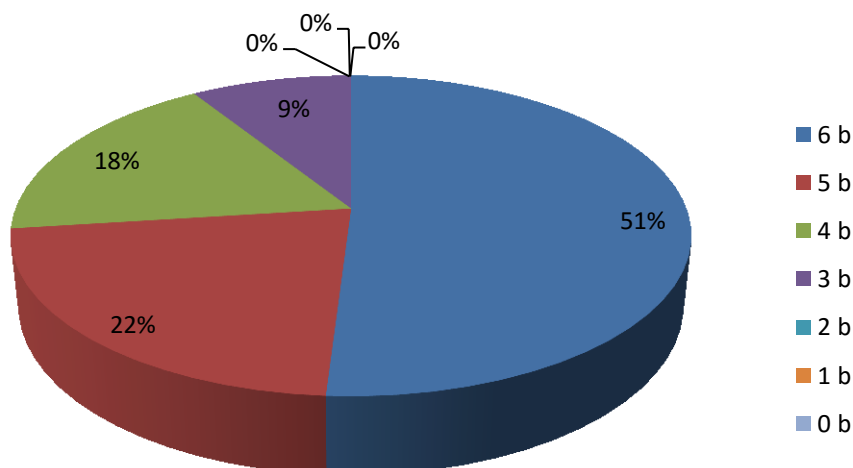
Nejnižší počet získaných bodů jsou zde 3 body, kterých dosáhlo 9 dětí s věkovým průměrem 5,43 let. Jedná se o 6 dívek a 3 chlapce.

Čtyři body získalo celkem 18 dětí, 9 dívek i chlapců. Na pět bodů dosáhlo 9 dívek a 13 chlapců.

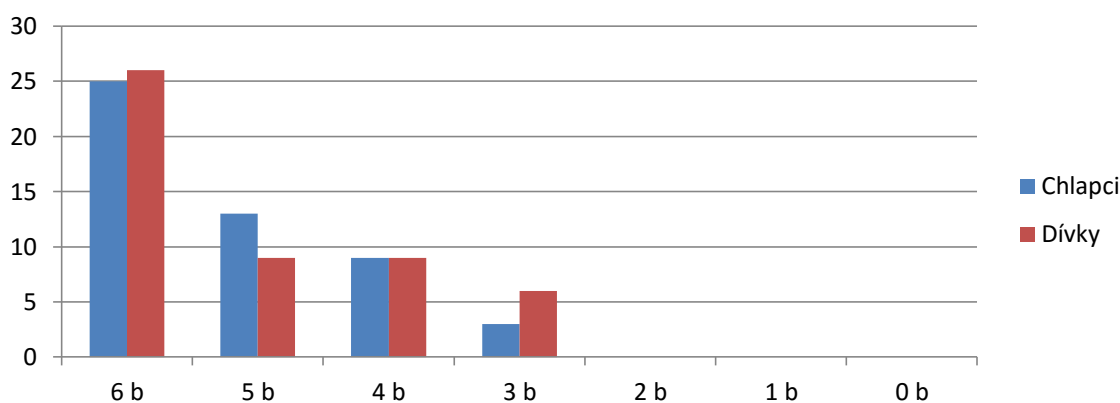
Plný počet bodů má 51 dětí, jejichž věkový průměr činí 5,86 let. Šest bodů získalo 26 dívek a 25 chlapců. Nejmladšímu dítěti s plným počtem bodů jsou 4 roky a 9 měsíců a je to chlapec.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0	0	0	6	9	9	26	50
	0 %	0 %	0 %	12 %	18 %	18 %	52 %	Σ100 %
Chlapci	0	0	0	3	9	13	25	50
	0 %	0 %	0 %	6 %	18 %	26 %	50 %	Σ100 %
Absolutní četnost	0	0	0	9	18	22	51	Σ100
Relativní četnost	0 %	0 %	0 %	9 %	18 %	22 %	51 %	Σ100 %

Tabulka č. 19 Počet získaných bodů v subtestu *Počet slabik*

Graf č. 34 Přehled získaných bodů v subtestu *Počet slabik*

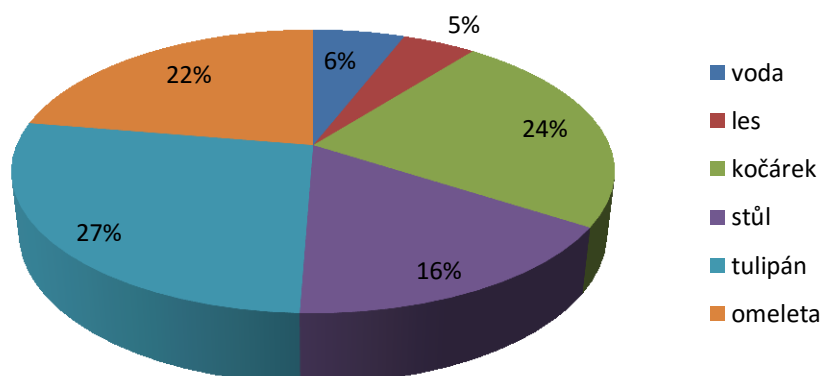

Graf č. 35 Srovnání získaných bodů v subtestu *Počet slabik* dle pohlaví

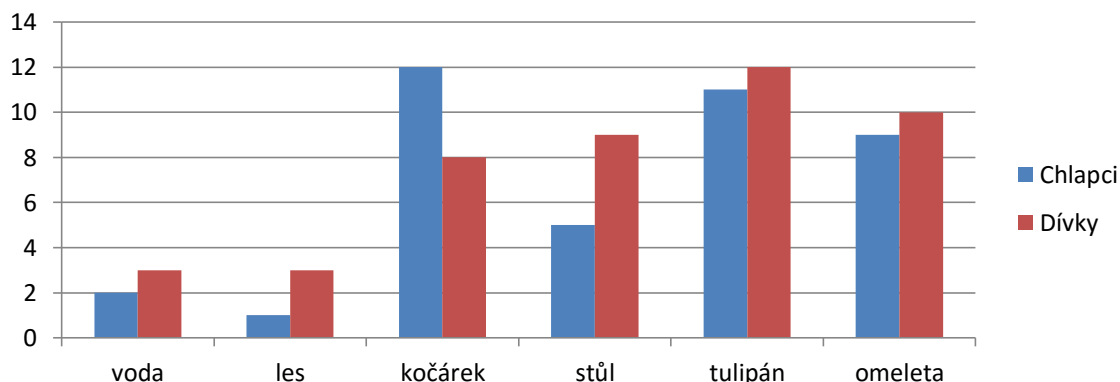
V tomto subtestu došlo ze 600 odpovědí k 85 chybám. Chybovost je tu tak 14,2 %. Dívky se dopustily 45 chyb, chlapci udělali o 5 chyb méně – 40. Chybovost dívek je 15,0 %. Chybovost chlapců je zde nižší, činí 13,3 %.

Položka / Pohlaví	voda	les	kočárek	stůl	tulipán	omeleta	Absolutní a relativní četnost
Dívky	3	3	8	9	12	10	45
	6,5 %	6,5 %	18 %	20 %	27 %	22 %	Σ100 %
Chlapci	2	1	12	5	11	9	40
	5 %	2 %	30 %	12 %	28 %	23 %	Σ100 %
Absolutní četnost chyb	5	4	20	14	23	19	Σ85
Relativní četnost chyb	6 %	5 %	24 %	16 %	27 %	22 %	Σ100 %

Tabulka č. 20 Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Počet slabik*

Graf č. 36 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Počet slabik*

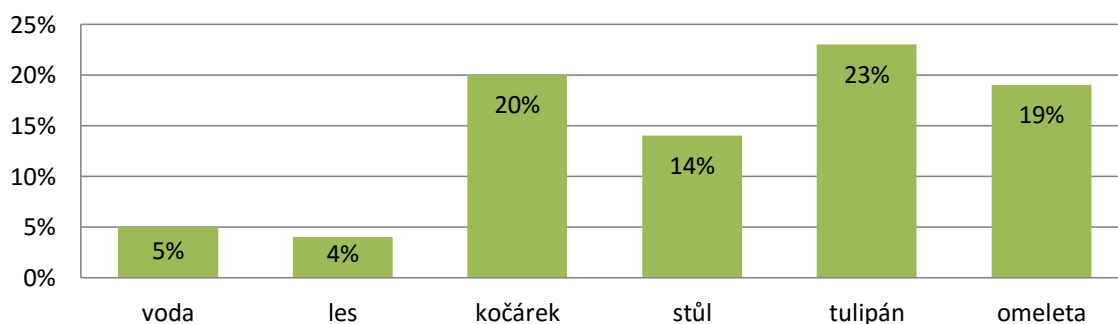
Graf č. 37 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Počet slabik*

Hodnota obtížnosti překročila hranici 20 % pouze u položky *tulipán*, kde $Q = 23\%$.

Přesně na 20 % je hodnota obtížnosti položky *kočárek*. Těsně pod touto hranicí je hodnota obtížnosti položky *omeleta* – $Q = 19\%$. U položky *stůl* činí hodnota obtížnosti $Q = 14\%$, děti často oddělovali jako samostatnou slabiku počáteční písmeno *s*.

Zbylé položky mají hodnotu obtížnosti blízkou 0 %. U položky *voda* je $Q = 5\%$, položka *les* má hodnotu obtížnosti $Q = 4\%$.

Hodnota obtížnosti

Graf č. 38 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek subtestu *Počet slabik*

Položka	voda	les	kočárek	stůl	tulipán	omeleta
Q	5 %	4 %	20 %	14 %	23 %	19 %
P	95 %	96 %	80 %	86 %	77 %	81 %

Tabulka č. 21 Obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Počet slabik*

Subtest Počáteční hláska

Tento subtest byl pro děti z celé oblasti sluchové analýzy a syntézy nejobtížnější.

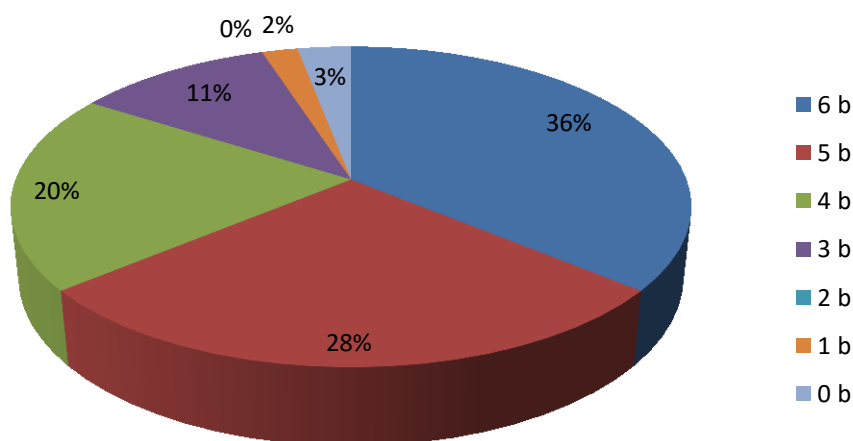
Průměr získaných bodů zde činí 4,71 bodů. Plný počet bodů získalo 36 dětí s věkovým průměrem 5,96 let. Jednalo se o 16 dívek a 20 chlapců. Nejmladším z dětí, které získaly 6 bodů, bylo v době testování 5 let a 1 měsíc, jednalo se o 2 chlapce.

Pět bodů získalo 28 dětí, 15 dívek a 13 chlapců. Po 4 bodech má 12 dívek a 8 chlapců. Třech bodů dosáhlo 11 dětí, konkrétně 5 dívek a 6 chlapců. Dva body nezískalo žádné dítě. Jeden bod má 1 dívka a 1 chlapec.

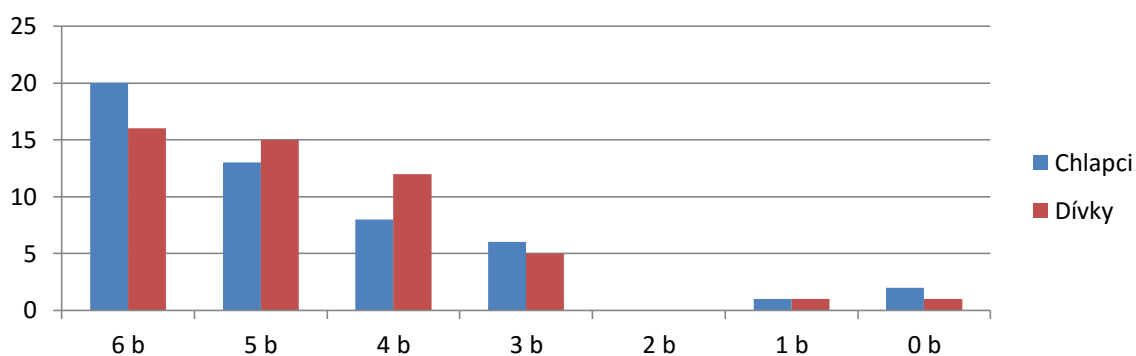
Nula bodů mají 3 děti, 1 dívka a 2 chlapci. Dívce byly v době testování 4 roky a 10 měsíců. Chlapcům byly 4 roky a 11 měsíců, respektive 5 let a 8 měsíců.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	1	1	0	5	12	15	16	50
	2 %	2 %	0 %	10 %	24 %	30 %	32 %	Σ100 %
Chlapci	2	1	0	6	8	13	20	50
	4 %	2 %	0 %	12 %	16 %	26 %	40 %	Σ100 %
Absolutní četnost	3	2	0	11	20	28	36	Σ100
Relativní četnost	3%	2 %	0 %	11 %	20 %	28 %	36 %	Σ100 %

Tabulka č. 22 Počet získaných bodů v subtestu *Počáteční hláska*

Graf č. 39 Přehled získaných bodů v subtestu *Počáteční hláska*

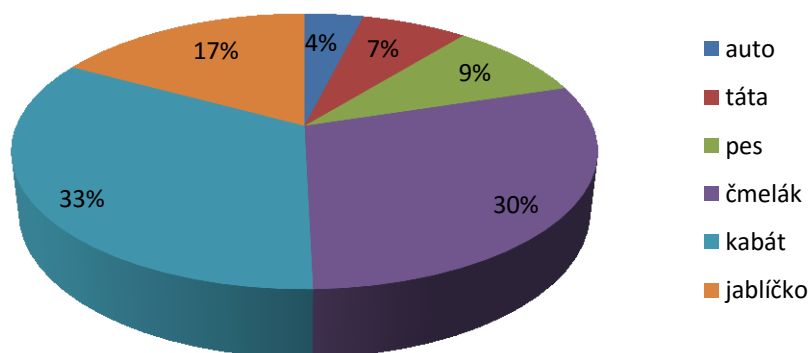

Graf č. 40 Srovnání získaných bodů v subtestu *Počáteční hláska* dle pohlaví

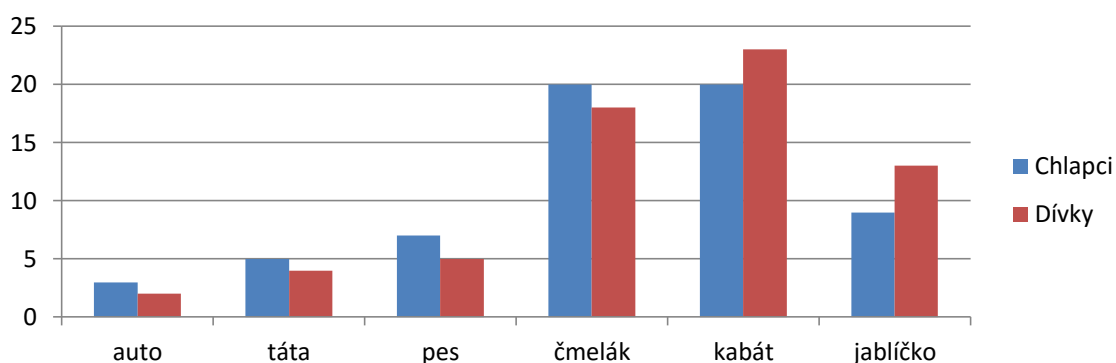
Celkový počet chyb v tomto subtestu činí 129 chyb, chybovost je tu tudíž 21,5 %. Chybovost dívek a chlapců je tu velmi vyrovnaná. Dívky udělaly 65 chyb, jejich chybovost je 21,7 %. Chlapci udělali o 1 chybu méně, 64 chyb. Chybovost chlapců je tedy 21,3 %.

Položka / Pohlaví	auto	táta	pes	čmelák	kabát	jablíčko	Absolutní a relativní četnost
Dívky	2 3 %	4 6 %	5 11 %	18 28 %	23 35 %	13 20 %	65 Σ100 %
Chlapci	3 5 %	5 8 %	7 11 %	20 31 %	20 31 %	9 14 %	64 Σ100 %
Absolutní četnost chyb	5	9	12	38	43	22	Σ129
Relativní četnost chyb	4 %	7 %	9 %	30 %	33 %	17 %	Σ100 %

Tabulka č. 23 Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Počáteční hláska*

Graf č. 41 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Počáteční hláska*

Graf č. 42 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Počáteční hláska*

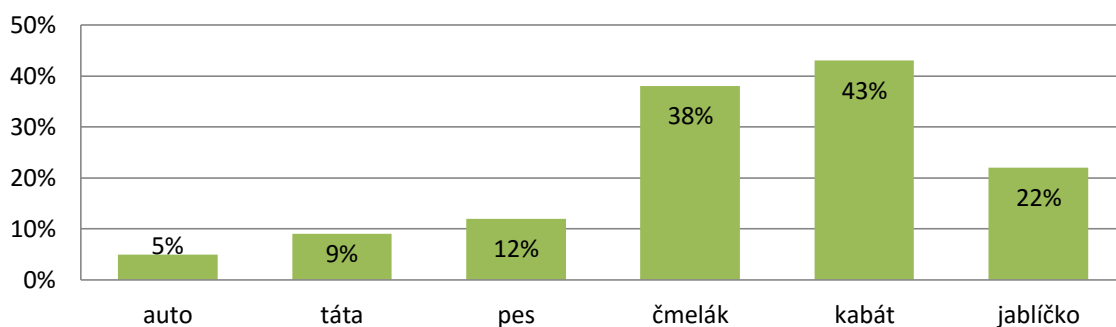
Nejobtížnější bylo pro děti určit počáteční hlásku slova *kabát*. Hodnota obtížnosti této položky činí $Q = 43\%$.

Obtížná byla i položka *čmelák*, kde $Q = 38\%$. Nad 20% má hodnotu obtížnosti ještě položka *jablíčko*, která má $Q = 22\%$.

Položka *pes* má hodnotu obtížnosti $Q = 12\%$. Hodnota obtížnosti u položky *táta* činí 9% .

Nejméně obtížná byla položka *auto*, kde je hodnota obtížnosti $Q = 5\%$.

Hodnota obtížnosti

Graf č. 43 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Počáteční hláska*

Položka	auto	táta	pes	čmelák	kabát	jablíčko
Q	5 %	9 %	12 %	38 %	43 %	22 %
P	95 %	91 %	88 %	62 %	57 %	78 %

Tabulka č. 24 Obtížnost jednotlivých položek v subtestu *Počáteční hláska*

5.4.5 Vnímání a reprodukce rytmu

Průměr získaných bodů v této oblasti je 5,35 bodů ze šesti.

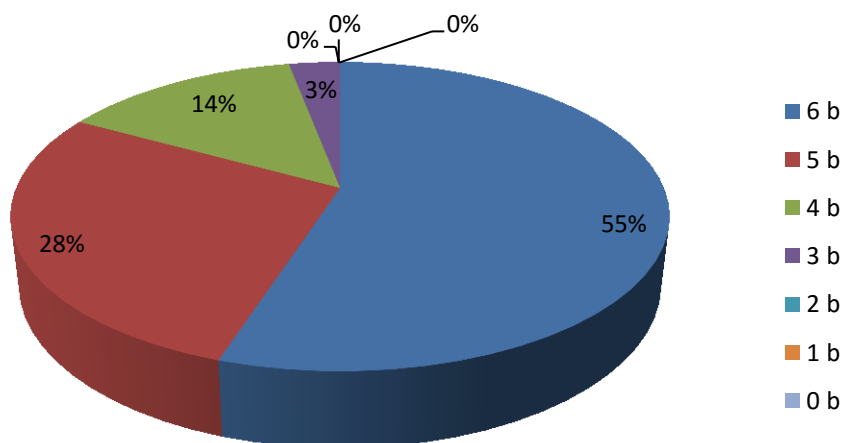
Plný počet bodů zde získala nadpoloviční většina dětí, 29 dívek a 26 chlapců. Věkový průměr všech 55 dětí se 6 body je 5,80 let. Věkový průměr dívek s plným počtem bodů je o něco vyšší, činí 5,84 let. Věkový průměr takových chlapců je naopak o něco nižší a činí 5,76 let. Nejmladší dítě se 6 body je chlapec ve věku 4 let a 9 měsíců.

Jednu špatnou odpověď, 5 bodů, má 28 dětí, 12 dívek a 16 chlapců. Skóre 4 body má v této oblasti 9 dívek a 5 chlapců.

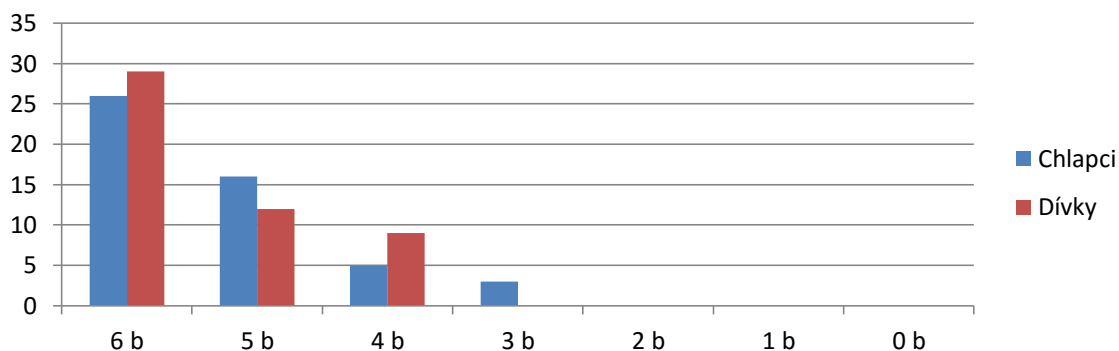
Nejnižší dosažený počet bodů jsou v této oblasti 3 body, získané třemi chlapci ve věku od 4 let a 11 měsíců do 5 let a 8 měsíců.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0 0 %	0 0 %	0 0 %	0 0 %	9 18 %	12 24 %	29 58 %	50 Σ100 %
Chlapci	0 0 %	0 0 %	0 0 %	3 6 %	5 10 %	16 32 %	26 52 %	50 Σ100 %
Absolutní četnost	0	0	0	3	14	28	55	Σ100
Relativní četnost	0 %	0 %	0 %	3 %	14 %	28 %	55 %	Σ100 %

Tabulka č. 25 Počet získaných bodů v oblasti *Rytmus*

Graf č. 44 Přehled získaných bodů v oblasti *Rytmus*

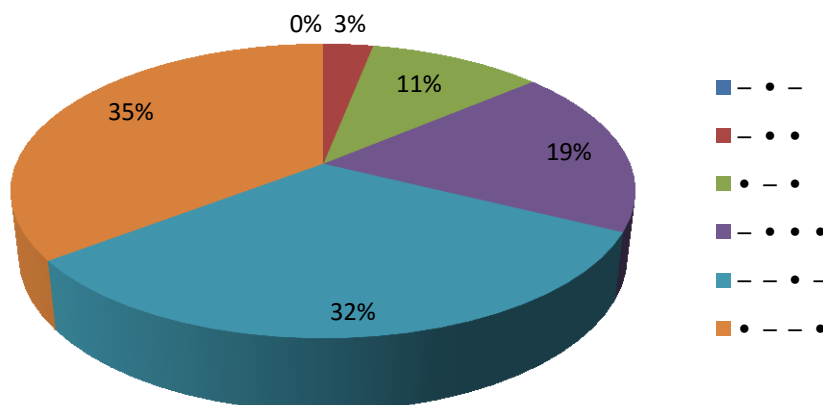

Graf č. 45 Srovnání získaných bodů v oblasti *Rytmus* dle pohlaví

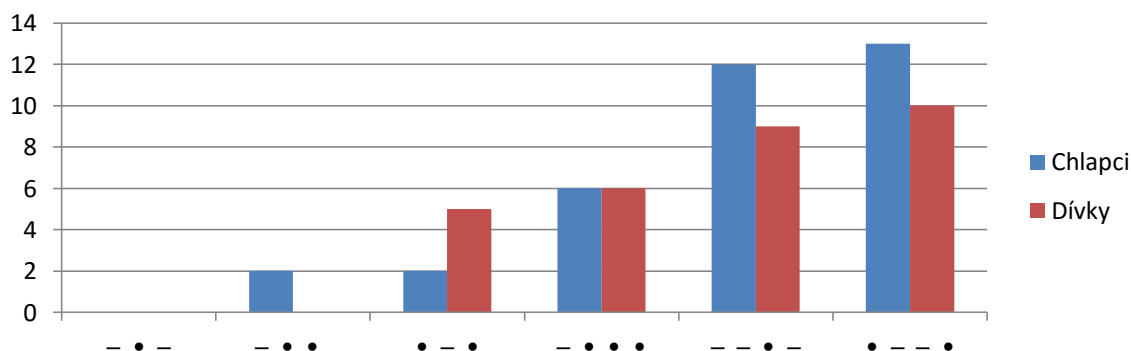
V této oblasti celkem došlo k 65 chybám ze 600 odpovědí. Dívky se dopustily 30 chyb, chlapci 35 chyb. Chybovost celé oblasti činí 10,8 %. Vyšší chybovost mají chlapci s 11,7 %. Chybovost dívek je 10,0 %.

Položka / Pohlaví	— • —	— • •	• — •	— • • •	— — • —	• — — •	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0 0 %	0 0 %	5 17 %	6 20 %	9 30 %	10 33 %	30 Σ100 %
Chlapci	0 0 %	2 6 %	2 6 %	6 17 %	12 34 %	13 37 %	35 Σ100 %
Absolutní četnost chyb	0	2	7	12	21	23	Σ65
Relativní četnost chyb	0 %	3 %	11 %	19 %	32 %	35 %	Σ100 %

Tabulka č. 26 Počet chyb u jednotlivých položek v oblasti *Rytmus*

Graf č. 46 Přehled chyb v jednotlivých položkách v oblasti *Rytmus*

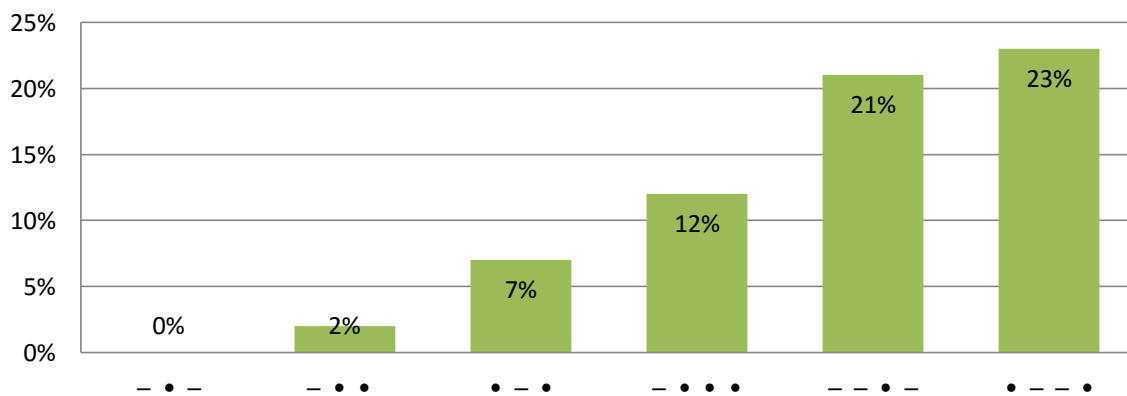
Graf č. 47 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v oblasti *Rytmus* dle pohlaví

Hodnotu obtížnosti nad 20 % mají v této oblasti 2 položky. Jedná se o položku /• - - •/ s hodnotou obtížnosti $Q = 23\%$ a o položku /- - • -/, kde $Q = 21\%$.

Položka /- • • •/ má hodnotu obtížnosti $Q = 12\%$. Hodnota obtížnosti položky /• - •/ činí $Q = 7\%$. Hodnota obtížnosti $Q = 2\%$ je u položky /- • •/.

Nejméně obtížná byla v této oblasti položka /- • -/ s nulovou hodnotou obtížnosti.

Hodnota obtížnosti

Graf č. 48 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v oblasti *Rytmus*

Položka	- • -	- • •	• - •	- • • •	- - • -	• - - •
Q	5 %	9 %	12 %	38 %	43 %	22 %
P	95 %	91 %	88 %	62 %	57 %	78 %

Tabulka č. 27 Obtížnosti jednotlivých položek v oblasti *Rytmus*

5.5 Zhodnocení výzkumného šetření

Na začátku výzkumného šetření byly stanoveny dva dílčí cíle a s nimi související dvě výzkumné otázky. Na základě dílčích cílů a výzkumných otázek byly formulovány tři hypotézy.

V této kapitole bude provedeno shrnutí výsledků výzkumného šetření na základě dílčích pracovních cílů, výzkumných otázek a zodpovězení hypotéz.

Cíle byly naplněny na základě testování dětí předškolního věku pomocí vlastního testu sluchové percepce a následné analýzy získaných dat. Tím byla úroveň jednotlivých oblastí sluchové percepce zmapována, což umožnilo zodpovězení výzkumné otázky 1 a hypotéz 1 a 2. Zároveň byly komparovány výsledky dívek a chlapců, což umožnilo zodpovězení výzkumné otázky 2 a hypotézy 3. Cíle práce proto byly naplněny.

Shrnutí výsledků dílčího cíle 1

Dílčí cíl 1: Zmapovat jednotlivé oblasti sluchové percepce u dětí předškolního věku, tj. naslouchání, sluchové diferenciacce, sluchová paměť, sluchová analýza a syntéza, vnímání a reprodukce rytmu.

Výzkumná otázka 1: Jaká je úroveň sluchové percepce v jednotlivých testovaných oblastech u dětí předškolního věku?

Ze sta bodů z celého testu děti získaly průměrně 82,95 bodů a jejich průměrná úspěšnost je 82,8 %.

Nejlepší dosažený výsledek byl 98 bodů, kterého dosáhly 4 děti, 2 dívky a 2 chlapci. Naopak nejnižší skóre z celého testu činí 45 bodů, které získal chlapec ve věku 4 let a 11 měsíců.

Největší úspěšnost byla, s hodnotou 89,17 %, v oblasti Vnímání a reprodukce rytmu. Velmi podobnou úspěšnost měla ještě oblast Krátkodobá sluchová paměť, kde její hodnota vyšla 88,00 %.

Ve zbývajících testovaných oblastech neklesla úspěšnost pod 80 %. Úspěšnost v oblasti Sluchové analýzy a syntézy činí 84,20 %. Oblast sluchové diferenciacce má úspěšnost 82,20 %.

Nejnižší úspěšnost byla v oblasti Naslouchání, kde činí pouhých 61,00 %.

Hypotéza 1, v rámci sluchové diferenciacie bude deťom činiť väčšiu obtížnosť mäkčenie hlások než dĺžka samohlások, se **nepotvrdila**.

Úspešnosť subtestu Sluchová diferenciacie mäkčenie činí 75,7 %, kdežto úspešnosť subtestu Sluchová diferenciacie dĺžky je 77,5 %. Sluchová diferenciacie mäkčenie bola pre deti sice náročnejšia než sluchová diferenciacie dĺžky samohlásky, avšak po provedení t-testu sa ukázalo, že rozdiel 1,8 % nie je štatisticky významný. P-hodnota u tejto hypotézy vyšla $p = 0,248$. Pokiaľ sa p-hodnota porovná s hladinou významnosti 0,05, zistíme, že $p > 0,05$ a preto sa hypotéza 1 nepotvrdila.

Hypotéza 2, deti, ktoré sú úspešné v oblasti naslouchání, budú dosahovať vyšších výsledkov i v oblasti sluchovej paměti, se **potvrdila**.

Jestliže za úspešné v oblasti Naslouchání budeme považovať deti, ktoré dosáhli 4 alebo 3 bodů, pak je jejich úspešnosť v oblasti Krátkodobá sluchová paměť 98 %. Úspešnosť detí v oblasti Krátkodobá sluchová paměť, ktoré dosáhli v oblasti Naslouchání 2 a méně bodů činí 89,7 %. Stav této hypotézy se potvrdil i díky t-testu, kde p-hodnota vyšla $p = 7 \times 10^{-5}$. Po porovnaní s hladinou významnosti zistíme, že $p < 0,05$ a můžeme hypotézu 2 označit za platnou.

Shrnutí výsledků dílčího cíle 2

Dílčí cíl 2: Zjistit, zda existuje rozdíl mezi výsledky testu sluchové percepce dívek a chlapců v předškolním věku.

Výzkumná otázka 2: Jaký je rozdíl mezi výsledky testu sluchové percepce dívek a chlapců předškolního věku?

Hypotéza 3, dívky budou dosahovat v celém testu vyšších výsledků než chlapci, se **nepotvrdila**.

Úspešnosť dívek v celém testu je 83,72 %, úspešnosť chlapců činí 82,18 %. Odpověď na výzkumnou otázku 2 tedy zní tak, že dívky jsou úspešnější než chlapci, a to avšak pouze o 1,54 %. V průměru dívky dosahovaly o 1,54 bodů vyššího skóre. Po provedení t-testu se rozdíl 1,54 % ukázal jako štatisticky nevýznamný, protože $p = 0,249$ a tak je $p > 0,05$. Na základě tohoto výsledku musíme hypotézu 3 vyhodnotit jako neplatnou.

5.5.1 Doporučení pro pedagogickou praxi

Sluchové vnímání se musí, ostatně jako každá dovednost, naučit a systematicky rozvíjet. Aktivit pro rozvoj sluchové percepce existuje celá řada a lze je nalézt jak na internetu, tak i v mnoha publikacích.¹

Vzhledem k výsledkům výzkumného šetření by měla být věnována zvýšená pozornost rozvoji naslouchání.

Je vhodné dětem více číst či vyprávět příběhy, ať před spaním, nebo v tomto případě spíše v rámci volného času a hry. Předčítání nebo vyprávění je možné doplnit o následné úkoly a hry, kdy může dítě slyšený příběh odvyprávět vlastními slovy nebo nakreslit tematický obrázek. Vyprávění lze také doplnit kontrolními otázkami tak jako v testu sluchové percepce. Pro ověření pozornosti při vyprávění je možné zařadit aktivitu, kdy dítě například tleskne, pokud bude řečeno předem stanovené slovo.

Pokud je pro dítě celá pohádka příliš náročná, lze začít s různými říkadly či písničkami. Pokud naopak dítěti aktivity spojené s nasloucháním nečiní problém, lze je nejrůznějšími způsoby modifikovat, a přidávat úkoly či volit delší nebo náročnější příběhy.

¹ Například kniha *Cvičení pro rozvoj řeči* od autorek Lynch a Kidd z roku 2010. V knize *Cvičení a hry pro děti se sluchovým postižením* od Jarmily Roučkové (2011) je také velmi mnoho námětů pro rozvoj sluchového vnímání.

6 Závěr

Diplomová práce je zaměřena na sluchovou percepci dětí předškolního věku, což zahrnuje oblast naslouchání, sluchové diferenciaci, krátkodobé sluchové paměti, sluchové analýzy a syntézy a vnímání a reprodukce rytmu.

Diplomová práce se opírá o teoretická východiska v prvních třech kapitolách, které s tématem práce úzce souvisejí, a které se zabývají charakteristikou vývoje dítěte v předškolním věku, vývojem dětské řeči a sluchovou percepcí.

V úvodu práce byl stanoven cíl analyzovat sluchovou percepci dětí v předškolním věku. K dosažení tohoto cíle byly v úvodu praktické části stanoveny dva dílčí cíle a s nimi související výzkumné otázky a tři hypotézy. Cíle byly naplněny na základě testování dětí předškolního věku pomocí vlastního testu sluchové percepce a následné analýzy získaných dat, což umožnilo zodpovězení výzkumných otázek a vyvození závěrů hypotéz.

Hypotéza 1 – v rámci sluchové diferenciaci bude dětem činit větší obtíže měkčení hlásek než délka samohlásek, i hypotéza 2 – děti, které jsou úspěšné v oblasti naslouchání, budou dosahovat vyšších výsledků i v oblasti sluchové paměti, se vztahují k dílčímu cíli 1, zmapovat jednotlivé oblasti sluchové percepce u dětí předškolního věku. Hypotéza 3, dívky budou dosahovat v celém testu vyšších výsledků než chlapci, souvisí s dílčím cílem 2 – zjistit, zda existuje rozdíl mezi výsledky testu sluchové percepce dívek a chlapců v předškolním věku. Na základě analýzy získaných dat se podařilo potvrdit pouze hypotézu 2. Hypotéza 1 i hypotéza 3 sice vyšly dle očekávání, neprošly ovšem t-testem a tak jsou pro staticky nevýznamné rozdíly vyhodnoceny jako neplatné. Nepotvrzení hypotézy 1 ani 3 ovšem neovlivňuje naplnění cílů práce.

Průměrně děti dosahovaly výsledku 82,95 bodů ze sta. Největší obtíže jim dělala oblast naslouchání, kde odpovídaly s chybovostí 39,0 %. Naopak nejúspěšnější byly v oblasti vnímání a reprodukce rytmu, kde chybovost činí 10,8 %.

Vzhledem k tomu, že v našich podmínkách není doposud standardizován žádný komplexní test sluchové percepce, mohla by diplomová práce sloužit jako podklad a pilotáž ke standardizaci testu.

7 Seznam použitých informačních zdrojů

- ALLEN, K. Eileen a Lyn R. MAROTZ. *Přehled vývoje dítěte : od prenatálního období do 8 let*. Překl. P. Vlčková. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-614-4
- ATKINSON, L. Rita et al. *Psychologie*. Vyd. 2. Překl. E. Herman, M. Petržela a D. Brejlová. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-640-3
- BACUS, Anne. *Vaše dítě od 3 do 6 let*. Vyd. 2. Překl. L. Hučínová. Praha : Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-563-9
- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Diagnostika dítěte předškolního věku : co by dítě mělo umět ve věku os 3 do 6 let*. Brno : Computer Press, 2007. ISBN 978-8-02511-829-0
- BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona. *Komunikace dětí předškolního věku*. Praha : Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3008-0
- ČAČKA, Otto. *Psychologie dítěte*. Tišnov : SURSUM, 1994. ISBN 80-85799-03-0
- DLOUHÁ, Olga a Libor ČERNÝ. *Foniatrie*. Praha : Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2048-0
- DVOŘÁK, Josef. *Logopedický slovník*. Vyd. 3. Žďár nad Sázavou : Logopedické centrum, 2007. ISB 978-80-902536-6-7
- ERIKSON, H. Erik. *Dětství a společnost*. Překl. J. Valeška. Praha : Argo, 2002. ISBN 80-7203-380-8
- HORKÁ, Hana a Zora SYSLOVÁ. *Studie k předškolní pedagogice*. Brno : MU, 2011. ISBN 978-80-210-5467-7
- HOSKOVCOVÁ, Simona. *Psychologická odolnost předškolního dítěte*. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1424-8
- CHRÁSKA, Miroslav. *Didaktické testy*. Brno : Paido, 1999. ISBN 80-85931-68-0
- KAVKA, Stanislav. *Fonetika a fonologie*. Vyd. 2. Ostrava : Ostravská univerzita, 1994. ISBN 80-7042-403-6
- KEJKLÍČKOVÁ, Ilona. *Logopedie v ošetrovatelské praxi*. Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2835-3

- KLENKOVÁ, Jiřina. *Logopedie*. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1110-9
- KLENKOVÁ, Jiřina a Helena KOLBÁBKOVÁ. *Diagnostika předškoláka*. Brno : MC nakladatelství, 2005. ISBN 802390082
- KLENKOVÁ, Jiřina, Barbora BOČKOVÁ a Ilona BYTEŠNÍKOVÁ. *Kapitoly pro studenty logopedie*. Brno : Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-229-1
- KRČMOVÁ, Marie. *Fonetika a fonologie*. Vyd. 3. Brno : Elportál MU, 2009. ISSN 1802-128X
- KURIC, Josef. *Ontogenetická psychologie*. Vyd. 2. Brno : Cerm, 2001. ISBN 80-2141-844-3
- KUTÁLKOVÁ, Dana. *Vývoj dětské řeči krok za krokem*. Vyd. 2. Praha : Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3080-6
- KUTÁLKOVÁ, Dana. *Průvodce vývojem dětské řeči : logopedická prevence*. Vyd. 5. Praha : Galén, 2009. ISBN 978-80-7262-598-7
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. Vyd. 2. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9
- LYNCH, Charlotte a Julia KIDD. *Cvičení pro rozvoj řeči : prevence a náprava poruch komunikace u mladších dětí*. Vyd. 2. Překl. S. Struková. Praha : Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-699-5
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. Praha : Grada, 2005. ISBN 80-247-0870-1
- MLČÁKOVÁ, Renata. Osoby s narušenou komunikační schopností. In: MICHALÍK, Jan a kol. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha : Portál, 2011. s. 409-490. ISBN 978-80-7367-859-3
- PIAGET, Jean a Bärbel INHELDEROVÁ. *Psychologie dítěte*. Vyd. 6. Praha : Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0691-0
- PRŮCHA, Jan. *Dětská řeč a komunikace : poznatky vývojové psycholingvistiky*. Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3181-0
- ROUČKOVÁ, Jarmila. *Cvičení a hry pro děti se sluchovým postižením*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-932-3

- ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem : vývojová psychologie*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2006. ISBN 80-7367-124-7
- ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie*. Vyd. 3. Praha : Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-560-8
- SMOLÍK, Filip a Gabriela SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ. *Vývoj jazykových schopností v předškolním věku*. Praha : Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4240-3
- SVOBODA, Mojmir, Dana KREJČÍŘOVÁ a Marie VÁGNEROVÁ. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-545-8
- SZABOVÁ, Magdaléna. *Cvičení pro rozvoj psychomotoriky*. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-276-9
- ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie*. Vyd. 2. Olomouc : UPOL, 2005. ISBN 80-244-0629-2
- ŠKODOVÁ, Eva, Ivan JEDLIČKA a kol. *Klinická logopedie*. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-545-6
- ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. *Průvodce dětským světem*. Praha : Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1907-8
- ŠULOVÁ, Lenka. *Raný psychický vývoj dítěte*. Vyd. 2. Praha : Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1820-3
- THOROVÁ, Kateřina. *Vývojová psychologie : proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha : Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0714-6
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie : dětství, dospělost, stáří*. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika předškolního věku*. Liberec : TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-213-5
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie : dětství a dospívání*. Vyd. 2. Praha : Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1
- ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení*. Praha : Portál, 1994. ISBN 80-7178-038-3
- ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a IVP : nástroje pro prevenci, nápravu a integraci*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-326-0

ZELINKOVÁ, Olga. *Dyslexie v předškolním věku?* Vid. 2. Praha : Portál, 2012. ISBN978-80-262-0194-6

ZOCHE, Herman-Jesef. *Vidím svět i z druhé strany.* Překl. R. Halodová. Praha : Ikar, 2006. ISBN 80-249-0647-3

ŽÁČKOVÁ, Hana a Drahomíra JUCOVIČOVÁ. *Smyslové vnímání : Metody reedukace specifických poruch učení.* Praha : D + H, 2007. ISBN 978-80-903579-9-0

Internetové zdroje:

Česká asociace pedagogického výzkumu : *etický kodex*, 2012 [online]. Poslední revize 16.3.2017 [cit. 2017-3-16]. Dostupné z: <http://www.capv.cz/index.php/zakladni-udaje/clenstvi-v-capv/eticky-kodex>

METALOVÁ, Luciena, ©2014. *Eriksonova teorie osobnosti* [online]. [cit. 2017-1-20]. Dostupné z: <http://www.psychologie-metalova.cz/clanky/osm-veku-zivota.html>

MICHALOVÁ, Zdeňka, 2007. *Vývoj dítěte v některých oblastech od narození do zahájení školní docházky* [online]. [cit. 2017-1-25]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/1266/vyvoj-ditete-v-nekterych-oblastech-od-narozeni-do-zahajeni-skolni-dochazky.html/>

PEKÁRKOVÁ, Simona, [b.r.]. *Sluchové rozlišování : co předškolní dítě slyší a neslyší* [online]. [cit. 2017-3-13]. Dostupné z: <http://www.uceni-v-pohode.cz/sluchove-rozlisovani-2/>

8 Seznam příloh

Příloha č. 1 Informovaný souhlas

Příloha č. 2 Analýza jednotlivých subtestů oblasti *Sluchová diference*

9 Seznam tabulek

- Tabulka č. 1 Počet získaných bodů v oblasti *Naslouchání*
- Tabulka č. 2 Počet chyb u jednotlivých položek v oblasti *Naslouchání*
- Tabulka č. 3 Obtížnost jednotlivých položek v oblasti *Naslouchání*
- Tabulka č. 4 Počet získaných bodů v oblasti *Sluchová diferenciac*
- Tabulka č. 5 Počet chyb u jednotlivých subtestů v oblasti *Sluchová diferenciac*
- Tabulka č. 6 Obtížnost jednotlivých subtestů v oblasti *Sluchová diferenciac*
- Tabulka č. 7 Počet získaných bodů v subtestu *Opakování vět*
- Tabulka č. 8 Obtížnost jednotlivých položek v subtestu *Opakování vět*
- Tabulka č. 9 Počet získaných bodů v subtestu *Opakování slov*
- Tabulka č. 10 Počet chybu jednotlivých položek v subtestu *Opakování slov*
- Tabulka č. 11 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Opakování slov*
- Tabulka č. 12 Obtížnost jednotlivých položek v subtestu *Opakování slov*
- Tabulka č. 13 Počet získaných bodů v subtestu *Slova začínající hláskou*
- Tabulka č. 14 Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Slova začínající hláskou*
- Tabulka č. 15 Obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Slova začínající hláskou*
- Tabulka č. 16 Počet získaných bodů v subtestu *Vyhledávání rýmu*
- Tabulka č. 17 Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Vyhledávání rýmu*
- Tabulka č. 18 Obtížnost jednotlivých položek v subtestu *Vyhledávání rýmu*
- Tabulka č. 19 Počet získaných bodů v subtestu *Počet slabik*
- Tabulka č. 20 Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Počet slabik*
- Tabulka č. 21 Obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Počet slabik*
- Tabulka č. 22 Počet získaných bodů v subtestu *Počáteční hláska*
- Tabulka č. 23 Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Počáteční hláska*
- Tabulka č. 24 Obtížnost jednotlivých položek v subtestu *Počáteční hláska*
- Tabulka č. 25 Počet získaných bodů v oblasti *Rytmus*
- Tabulka č. 26 Počet chyb u jednotlivých položek v oblasti *Rytmus*
- Tabulka č. 27 Obtížnosti jednotlivých položek v oblasti *Rytmus*

10 Seznam grafů

Graf č. 1 Věkový přehled testovaných dětí

Graf č. 2 Věkový přehled testovaných dívek

Graf č. 3 Věkový přehled testovaných chlapců

Graf č. 4 Přehled získaných bodů v oblasti *Naslouchání*

Graf č. 5 Srovnání získaných bodů v oblasti *Naslouchání* dle pohlaví

Graf č. 6 Přehled chyb v jednotlivých položkách v oblasti *Naslouchání*

Graf č. 7 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v oblasti *Naslouchání* dle pohlaví

Graf č. 8 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v oblasti *Naslouchání*

Graf č. 9 Přehled získaných bodů v oblasti *Sluchová diference*

Graf č. 10 Srovnání získaných bodů v oblasti *Sluchová diference* dle pohlaví

Graf č. 11 Přehled chyb v jednotlivých subtestech v oblasti *Sluchová diference*

Graf č. 12 Srovnání chyb v jednotlivých subtestech v oblasti *Sluchová diference* dle pohlaví

Graf č. 13 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých subtestů v oblasti *Sluchová diference*

Graf č. 14 Přehled získaných bodů v subtestu *Opakování vět*

Graf č. 15 Srovnání získaných bodů v subtestu *Opakování vět* dle pohlaví

Graf č. 16 Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Opakování vět*

Graf č. 17 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Opakování vět*

Graf č. 18 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Opakování vět*

Graf č. 19 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Opakování vět*

Graf č. 20 přehled získaných bodů v subtestu *Opakování slov*

Graf č. 21 Srovnání získaných bodů v subtestu *Opakování slov* dle pohlaví

Graf č. 22 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Opakování slov*

Graf č. 23 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Opakování slov*

Graf č. 24 Přehled získaných bodů v subtestu *Slova začínající hláskou*

Graf č. 25 Srovnání získaných bodů v subtestu *Slova začínající hláskou* dle pohlaví

Graf č. 26 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Slova začínající hláskou*

Graf č. 27 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Slova začínající hláskou*

Graf č. 28 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Slova začínající hláskou*

Graf č. 29 Přehled získaných bodů v subtestu *Vyhledávání rýmu*

- Graf č. 30 Srovnání získaných bodů v subtestu *vyhledávání rýmu* dle pohlaví
- Graf č. 31 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Vyhledávání rýmu*
- Graf č. 32 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Vyhledávání rýmu*
- Graf č. 33 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Vyhledávání rýmu*
- Graf č. 34 Přehled získaných bodů v subtestu *Počet slabik*
- Graf č. 35 Srovnání získaných bodů v subtestu *Počet slabik* dle pohlaví
- Graf č. 36 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Počet slabik*
- Graf č. 37 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Počet slabik*
- Graf č. 38 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek subtestu *Počet slabik*
- Graf č. 39 Přehled získaných bodů v subtestu *Počáteční hláska*
- Graf č. 40 Srovnání získaných bodů v subtestu *Počáteční hláska* dle pohlaví
- Graf č. 41 Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Počáteční hláska*
- Graf č. 42 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Počáteční hláska*
- Graf č. 43 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Počáteční hláska*
- Graf č. 44 Přehled získaných bodů v oblasti *Rytmus*
- Graf č. 45 Srovnání získaných bodů v oblasti *Rytmus* dle pohlaví
- Graf č. 46 Přehled chyb v jednotlivých položkách v oblasti *Rytmus*
- Graf č. 47 Srovnání chyb v jednotlivých položkách v oblasti *Rytmus* dle pohlaví
- Graf č. 48 Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v oblasti *Rytmus*

Příloha č. 1 Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Bc. Tereza Baxová

Studentka 2. ročníku magisterského oboru Speciální pedagogika – Logopedie

Pedagogická fakulta Karlovy Univerzity v Praze

e-mail: baxovat@gmail.com; tel: 776 211 605

V Praze dne 25. listopadu 2016

Vážení rodiče,

tímto Vás žádám o účast Vašeho syna/dcery na výzkumu k mé diplomové práci na téma *Analýza sluchové percepce dětí předškolního věku*. Bude se jednat o provedení jednoduchého testu sluchové percepce, který povedu já – autorka práce (Tereza Baxová). Jde o sérii jednoduchých úkolů, na zjištění kvality naslouchání, sluchové diferenciacce, analýzy a syntézy, sluchové paměti a vnímání rytmu. Test se bude konat v průběhu února 2017 v mateřské škole, kterou Váš syn/dcera navštěvuje a jeho provedení zabere přibližně dvacet minut. Pokud budete mít zájem o výsledky tohoto testu, ráda Vám je poskytnu.

Celé šetření bude zcela anonymní a zjištěné údaje budou sloužit pouze ke zpracování mé diplomové práce.

Prosím potvrďte Vámi zvolenou možnost zakroužkováním zvoleného:

SOUHLASÍM – NESOUHLASÍM s testem sluchové percepce mého syna/mé dcery.

Syn/dcera:.....

Narozen/a:.....

Bydliště:.....

Podpis zákonného zástupce:

Případné dotazy Vám ráda zodpovím prostřednictvím e-mailu nebo telefonicky.

Prosím o odevzdání tohoto vyplněného dotazníku třídní učitelce vašeho syna/vaší dcery.

Děkuji Vám za spolupráci

.....

Tereza Baxová

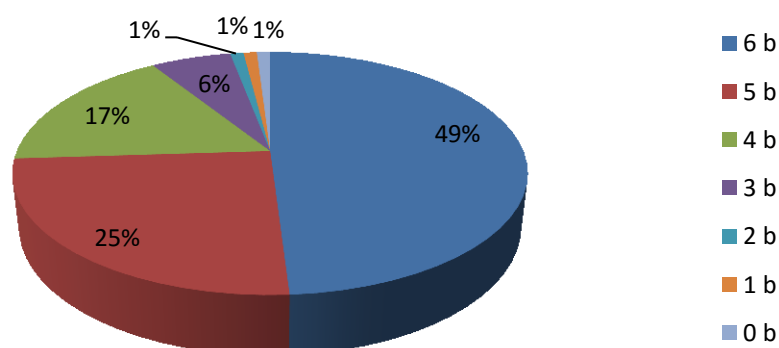
Příloha č. 2 Analýza jednotlivých subtestů oblasti *Sluchová diference*

Subtest Hláska

Průměr dosažených bodů v tomto subtestu je 5,08 bodů ze šesti. 6 bodů, tedy plný počet, získalo celkem 49 dětí s věkovým průměrem 5,85 let. 22 dívek s věkovým průměrem 5,86 let a 27 chlapců, kteří mají věkový průměr 5,84 let. Nejmladší dítě s plným počtem bodů v tomto subtestu je chlapec, kterému byly 4 roky a 9 měsíců.

Pět bodů dosáhlo 25 dětí, 13 dívek a 12 chlapců. Celkem 17 dětí získalo 4 body, z toho 8 dívek a 9 chlapců. Po 3 bodech získalo 5 dívek a 1 chlapec, tedy celkem 6 dětí.

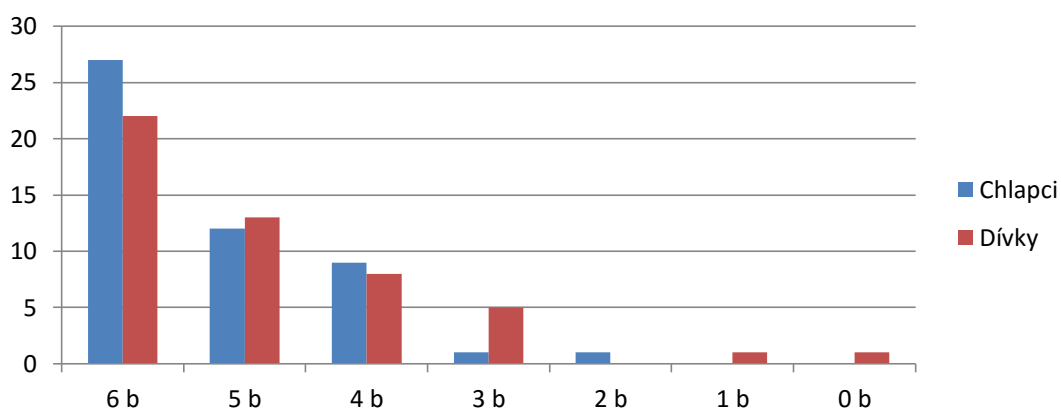
Dva body, 1 bod a 0 bodů získalo shodně jedno dítě. Žádný bod nezískala dívka ve věku 5 let a 4 měsíce, 1 bod získala také dívka, a to ve věku 5 let a 11 měsíců, 2 body získal chlapec ve věku 4 let a 11 měsíců.

Přehled získaných bodů v subtestu *Sluchová diference hlásky*

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	1 4 %	1 12 %	0 38 %	5 32 %	8 14 %	13	22	50 Σ100 %
Chlapci	0 2 %	0 20 %	1 24 %	1 36 %	9 18 %	12	27	50 Σ100 %
Absolutní četnost	1	1	1	6	17	25	49	Σ100
Relativní četnost	1 %	1 %	1 %	6 %	17 %	25 %	49 %	Σ100 %

Počet získaných bodů v subtestu *Sluchová diference hlásky*

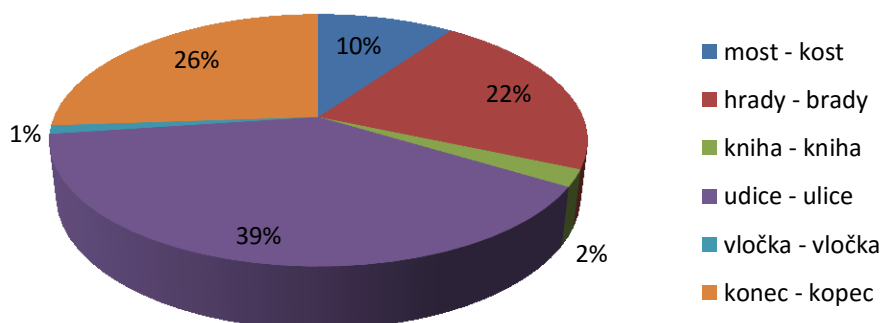

Srovnání získaných bodů v subtestu *Sluchová diferenciace hlásky* dle pohlaví

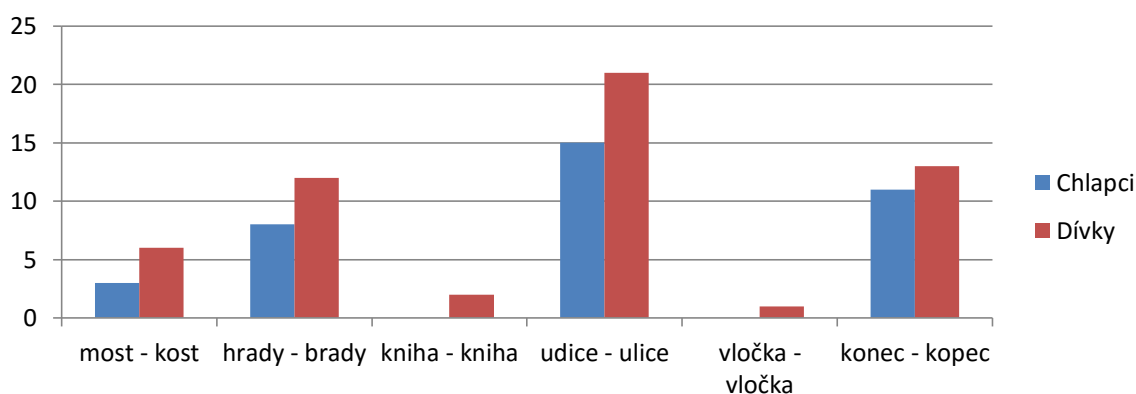
Z celkového počtu 600 odpovědí v tomto subtestu došlo k 92 chybám. Dívky udělaly dohromady 55 chyb a chlapci 37. Chybovost tohoto subtesu činí 15,0 %. Dívky odpovídaly s chybovostí 18,3 %, chlapci s chybovostí 12,3 %. Chlapci dopadli o 18 chyb a o 6 % lépe.

Položka / Pohlaví	most - kost	hrady - brady	kniha - kniha	udice - ulice	vločka - vločka	konec - kopec	Absolutní a relativní četnost
Dívky	6 11 %	12 22 %	2 3 %	21 38 %	1 2 %	13 24 %	55 Σ100 %
Chlapci	3 8 %	8 22 %	0 0 %	15 40 %	0 0 %	11 30 %	37 Σ100 %
Absolutní četnost chyb	9	20	2	36	1	24	Σ92
Relativní četnost chyb	10 %	22 %	2 %	39 %	1 %	26 %	Σ100 %

Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciace hlásky*

Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Sluchová diferenciace hlásky*

Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Sluchová diferenciacie hlásky* dle pohlaví

Nejnižší hodnotu obtížnosti mají v tomto subtestu položky, kde se slova neliší, tedy položka *kniha – kniha* a *vložka – vložka*. Položka *vložka – vložka* má celkově nejnižší hodnotu obtížnosti v celém subtestu, a to $Q = 1 \%$. Hodnota obtížnosti položky *kniha – kniha* je $Q = 2 \%$.

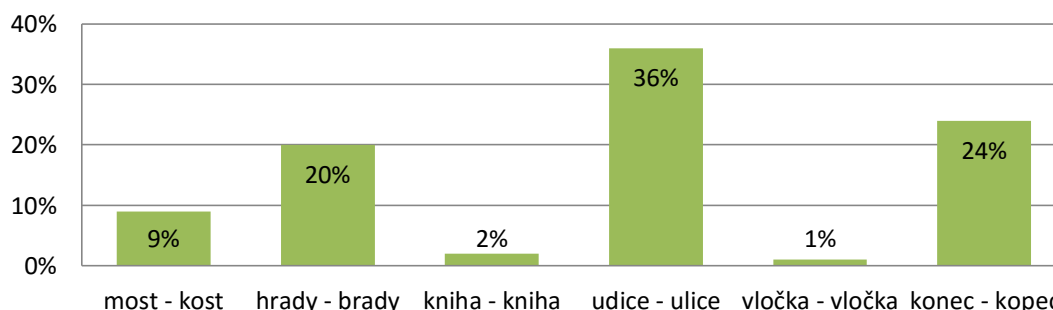
Položka *most – kost* má hodnotu obtížnosti ještě také pod 20 %, $Q = 9 \%$.

Hodnotu obtížnosti položky *hrady – brady*, nabývá hodnoty $Q = 20 \%$.

Položka *konec – kopec* má hodnotu obtížnosti $Q = 24 \%$, blíží se tedy hranici 20 %.

Nejvyšší hodnotu obtížnosti má v tomto subtestu položka *udice – ulice*, kdy $Q = 36 \%$.

Hodnota obtížnosti

Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciacie hlásky*

Položka	most - kost	hrady - brady	kniha - kniha	udice - ulice	vložka - vložka	konec - kopec
Q	9 %	20 %	2 %	36 %	1 %	24 %
P	91 %	80 %	98 %	64 %	99 %	76 %

Obtížnost jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciacie hlásky*

Subtest Samohláska

V tomto subtestu činí průměr získaných bodů 5,21 bodu. Plný počet bodů – 6, získal shodný počet dětí jako v subtestu Hláska, dokonce je i shodně zastoupeno pohlaví, 22 dívek a 27 chlapců. Věkový průměr dětí, které získaly 6 bodů, je ale v tomto subtestu, oproti subtestu Hláska, vyšší. Věkový průměr všech dětí, které dosáhly plného počtu bodů je 5,84 let. Věkový průměr dívek je 5,87 let, chlapců 5,81 let. Nejmladší mezi těmito dětmi je dívka ve věku 4 let a 10 měsíců a chlapec ve stejném věku.

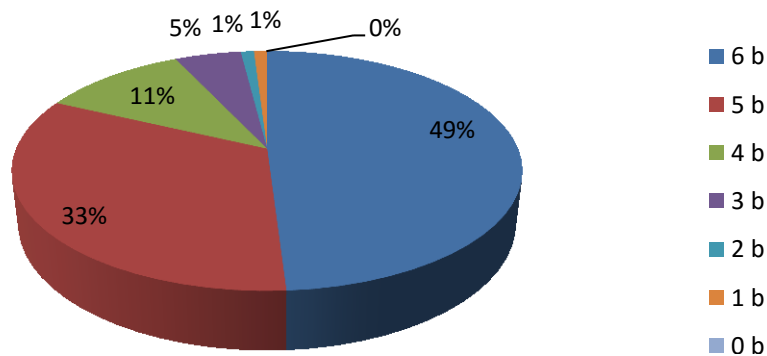
Třicet tři dětí dosáhlo skóre 5 bodů, 18 dívek a 15 chlapců. Čtyři body získalo 11 dětí, z toho 7 dívek a 4 chlapci. O bod méně – 3 body, získaly 2 dívky a 3 chlapci, tedy 5 dětí.

Dva body i jeden bod získalo pouze jedno dítě. Dva body získal chlapec ve věku 4 let a 11 měsíců, 1 bod dívka ve věku 5 let a 4 měsíců.

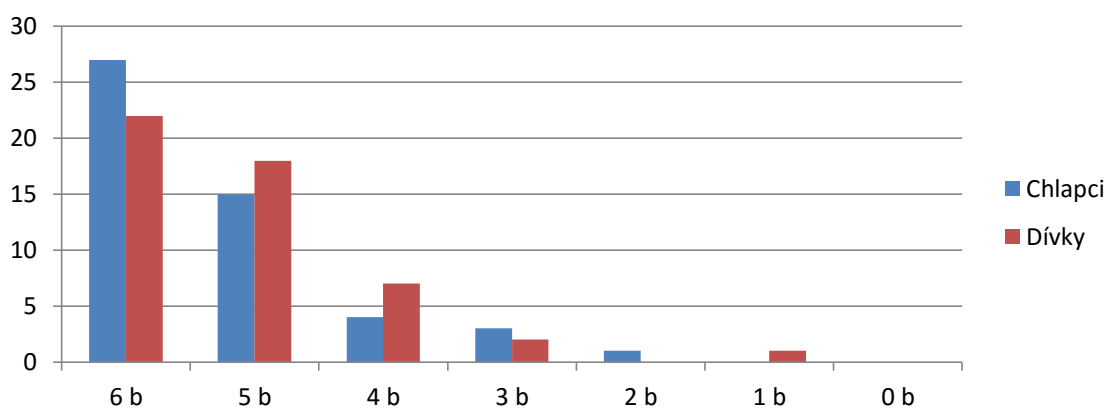
Nulovou úspěšnost nemělo žádné dítě.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0	1	0	2	7	18	22	50
	0 %	2 %	0 %	4 %	14 %	36 %	44 %	Σ100 %
Chlapci	0	0	1	3	4	15	27	50
	0 %	0 %	2 %	6 %	8 %	30 %	54 %	Σ100 %
Absolutní četnost	0	1	1	5	11	33	49	Σ100
Relativní četnost	0 %	1 %	1 %	5 %	11 %	33 %	49 %	Σ100 %

Počet získaných bodů v subtestu *Sluchová diferenciacie samohlásky*

Přehled získaných bodů v subtestu *Sluchová diferenciacie samohlásky*

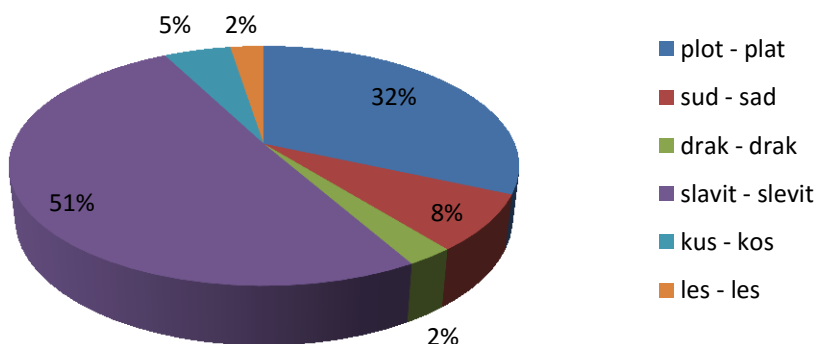

Srovnání získaných bodů v subtestu *Sluchová diference samohlásky* dle pohlaví

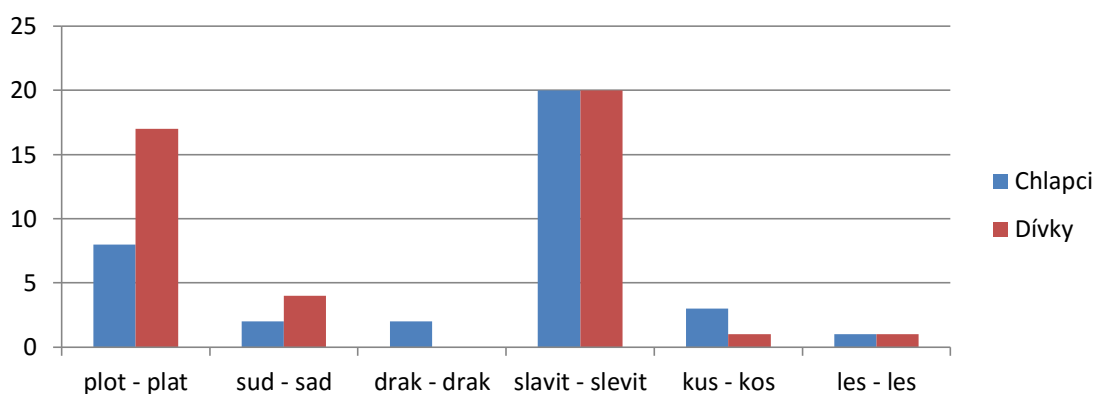
V tomto subtestu došlo k 79 chybám ze 600 odpovědí, 43 chyb udělaly dívky, 36 chlapci. Chybovost celého subtestu činí 13,2 %. Odpovědi dívek byly s chybovostí 14,3 %, odpovědi chlapců s chybovostí 12,0 %. Odpovědi chlapců byly opět přesnější, a to o 7 odpovědí a o 2,3 %.

Položka / Pohlaví	plot - plat	sud - sad	drak - drak	slavit - slevit	kus - kos	les - les	Absolutní a relativní četnost
Dívky	17	4	0	20	1	1	43
	40 %	9 %	0 %	47 %	2 %	2 %	Σ100 %
Chlapci	8	2	2	20	3	1	36
	22 %	5,5 %	5,5 %	56 %	8 %	3 %	Σ100 %
Absolutní četnost chyb	25	6	2	40	4	2	Σ79
Relativní četnost chyb	32 %	8 %	2 %	51 %	5 %	2 %	Σ100 %

Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diference samohlásky*

Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Sluchová diference samohlásky*

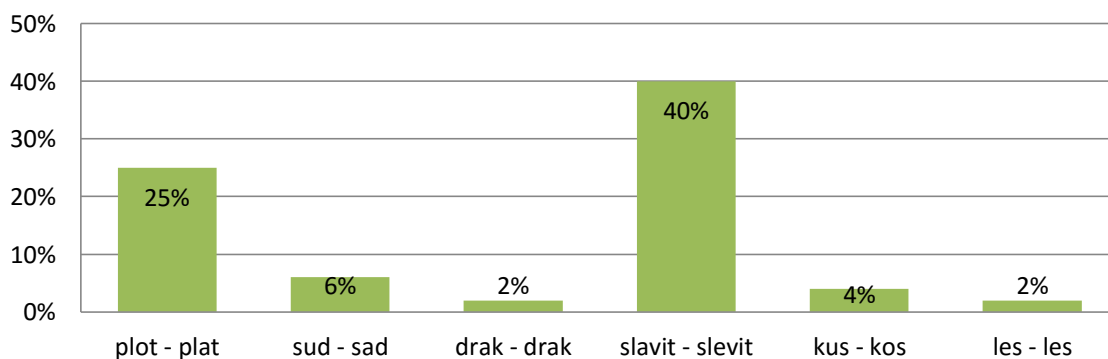
Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Sluchová diferenciacie samohlásky* dle pohlaví

Hodnota obtížnosti pod 20 % vyšla v tomto subtestu čtyřikrát. U položky *sud – sad* vyšla $Q = 6 \%$, u položky *drak – drak* je $Q = 2 \%$, u položky *kus – kos* činí hodnota obtížnosti $Q = 4 \%$, položka *les – les* má hodnotu obtížnosti $Q = 2 \%$, stejně jako druhá položka se stejnými slovy, *drak – drak*.

Položka *plot – plat* má hodnotu obtížnosti $Q = 25 \%$.

Nejvyšší hodnotu obtížnosti má položka *slavit – slevit* s hodnotou $Q = 40 \%$.

Hodnota obtížnosti

Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciacie samohlásky*

Položka	plot - plat	sud - sad	drak - drak	slavit - slevit	kus - kos	les - les
Q	25 %	6 %	2 %	40 %	4 %	2 %
P	75 %	94 %	98 %	60 %	96 %	98 %

Obtížnost jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciacie samohlásky*

Subtest Znělost

Průměr získaných bodů v tomto subtestu činí 5,07 bodů.

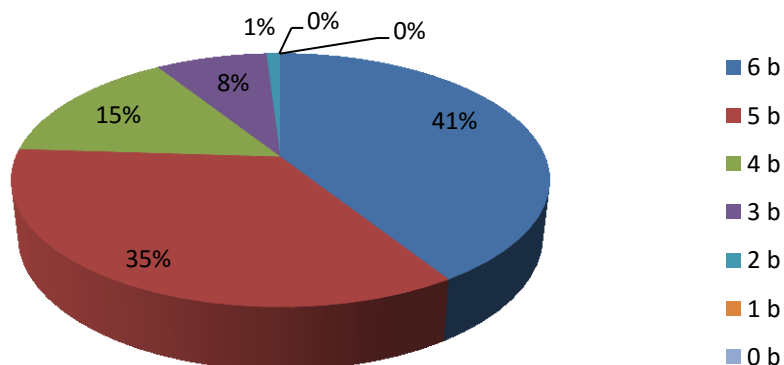
Nejnižší počet dosažených bodů jsou zde 2 body. Dvou bodů dosáhl chlapec ve věku 4 let a 11 měsíců.

Tři body získalo 8 dětí, jedna dívka (ve věku 4 let a 9 měsíců) a 7 chlapců. Čtyři body získalo 9 dívek a 6 chlapců – 15 dětí. Počet dětí, které získaly 5 bodů je 35, z toho 19 dívek a 16 chlapců.

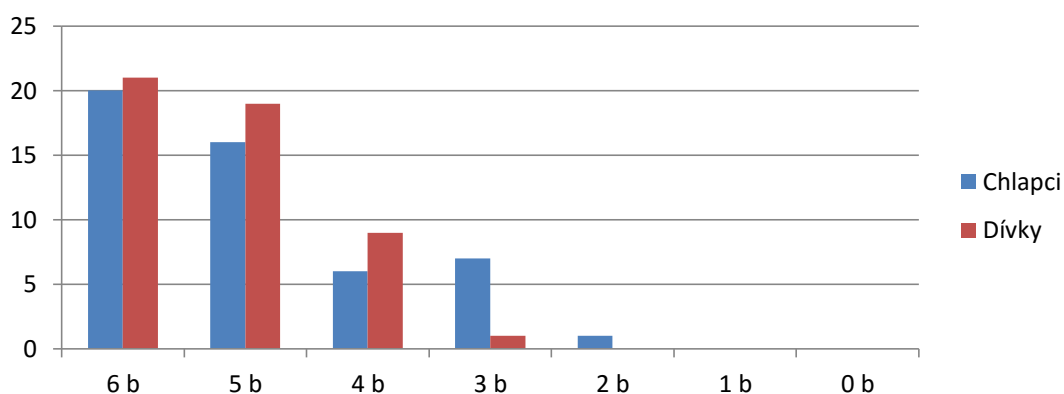
Plného počtu bodů, 6 bodů, dosáhlo 41 dětí, 21 dívek s věkovým průměrem 5,84 let a 20 chlapců, kterým bylo průměrně stejně let jako dívkám – 5,84 let. Nejmladším dětem, které dosáhly plného počtu bodů, byly 4 roky a 10 měsíců, jednalo se o jednu dívku a jednoho chlapce.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0	0	0	1	9	19	21	50
	0 %	0 %	0 %	2 %	18 %	38 %	42 %	Σ100 %
Chlapci	0	0	1	7	6	16	20	50
	0 %	0 %	2 %	14 %	12 %	32 %	40 %	Σ100 %
Absolutní četnost	0	0	1	8	15	35	41	Σ100
Relativní četnost	0 %	0 %	1 %	8 %	15 %	35 %	41 %	Σ100 %

Počet získaných bodů v subtestu *Sluchová diferenciací znělosti*

Přehled získaných bodů v subtestu *Sluchová diferenciací znělosti*

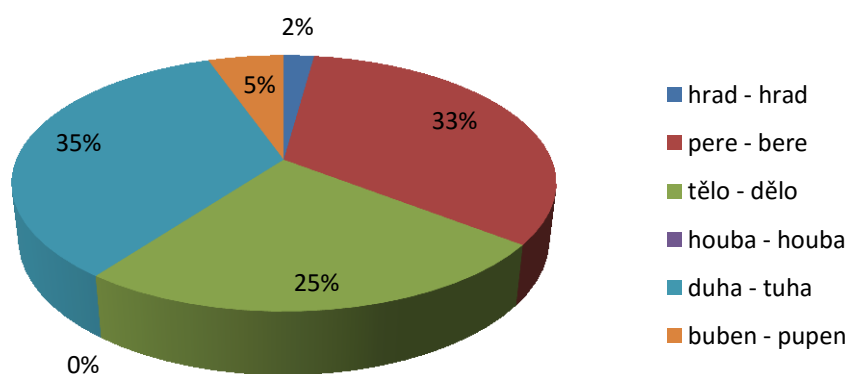

Srovnání získaných bodů v subtestu *Sluchová diferenciacie znělosti* dle pohlaví

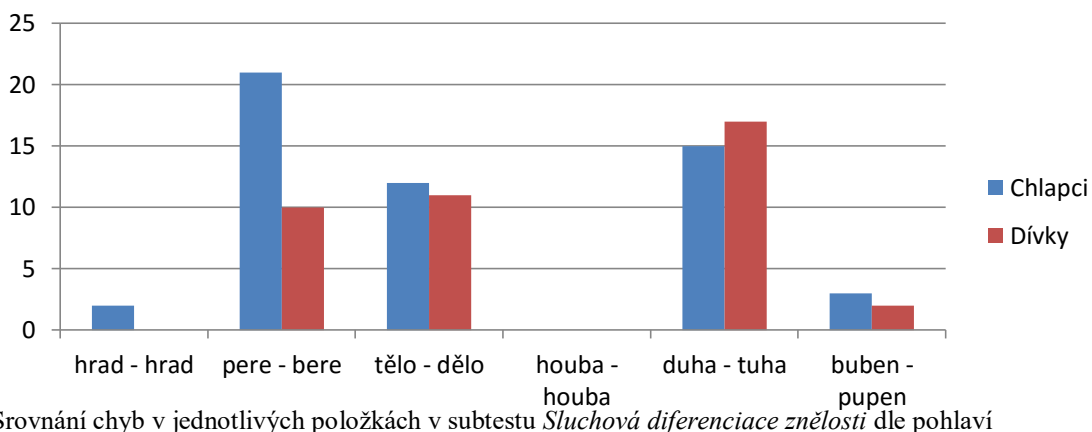
Chybovost tohoto subtestu je 15,5 %, ze 600 odpovědí zde došlo k 93 chybám. Dívky udělaly 40 chyb, chybovost jejich odpovědí je tedy 13,3 %. Chlapci udělali o 13 chyb více, 53 chyb. Chybovost odpovědí chlapců činí 17,7 %, což je o 4,4 % více, než u dívek.

Položka / Pohlaví	hrad - hrad	pere - bere	tělo - dělo	houba - houba	duha - tuha	buben - pupen	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0	10	11	0	17	2	40
	0 %	25 %	27 %	0 %	43 %	5 %	Σ100 %
Chlapci	2	21	12	0	15	3	53
	4 %	39 %	23 %	0 %	28 %	6 %	Σ100 %
Absolutní četnost chyb	2	31	23	0	32	5	Σ93
Relativní četnost chyb	2 %	33 %	25 %	0 %	35 %	5 %	Σ100 %

Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciacie znělosti*

Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Sluchová diferenciacie znělosti*

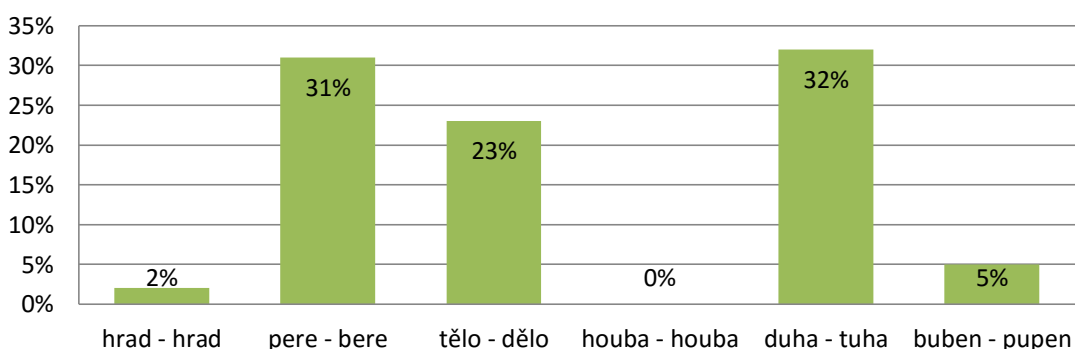
Nejvyšší hodnotu obtížnosti má v tomto subtestu položka *duha – tuha*, kde $Q = 32\%$.

Jen o procento méně – $Q = 31\%$, má položka *pere – bere*.

Těsně nad hranicí 20% je položka *tělo – dělo* s hodnotou obtížnosti $Q = 23\%$.

Zbývající tři položky, *hrad – hrad*, *houba – houba* a *buben – pupen*, mají hodnotu obtížnosti hluboko pod hranicí 20% . U položky *buben – pupen* je hodnota obtížnosti $Q = 5\%$. Hodnota obtížnosti u položky *hrad – hrad* činí 2% . První dosavadní položka s hodnotou obtížnosti $Q = 0\%$ je položka *houba – houba*.

Hodnota obtížnosti

Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciacie znělosti*

Položka	hrad - hrad	pere - bere	tělo - dělo	houba - houba	duha - tuha	buben - pupen
Q	2 %	31 %	23 %	0 %	33 %	5 %
P	98 %	69 %	77 %	100 %	67 %	95 %

Obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciacie znělosti*

Subtest Délka samohlásky

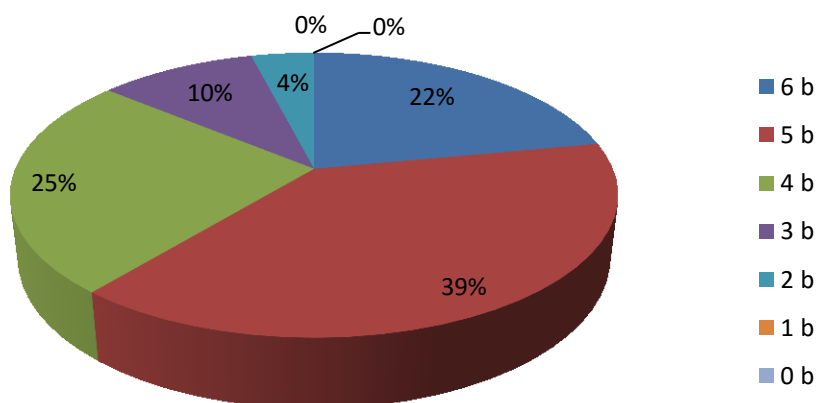
Nejnižší počet získaných bodů v tomto subtestu jsou 2 body. Dvou bodů dosáhly 4 děti, dvě dívky a dva chlapci. Dívčám byly 4 roky a 10 měsíců a 5 let a 4 měsíce. Chlapcům byly v době testování 4 roky a 10 měsíců, respektive 11 měsíců.

Po 3 bodech mělo 10 dětí, 2 dívky a 8 chlapců. Čtyři body získalo dohromady 25 dětí, konkrétně 12 dívek a 13 chlapců. Nejvíce dětí zde získalo 5 bodů, jedná se 39 dětí – 23 dívek a 16 chlapců.

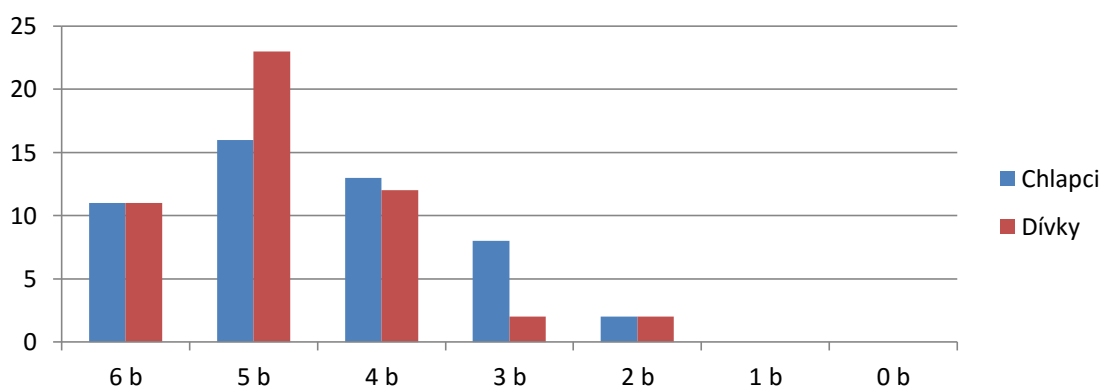
Plného počtu 6 bodů dosáhlo shodně 11 dívek a 11 chlapců, tedy 22 dětí, jejichž věkový průměr je 5,91 let. Věkový průměr dívek s plným počtem bodů je 5,80 let, chlapců 6,02 let. Nejmladší, kdo dosáhl plného počtu bodů, jsou dvě dívky ve věku 5 let a 3 měsíce.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0	0	2	2	12	23	11	50
	0 %	0 %	4 %	4 %	24 %	46 %	22 %	Σ100 %
Chlapci	0	0	2	8	13	16	11	50
	0 %	0 %	4 %	16 %	26 %	32 %	22 %	Σ100 %
Absolutní četnost	0	0	4	10	25	39	22	Σ100
Relativní četnost	0 %	0 %	4 %	10 %	25 %	39 %	22 %	Σ100 %

Počet získaných bodů v subtestu *Sluchová diference délky samohlásky*

Přehled získaných bodů v subtestu *Sluchová diference délky samohlásky*

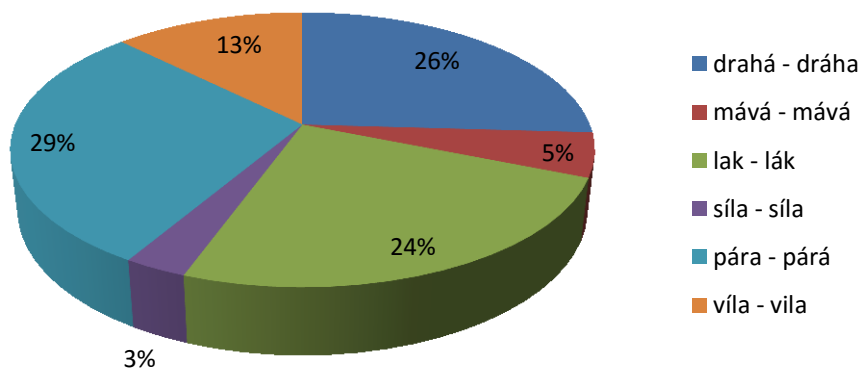

Srovnání získaných bodů v subtestu *Sluchová diferenciacie dĺžky samohlásky* dle pohlaví

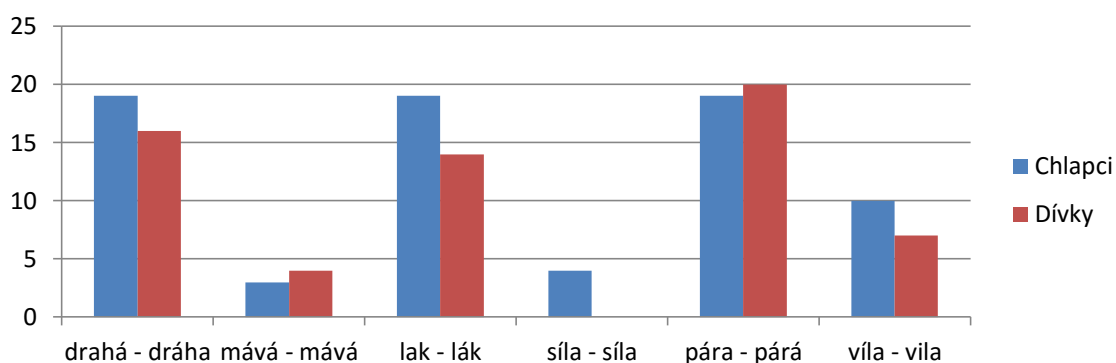
V tomto subtestu došlo z 600 odpovědí ke 135 chybám, chybovost tohoto subtestu tedy činí 22,5 %. Chybovost dívek je zde s 61 chybami 20,3 % a chlapců se 74 chybami 24,7 %. Dívky jsou v tomto subtestu o 13 chyb a 4,4 % lepší.

Položka / Pohlaví	drahá - dráha	mává - mává	lak - lák	síla - síla	pára - párá	víla - víla	Absolutní a relativní četnost
Dívky	16 26 %	4 7 %	14 23 %	0 0 %	20 33 %	7 11 %	61 Σ100 %
Chlapci	19 26 %	3 4 %	19 26 %	4 5 %	19 26 %	10 13 %	74 Σ100 %
Absolutní četnost chyb	35	7	33	4	39	17	Σ135
Relativní četnost chyb	26 %	5 %	24 %	3 %	29 %	13 %	Σ100 %

Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciacie dĺžky samohlásky*

Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Sluchová diferenciacie dĺžky samohlásky*

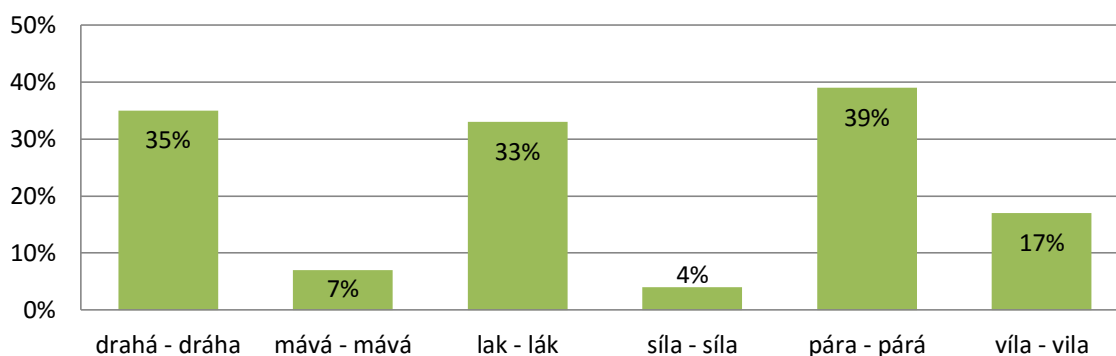
Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Sluchová diferenciace délky samohlásky* dle pohlaví

Hodnota obtížnosti vyšla v tomto subtestu u tří položek v normě a u tří pod hranicí 20 %.

V normě je hodnota obtížnosti u položky *drahá – dráha*, kde $Q = 35\%$, dále u položky *lak – lák*, $Q = 33\%$, hodnota obtížnosti $Q = 39\%$ vyšla u položky *pára – párá*.

Pod hranicí 20 % vyšly obě položky se stejnými slovy, *mává – mává*, kde $Q = 7\%$ a *síla – síla* s $Q = 4\%$. Poslední položky s hodnotou obtížnosti pod 20 % je položka *vila – vila*, $Q = 17\%$. Všechny tyto položky jsou v kategorii extrémně lehkých položek.

Hodnota obtížnosti

Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciace délky samohlásky*

Položka	drahá - dráha	mává - mává	lak - lák	síla - síla	pára - párá	vila - vila
Q	35 %	7 %	33 %	4 %	39 %	17 %
P	65 %	93 %	67%	96 %	61 %	83 %

Obtížnost jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciace délky samohlásky*

Subtest Sykavka

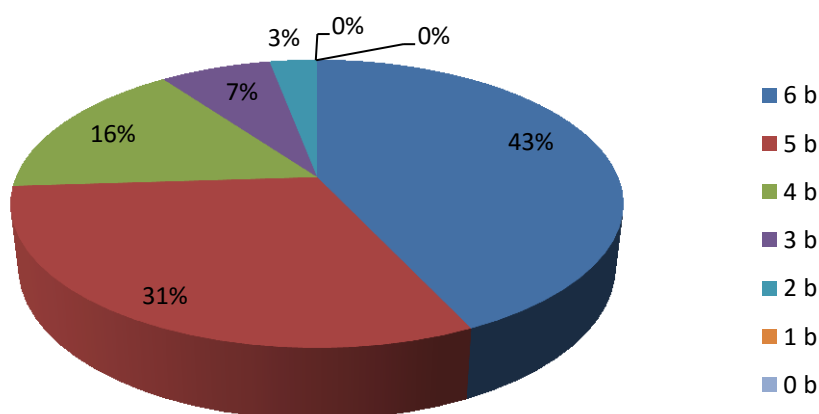
Nejčastěji dosažený počet bodů v tomto subtestu je 6 bodů. Plného počtu bodů dosáhlo 43 dětí s věkovým průměrem 5,87 let. Dívek, které mají 6 bodů, je zde 23 a jejich věkový průměr je 5,91 let. Chlapců s plným počtem bodů je o 3 méně než dívek, tedy 20, jejich věkový průměr je 5,83 let. Nejmladší dítě s plným počtem bodů je dívka ve věku 4 let a 1 měsíců.

Celkem 31 dětí získalo 5 bodů – 17 dívek a 14 chlapců. Čtyři body mělo 6 dívek a 10 chlapců, tedy 16 dětí. Po 3 bodech mělo 7 dětí, z toho 4 dívky a 3 chlapci.

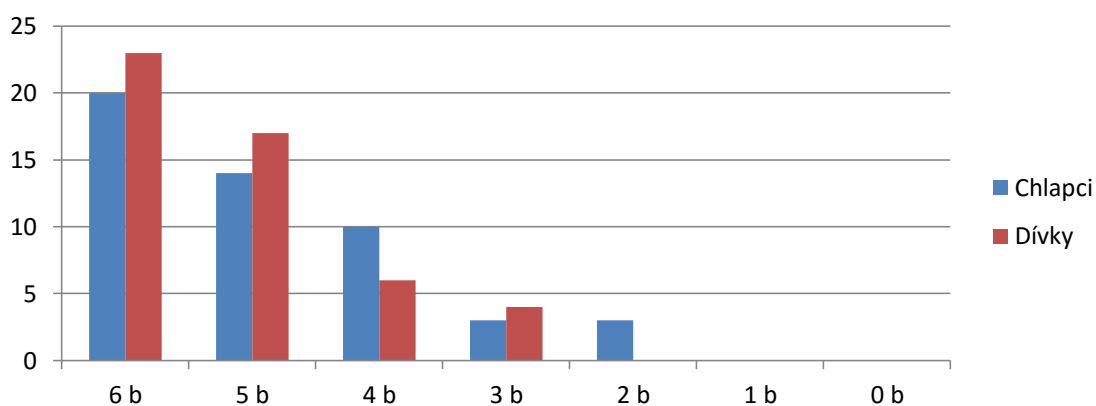
Nejnižší počet bodů v tomto subtestu činí 2 body. Tohoto skóre dosáhli 3 chlapci, všichni ve věku 4 let a 11 měsíců.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0	0	0	4	6	17	23	50
	0 %	0 %	0 %	8 %	12 %	32 %	46 %	Σ100 %
Chlapci	0	0	3	3	10	14	20	50
	0 %	0 %	6 %	6 %	20 %	28 %	40 %	Σ100 %
Absolutní četnost	0	0	3	7	16	31	43	Σ100
Relativní četnost	0 %	0 %	3 %	14 %	16 %	31 %	43 %	Σ100 %

Počet získaných bodů v subtestu *Sluchová diference sykvky*

Přehled získaných bodů v subtestu *Sluchová diference sykvky*

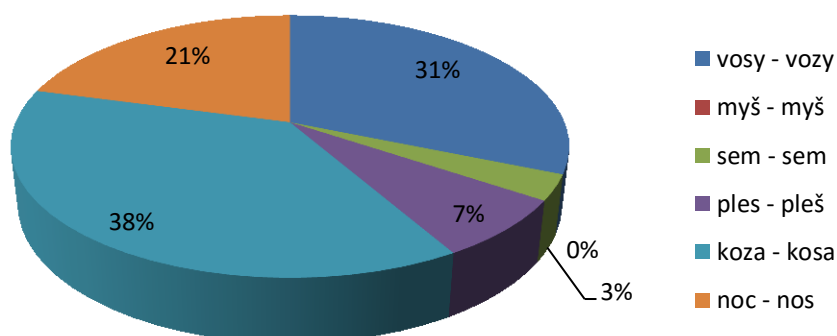

Srovnání získaných bodů v subtestu *Sluchová diferenciace sykavky* dle pohlaví

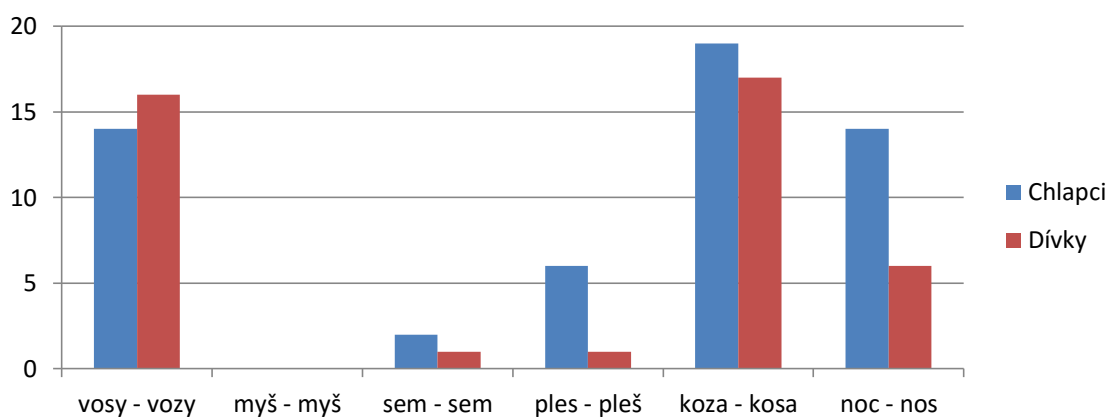
Celkový počet chyb, ke kterým v tomto subtestu došlo, je 96 chyb. Dívky udělaly celkem 41 chyb, chlapci 55. Chybovost subtestu činí 16,0 %. Chybovost dívek je zde 13,6 %, chybovost chlapců dosahuje hodnoty 18,3 %. Chlapci u diferenciace sykavky udělali o 14 chyb více, tedy o 4,7 %.

Položka / Pohlaví	vosy - vozy	myš - myš	sem - sem	ples - pleš	koza - kosa	noc - nos	Absolutní a relativní četnost
Dívky	16 39 %	0 0 %	1 2 %	1 2 %	17 42 %	6 15 %	41 Σ100 %
Chlapci	14 25 %	0 0 %	2 4 %	6 11 %	19 35 %	14 25 %	55 Σ100 %
Absolutní četnost chyb	30	0	3	7	36	20	Σ96
Relativní četnost chyb	31 %	0 %	3 %	7 %	38 %	21 %	Σ100 %

Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciace sykavky*

Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Sluchová diferenciace sykavky*

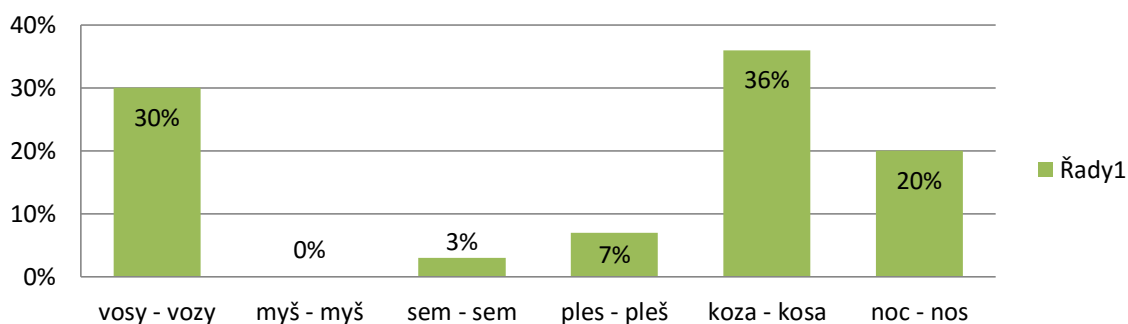
Srovnání chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Sluchová diferenciace sykavky dle pohlaví*

Vzhledem k úrovni hodnoty obtížnosti jsou 2 položky tohoto subtestu v pásmu standardních položek. Jedná se o položku *vosy – vozy* s hodnotou obtížnosti $Q = 30 \%$ a o položku *koza – kosa*, kde $Q = 36 \%$.

Položka *noc – nos* je přesně na hranici extrémně jednoduchých položek s hodnotou obtížnosti $Q = 20 \%$.

Pod touto hranicí se nacházejí položky *ples – pleš*, kde $Q = 7 \%$, *sem – sem* s hodnotou obtížnosti $Q = 3 \%$, položka s nulovou hodnotou obtížnosti je zde položka *myš – myš*.

Hodnota obtížnosti

Přehled hodnoty obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciace sykavky*

Položka	vosy - vozy	myš - myš	sem - sem	ples - pleš	koza - kosa	noc - nos
Q	30 %	0 %	3 %	7 %	36 %	20 %
P	70 %	100 %	97%	93 %	64 %	80 %

Obtížnosti jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciace sykavky*

Subtest Měkčení

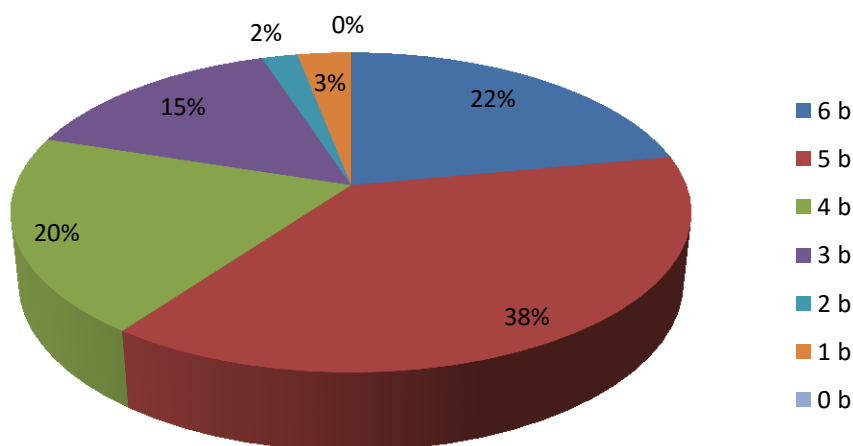
V tomto subtestu žádné dítě nezískalo 0 bodů. Nejnižší dosažení počet bodů zde činí 1 bod, který získali 3 chlapci s věkovým průměrem 4,92 let.

Dva chlapci získali po 2 bodech. Tři body získalo 15 dětí, 7 dívek a 8 chlapců. Čtyř bodů dosáhlo 20 dětí, a to shodně 10 dívek a 10 chlapců. Nejčastější výsledek v tomto subtestu je 5 bodů, které získalo 38 dětí, 23 dívek a o 8 méně chlapců, 15.

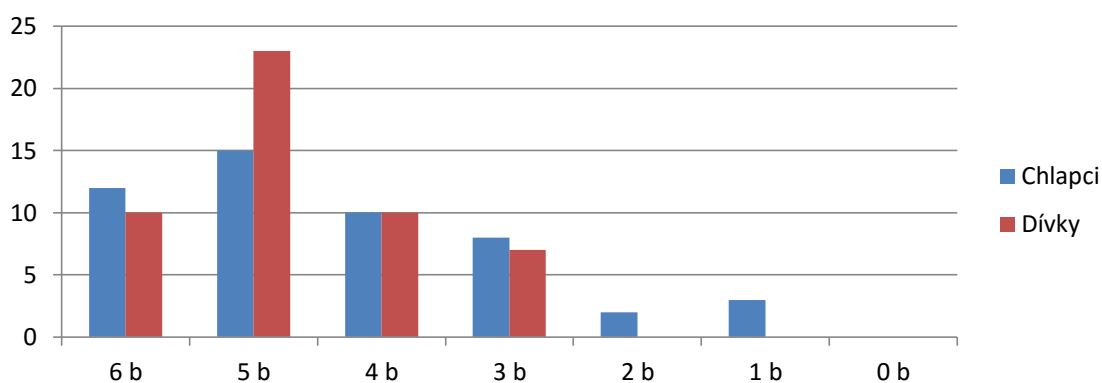
Plný počet bodů získalo 10 dívek s věkovým průměrem 6,03 let a 12 chlapců, jejichž věkový průměr je 5,89 let. Věkový průměr všech 22 dětí s plným počtem bodů je 5,95 let.

Počet bodů / Pohlaví	0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0	0	0	7	10	23	10	50
	0 %	0 %	0 %	14 %	20 %	46 %	20 %	Σ100 %
Chlapci	0	3	2	8	10	15	12	50
	0 %	6 %	4 %	16 %	20 %	30 %	24 %	Σ100 %
Absolutní četnost	0	3	2	15	20	38	22	Σ100
Relativní četnost	0 %	3 %	2 %	15 %	20 %	38 %	22 %	Σ100 %

Počet získaných bodů v subtestu *Sluchová diferenciace měkčení*

Přehled získaných bodů v subtestu *Sluchová diferenciace měkčení*

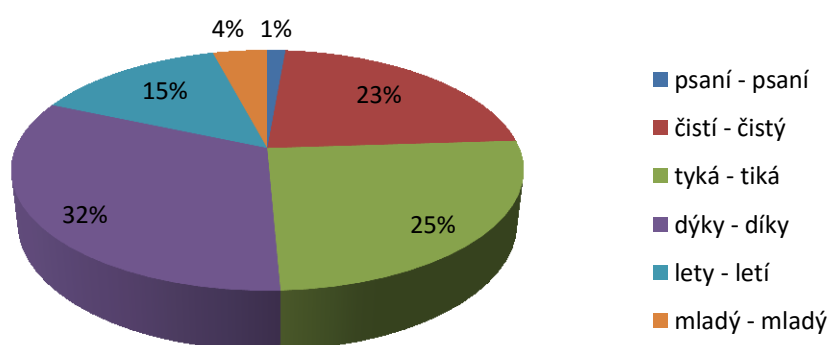

Srovnání získaných bodů v subtestu *Sluchová diferenciacie mĕkĕnĕnĕ* dle pohlaví

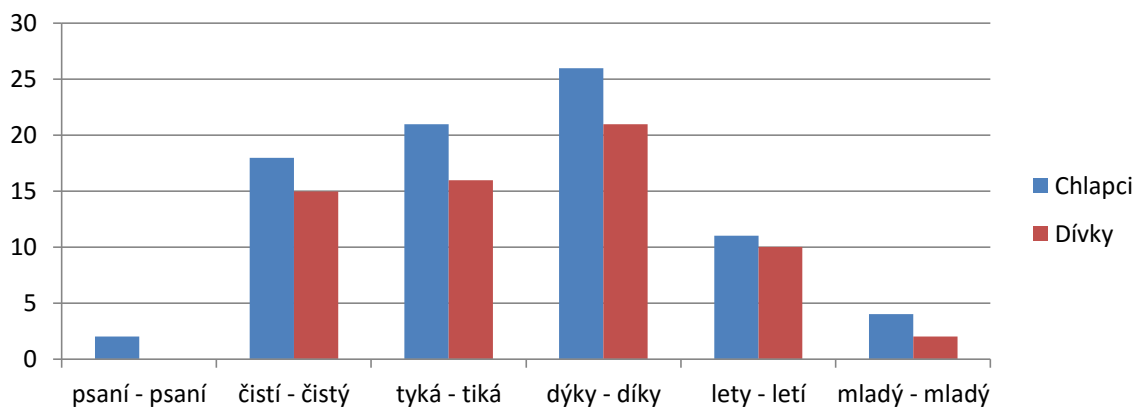
Z celkových 600 odpovědí zde došlo k 146 chybám, chybovost tohoto subtestu je tedy 24,3 %. Chybovost odpovědí dívek tu činí 21,3 %, udělaly totiž 64 chyb. Chlapci udělali chyb 82, jejich chybovost tudíž činí 27,3 %. Dívky zde dopadly o 18 chyb a 6 % lépe.

Položka / Pohlaví	psaní - psaní	čistí - čistý	tyká - tiká	dýky - díky	lety - letí	mladý - mladý	Absolutní a relativní četnost
Dívky	0	15	16	21	10	2	64
	0 %	23 %	25 %	33 %	16 %	3 %	Σ100 %
Chlapci	2	18	21	26	11	4	82
	2 %	22 %	26 %	32 %	13 %	5 %	Σ100 %
Absolutní četnost chyb	2	33	37	47	21	6	Σ146
Relativní četnost chyb	1 %	23 %	25 %	32 %	15 %	4 %	Σ100 %

Počet chyb u jednotlivých položek v subtestu *Sluchová diferenciacie mĕkĕnĕnĕ*

Přehled chyb v jednotlivých položkách v subtestu *Sluchová diferenciacie mĕkĕnĕnĕ*

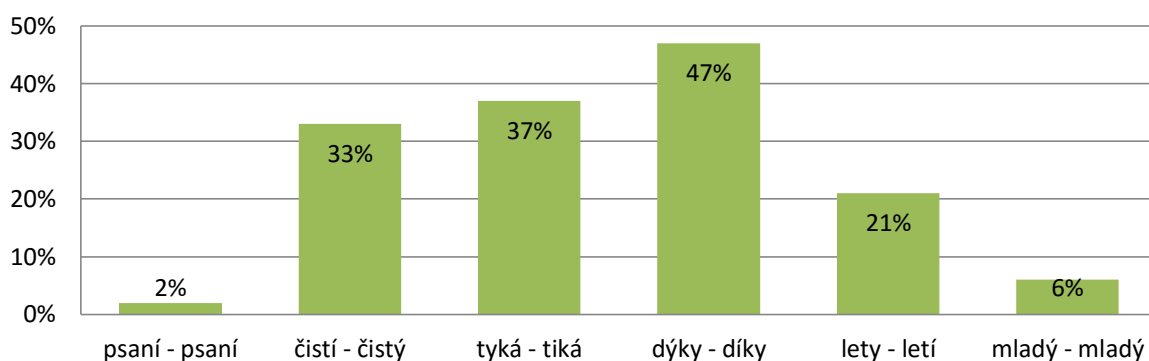
Srovněněně chyb v jednotlivěněch poloŹkěch v subtestu *Sluchověně diferenciacie měkěněně* dle pohlavěně

V tomto subtestu jsou pod śrovněně 20 % pouze dvě poloŹky a to poloŹky se stejněněmi slovy, tedy *psaně - psaně* ($Q = 2\%$) a *mladě - mladě* ($Q = 6\%$).

PoloŹka *lety - letě* se nachězěně těsně nad hraněně 20 % s hodnotou obtěŹnosti $Q = 21\%$. PoloŹka *ěistě - ěistě* měně hodnotu obtěŹnosti $Q = 33\%$, poloŹka *tykě - tikě* $Q = 37\%$.

Jako nejobtěŹnějŝěně vyŝla poloŹka *děky - děky*, kde hodnota obtěŹnosti je $Q = 47\%$ a index obtěŹnosti měně tuděŹně hodnotu 53% .

Hodnota obtěŹnosti

Přehled hodnoty obtěŹnosti jednotlivěněch poloŹek v subtestu *Sluchověně diferenciacie měkěněně*

PoloŹka	psaně - psaně	ěistě - ěistě	tykě - tikě	děky - děky	lety - letě	mladě - mladě
Q	2 %	33 %	37 %	47 %	21 %	6 %
P	98 %	67 %	63 %	53 %	79 %	94 %

ObtěŹnosti jednotlivěněch poloŹek v subtestu *Sluchověně diferenciacie měkěněně*